NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

UDGIVEN I AARET 1872.

A. No. 1.

BERETNING

OM

SKOLEVÆSENETS TILSTAND

I

KONGERIGET NORGES LANDDISTRIKT

FOR

AARET 1869.

UDGIVEN AF

DEPARTEMENTET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

A. No. 1.

BERETNING

OM

SKOLEVÆSENETS TILSTAND

I

KONGERIGET NORGES LANDDISTRIKT

FOR

AARET 1869.

UDGIVEN AF

DEPARTEMENTET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

CHRISTIANIA. — B. M. BENTZEN.

1872.

Indhold.

Tabeller, der stiftsvis udvise Almuskolevæsenets Tilstand og økonomiske Forhold i Rigets Landdistrikter i Aaret 1869 . Pag. 1—4.

Tabeller, der fogderivis og amtsvis udvise Almuskolevæsenets Tilstand i Landdistrikterne i Aaret 1869
for Christiania, Hamar og Bergens Stifter . 5—9.
„ Christiansands, Trondhjems og Tromsø Stifter . . 10—13.

Tabeller, der fogderivis og amtsvis udvise Skolekassernes Indtægter og Udgifter i Landdistrikterne i Aaret 1869 for Christiania Stift . . 16.
„ Hamar Do. . 17.
„ Bergens Do. . . 18.
„ Christiansands Do. 19.
„ Trondhjems Do. 20.
„ Tromsø Do. 21.

Stiftsdirektionernes Indberetninger:
Indberetning fra Christiania Stiftsdirektion 23—31.
— „ Hamar Do. . . . 32—35.
— „ Christiansands Do. . 36—41.
— „ Bergens Do. . . . 42—43.
— „ Trondhjems Do. . . . . 44—48.
— „ Tromsø Do. . . . . 49—52.

Anhang: Indberetninger fra Stiftsdirektionerne om Almuskolelæreres Overgang til andre Livsstillinger 53—56

Tabeller,

der stiftsvis udvise Almueskolevæsenets Tilstand og økonomiske Forhold i Rigets Landdistrikter i Aaret 1869.

1.	2.	3.			4.	5.				6.				
Stift.	Antal Skolekredse ved Aarets Udgang.	Antal Kredse, hvor Skole holdes i fast Lokale: Skolevæsenet tilhørende.	Antal Kredse, hvor Skole holdes i fast Lokale: leiet.	Antal Kredse, hvor Skole holdes: paa Omgang i Gaardene.	Antal ensligt beliggende Bosteder (§ 4), for hvilke særskilt Skolehold er ordnet.	Antal: Haandgjerningsskoler for Pigebørn.	Antal: almindelige Arbeidsskoler.	Antal: Smaabørnsskoler.	Antal: ældre forsømte Børn (§§ 9, 51), for hvilke særskilt Undervisning er ordnet.	Udgifter til Skolevæsenet, som ikke udredes af den fælles Skolekasse, men af Kredsene selv (§ 20, 1ste og 2det Passus, § 29): Den samlede Udgift.	Deraf til: Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Deraf til: Leie af Skolelokaler,	Deraf til: Godtgjørelse i Penge for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Deraf til: andre Øiemed.
										Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
Christiania . .	878	493	266	119	30	25	—	6	7	5.419	2.379	350	1.298	1.392
Hamar . .	724	313	322	89	88	45	3	1	11	3.877	728	223	1.973	954
Christiansands . .	1.553	386	253	714	218	7	—	6	9	13.224	3.492	547	4.456	4.728
Bergens .	1.364	257	489	618	90	7	—	2	12	4.733	751	642	2.531	808
Trondhjems . . .	905	172	526	207	9	6	—	—	53	1.715	608	105	709	293
Tromsø .	1.121	153	604	365	40	2	—	1	67	324	125	39	16	144
Rigets Landdistrikt	6.545	1.774	2.460	2.112	475	92	3	16	159	29.292	8.083	1.906	10.983	8.319

	15.	16.	17.	18.		19.			20.		21.
Stift.	Drengebørn, som veiledede i Gymnastik og militære Øvelser (§ 5).	Børn, som i de faste Skolers Kreds havde længere Vei til Skolestedet end ¼ Mil.	Antal Forsømmelser i den lovbefalede Undervisningstid for alle Kredsskolens skolepligtige, skolesøgende Børn tilsammentagne.	Antal Lærere, som havde bestaaet nogen af de i § 63 1ste Punktum nævnte Prøver eller havde akademisk Dannelse.	Antal Lærere, som ikke havde underkastet sig nogen saadan Prøve.	Heraf: ved faste Skoler.	Heraf: ved Omgangsskoler.	Heraf: ved Blanding af faste og Omgangsskoler.	Lærernes samlede Antal Skoleuger: lovbefalede.	Lærernes samlede Antal Skoleuger: frivillige.	Lavmaal af Løn for Skoleugen (§ 27).
Christiania .	1177	2.470	568.742	475	116	519	25	47	15.821	5.486	1 Sp. 24 ß
Hamar . . .	858	2.292	432.258	309	121	376	14	40	12.289	1.476	1 — „ -
Christiansands . .	588	864	623.124	491	246	330	244	163	17.745	3.376	- — 100 -
Bergens .	651	788	339.585	465	155	287	176	157	18.361	357	1 — 24 -
Trondhjems	218	2.514	312.652	400	79	342	58	79	13.730	549	1 — 60 -
Tromsø . .	123	3.405	197.927	281	40	208	80	33	9.967	108	1 — 90 -
Rigets Landdistrikt	3.615	12.333	2.474.288	2.421	757	2.062	597	519	87.913	11.352	- Sp. 100 ß

7.	8.	9.				10.	11.	12.	13.	14.
		Deraf								
		Børn, som undervistes								
Antal Lærere, som havde Kosthold in natura.	Antal skolepligtige Børn ved Aarets Udgang. (§ 49, 1ste Passus).	i faste Skoler.	i Omgangsskoler.	udenfor Kredsskolen (§ 50).	Børn, som aldeles udeblev fra Skolen.	Antal Børn, for hvem der paa Grund af lokale eller andre Forhold var bestemt en kortere Skoletid end den lovbefalede, 12 og 9 Uger.	Børn, som ved Udskrivningen af Skolen ikke havde modtaget Undervisning i hvert af de lovbefalede Fag (§ 5), Sang og Gymnastik herfra undtagne.	Børn, som udskreves af Skolen før Konfirmationen. (§ 49, 3die Passus).	Børn under skolepligtig Alder, som deltog i Kredsskolens Undervisning (§ 49, sidste Punktum).	Børn, som deltog i Kredsskolens frivillige Undervisning (§ 7).
83	48.148	43.589	2.336	1.295	928	1.367	271	334	1.366	27.732
134	36.281	32.413	2.071	397	1.400	2.646	745	185	1.001	7.677
411	36.904	23.524	12.090	207	1.083	2.351	475	6	1.386	10.795
333	33.701	22.090	11.275	196	140	1.387	182	297	741	1.917
255	32.358	26.804	4.529	253	772	1.924	54	12	638	3.449
206	24.530	17.181	5.965	311	1.073	20.903	22	35	625	348
1.422	211.922	165.601	38.266	2.659	5.396	30.578	1.749	869	5.757	51.918

22.	23.		24.		25.				26.	27.	28.	
	Antal Lærere, som ved Aarets Udgang havde tjent i		Antal Lærere, som havde Alderstillæg.		Antal Lærere, som havde Familiebolig.						Lærernes samlede Indtægt for Aaret, Kirkesangerindtægterne medregnede.	
					med Jordvei, hvorpaa kan fødes							
Kostholdsgodtgjørelse i Penge for Skoleugen.	7 Aar, men under 15 Aar.	15 Aar og derover.	1ste Grad	2den Grad	2 Kjør.	1 Ko.	med Jordvei af mindre Størrelse.	uden Jordvei.	Antal Lærere, som tillige ere Kirkesangere.	Deres Pengeindtægt som Kirkesangere.	Kontant.	Antagen Pengeværdi af a. aarligt Kosthold in natura, b. Jordvei, c. fri Familiebolig, d. Kirkesangertold, e. andre Naturaly-delser.
										Spd.	Spd.	Spd.
72 Sk. à 2 Sp. 17 Sk.	190	211	157	175	101	79	102	114	141	9.458	72.504	15.686
96 Sk. à 1 Sp. 48 Sk.	148	146	86	120	78	61	21	46	94	3.043	39.896	10.850
56 Sk. à 2 Sp. 10 Sk.	187	163	127	105	67	29	28	85	157	6.564	47.488	16.682
35 Sk. à 1 Sp. 48 Sk.	178	171	96	119	38	3	15	37	157	4.575	36.787	13.327
84 Sk. à 1 Sp. 24 Sk.	144	140	95	106	57	22	13	18	129	2.680	35.755	10.635
60 Sk. à 1 Sp. 60 Sk.	81	80	61	67	67	15	5	15	95	5.323	34.082	10.625
35 Sk. à 2 Sp. 17 Sk.	928	911	622	692	408	209	184	315	773	31.643	266.512	77.805

Indtægt 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
Stift.	Skatter og Afgifter.					Bidrag af Amtsskolekassen.	Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Activa.	Ansvar efter Decision til forrige Regnskab.	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordlandske Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Laan.	Andre Indtægter.	Den samlede Indtægt.
	paa matriculerede Eiendomme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue og Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.											
	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
Christiania .	32 285	8.713	28.305	5.535	2.556	3 291	29	1.850	173	353	—	—	—	8.553	3.817	95.460
Hamar .	27.772	8.351	9.309	429	247	3 677	9	1.380	24	564	—	—	—	6 658	5.290	63.710
Christiansands .	22.455	3 514	21.721	696	1.402	3.059	44	412	71	242	—	—	—	2.201	6.219	62.036
Bergens	20.930	3.441	8.111	294	182	2.406	29	216	45	569	—	—	69	2.475	1.703	40 470
Trondhjems	21.049	14.164	5.094	172	1.212	3.270	43	1.400	129	33	65	—	—	2.667	3.016	52.314
Tromsø .	3.574	3.659	27.866	309	186	2.815	87	285	233	65	3.317	990	820	9.549	2.912	56.667
Rigets Landdistr.	128.065	41.842	100.406	7.435	5.785	18.518	241	5.543	675	1.826	3.382	990	889	32.103	22.957	370.657

Udgift 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Stift.	Lærerlønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Lærermidler.	Pensioner.	Løn til Regnskabsføreren og andre Administrationsomkostninger.	Afdrag og Renter.	Andre Øiemed.	Den samlede Udgift.
	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
Christiania	34.030	21.272	1.304	7.322	3.553	1.030	628	944	15.410	8.776	94.269
Hamar .	23.183	12.426	362	3.583	3.174	762	177	575	8.000	11.442	63.684
Christiansands	30.159	7.222	1.703	8 127	2.470	1.381	80	656	1.761	9.083	62.642
Bergens .	23.706	4.076	222	2.381	2.309	981	6	311	2.368	1.723	38.083
Trondhjems . .	23.549	9.530	605	3.501	5.289	743	266	518	1.853	4.510	50.364
Tromsø . .	21.521	7.917	509	6.605	3.002	884	207	985	8.444	3.625	53.699
Rigets Landdistr.	156.148	62.443	4.705	31.519	19.797	5.781	1.364	3.989	37.836	39.159	362.741

Tabeller,

der fogderivis og amtsvis udvise Almueskolevæsenets Tilstand

i Rigets Landdistrikter i Aaret 1869.

1.	2.	3.			4.	5.				6.				
Fogderi og Amt.	Antal Skolekredse ved Aarets Udgang.	Antal Kredse, hvor Skole holdes i fast Lokale: Skolevæsenet tilhørende.	Antal Kredse, hvor Skole holdes i fast Lokale: leiet.	Antal Kredse, hvor Skole holdes: paa Omgang i Gaardene.	Antal ensligt beliggende Bosteder (§ 4), for hvilke særskilt Skolehold er ordnet.	Antal: Haandgjerningsskoler for Pigebørn.	Antal: almindelige Arbeidsskoler.	Antal: Smaabørnsskoler.	Antal: ældre forsømte Børn (§§ 9, 51,) for hvilke særskilt Undervisning er ordnet.	Udgifter til Skolevæsenet, som ikke udredes af den fælles Skolekasse, men af Kredsene selv (§ 20, 1ste og 2det Passus, § 29): Den samlede Udgift.	Deraf til: Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Deraf til: Leie af Skolelokaler,	Deraf til: Godtgjørelse i Penge for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Deraf til: andre Øiemed.
Christiania Stift.										Sp. ß	Sp. ß	Sp. ß	Sp. ß	Sp. ß
1. Aker og Follo . .	66	49	16	1	2	9	„	4	„	1110 „	1050 „	50 „	„ „	10 „
2. Nedre Romerige	69	58	11	„	„	1	„	„	„	763 „	179 „	87 „	138 „	359 „
3. Ovre Romerige . .	85	73	11	1	4	„	„	„	„	490 „	180 „	30 „	„ „	280 „
Akershus Amt	220	180	38	2	6	10	„	4	„	2363 „	1409 „	167 „	138 „	649 „
4. Moss . .	72	55	16	1	4	6	„	1	„	44 „	„ „	„ „	„ „	44 „
5. Id og Marker	67	20	43	4	8	3	„	„	2	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
6. Rakkestad . . .	56	34	21	1	2	„	„	„	„	108 „	„ „	„ „	„ „	108 „
Smaalenenes Amt	195	109	80	6	14	9	„	1	2	152 „	„ „	„ „	„ „	152 „
7. Buskerud .	127	80	29	18	3	1	„	1	2	903 „	333 „	24 „	305 „	241 „
8. Ringerike . .	37	20	11	6	1	„	„	„	„	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
9. Hallingdal . .	59	20	13	26	„	„	„	„	„	83 „	„ „	„ „	79 „	4 „
10. Numedal og Sandsver.	72	13	26	33	2	„	„	„	„	39 „	„ „	„ „	24 „	15 „
Buskeruds Amt	295	133	79	83	6	1	„	1	2	1025 „	333 „	24 „	408 „	260 „
11. Jarlsberg .	111	46	47	18	1	4	„	„	3	1518 „	637 „	159 „	447 „	275 „
12. Laurvig.	57	25	22	10	3	1	„	„	„	361 „	„ „	„ „	305 „	56 „
Jarlsb. og Laurv. Amt	168	71	69	28	4	5	„	„	3	1879 „	637 „	159 „	752 „	331 „
Christiania Stift.	878	493	266	119	30	25	„	6	7	5419 „	2379 „	350 „	1298 „	1392 „
Hamar Stift.														
1. Nordre Gudbrandsd.	74	35	37	2	„	„	„	„	„	157 90	„ „	6 24	92 72	58 114
2. Søndre Do.	68	29	39	„	„	1	„	„	7	507 72	„ „	7 72	389 48	110 72
3. Valders . . .	79	20	35	24	18	1	2	1	„	424 72	39 118	47 36	317 38	20 „
4. Hadeland og Land	78	6	58	14	4	„	„	„	„	524 51	„ „	130 27	394 24	„ „
5. Toten	61	32	29	„	„	„	„	„	1	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
Christians Amt	360	122	198	40	22	2	2	1	8	1614 45	39 118	191 39	1193 62	189 66
6. Hedemarken . .	85	39	45	1	32	32	„	„	„	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
7. Nordre Østerdalen	55	46	4	5	26	„	„	„	„	1275 49	602 95	2 „	190 24	480 50
8. Søndre Do.	72	21	27	24	2	3	„	„	„	694 72	25 „	22 60	579 12	68 „
9. Soløer . . .	67	51	8	8	„	8	„	„	3	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
10. Vinger og Odalen .	85	34	40	11	5	„	„	„	„	293 „	60 „	7 „	10 „	216 „
Hedemarkens Amt	364	191	124	49	66	43		„	3	2263 1	687 95	31 60	779 36	764 50
Hamar Stift	724	313	322	89	88	45	3	1	11	3877 46	727 93	222 99	1972 98	953 116
Bergens Stift.														
1. Nordhordland	315	30	118	167	3	2	„	1	1	491 59	„ „	41 12	325 30	125 17
2. Søndhordland .	194	44	70	80	32	„	„		2	821 88	20 „	122 „	451 101	227 107
3. Hardanger og Voss	129	42	6	81	5	„	„	1	1	285 8½	23 63	„ „	47 72	213 113½
Søndre Bergenh. Amt	638	116	194	328	40	2	„	2	4	1598 35½	43 63	163 12	824 83	566 117½
4. Sogn	198	49	30	119	16	3	„	„	1	701 58½	1 63	37 „	559 40	103 75½
5. Sønd- og Nordfjord	301	46	179	76	20	1	„	„		1140 116	136 98	353 10	625 8	26 „
Nordre Bergenh. Amt	499	95	209	195	36	4	„	„	1	1842 54½	138 41	390 10	1184 48	129 75½
6. Søndmøres Fogderi af Romsdals Amt	227	46	86	95	14	1	„	„	7	1291 112	569 58	88 54	522 16	111 104
Bergens Stift	1.364	257	489	618	90	7	„	2	12	4732 82	751 42	641 76	2531 27	808 57

7.	8.	9.				10.	11.	12.	13.	14.
Antal Lærere, som havde Kosthold in natura.	Antal skolepligtige Børn ved Aarets Udgang. (§ 49, 1ste Passus).	Deraf Børn, som undervistes i faste Skoler.	i Omgangsskoler.	udenfor Kredsskolen (§ 50).	Børn, som aldeles udeblev fra Skolen.	Antal Børn, for hvem de paa Grund af lokale eller andre Forhold var betemt en kortere Skoletid end den lovbefalede, 12 og 9 Uger.	Børn, som ved Udskrivningen af Skolen ikke havde modtaget Undervisning i hvert af de lovbefalede Fag (§ 5) Sang og Gymnastik herfra undtagne.	Børn, som udskreves af Skolen før Konfirmationen. (§ 49, 3die Passus).	Børn under skolepligtig Alder, som deltog i Kredsskolens Undervisning (§ 49, sidste Punktum).	Børn, som deltog i Kredsskolens frivillige Undervisning (§ 7).
								Christiania Stift.		
2	6.040	5.383	31	521	105	5	14	68	113	4.463
2	4.411	4.250	„	43	118	13	28	60	107	3.594
„	5.247	4.950	63	117	117	82	41	2	171	2.795
4	15.698	14.583	94	681	340	100	83	130	391	10.852
2	4.357	4.196	11	90	60	196	35	2	82	2.375
2	3.052	2.945	50	37	20	69	43	6	137	1.014
7	4 061	3.924	21	55	61	4	„	106	102	2.570
11	11.470	11.065	82	182	141	269	78	114	321	5.959
11	5.812	5.325	280	105	102	246	51	„	227	3.950
4	1.978	1.731	150	47	50	8	12	„	58	748
16	2.030	1.322	603	4	101	143	16	„	98	219
10	1.917	1.282	562	2	71	519	24	1	39	337
41	11.737	9.660	1.595	158	324	916	103	1	422	5.254
12	6.237	5.607	334	215	81	54	5	80	130	3.896
15	3.006	2.674	231	59	42	28	2	9	102	1.771
27	9.243	8.281	565	274	123	82	7	89	232	5.667
83	48.148	43.589	2.336	1.295	928	1.367	271	334	1.366	27.732
								Hamar Stift.		
10	3.913	3.527	64	„	322	148	25	18	168	616
19	3.804	3.585	„	20	199	23	4	„	88	328
18	2.868	2.239	520	29	80	255	36	109	50	163
17	3.814	3.396	324	35	59	655	442	„	89	113
8	3.469	3.329	25	27	88	25	8	2	85	„
72	17.868	16.076	933	111	748	1.106	515	127	480	1.220
21	6.038	5.804	19	108	107	42	2	1	148	2.497
14	2.100	1.952	105	16	27	82	4	„	145	1.041
23	2.552	1.931	477	93	51	614	45	8	53	160
2	3.713	3.268	294	41	110	248	„	28	126	1878
2	4.010	3.382	243	28	357	634	174	21	49	881
62	18.413	16.337	1.138	286	652	1.540	230	58	521	6 457
134	36.281	32.413	2.071	397	1.400	2 646	745	185	1.001	7.677
								Bergens Stift.		
82	7 964	4.582	3.297	41	44	164	84	162	300	344
41	5.012	3.666	1.305	32	9	434	„	6	41	350
38	3.133	1.757	1.355	19	2	205	4	„	49	316
161	16.109	10.005	5.957	92	55	803	88	168	390	1.010
58	5.401	3.276	2.066	25	34	250	26	1	60	336
68	7.037	5.058	1.903	32	44	126	36	„	125	376
126	12.438	8.334	3.969	57	78	376	62	1	185	712
46	5.154	3.751	1.349	47	7	208	32	128	166	195
333	33.701	22.090	11.275	196	140	1.387	182	297	741	1.917

Fogderi og Amt.	15. Drengebørn, som veiledes i Gymnastik og militære Øvelser (§ 5).	16. Børn, som i de faste Skolers Kreds havde længere Vei til Skolestedet end ¼ Mil.	17. Antal Forsømmelser i den lovbefalede Undervisningstid for alle Kredsskolens skolepligtige, skolesøgende Børn tilsammentagne.	18. Antal Lærere, som havde bestaaet nogen af de i § 63 1ste Punktum, nævnte Prøver eller havde akademisk Dannelse.	18. Antal Lærere, som ikke havde underkastet sig nogen saadan Prøve.	19. Heraf ved faste Skoler.	19. Heraf ved Omgangsskoler.	19. Heraf ved Blanding af faste og Omgangsskoler.	20. Lærernes samlede Antal Skoleuger. lovbefalede.	20. Lærernes samlede Antal Skoleuger. frivillige.	21. Lavmaal af Løn for Skoleugen (§ 27).
Christiania Stift.											
1. Aker og Follo .	219	239	61,644	52	8	59	1	—	1,661	580	1 Sp. 60 ß
2. Nedre Romerike .	114	429	42.932	45	5	50	—	—	1,467	442	1 - 60 ß
3. Øvre Do. . .	57	286	65.509	50	12	61	—	1	1,769	543	1 - 60 ß
Akershus Amt	390	954	170,085	147	25	170	1	1	4,897	1,565	1 Sp. 60 ß
4. Moss	278	193	41.511	44	6	49	—	1	1.425	519	1 Sp. 60 ß
5. Id og Marker .	—	135	36.428	27	11	34	—	4	1.141	242	1 - 60 ß
6. Rakkestad . . .	—	572	27.052	40	3	42	—	1	1.247	313	1 - 60 ß
Smaalenenes Amt	278	900	104.991	111	20	125	—	6	3.813	1.074	1 Sp. 60 ß
7. Buskerud .	—	191	70 968	69	19	73	2	13	2.029	1.238	1 Sp. 60 ß
8. Ringerike . .	—	106	33.043	15	8	19	2	2	622	128	1 - 60 ß
9. Hallingdal . .	—	35	40.708	10	20	14	9	7	703	13	1 - 24 ß
10. Numedal og Sandsver	—	85	29 527	20	8	17	7	4	777	79	1 - 24 ß 1 - 60 ß
Buskeruds Amt	—	417	174.246	114	55	123	20	26	4.131	1.458	1 Sp. 24 ß
11. Jarlsberg .	405	134	74.702	67	11	65	2	11	2.005	908	1 Sp. 48 ß
12. Laurvig	104	65	44.718	36	5	36	2	3	975	481	1 - 48 ß
Jarlsb. og Laurv. Amt	509	199	119 420	103	16	101	4	14	2.980	1.389	1 Sp. 48 ß
Christiania Stift	1.177	2,470	568.742	475	116	519	25	47	15,821	5,486	1. Sp. 24 ß
Hamar Stift.											
1. Nordre Gudbrandsd.	—	150	57.854	25	14	38	1	—	1.128	157	1 Sp. 48 ß
2. Søndre Do.	195	268	48.803	37	6	43	—	—	1.226	93	1 Sp. 48 ß
3. Valders . . .	—	215	23.222	30	10	22	2	16	1.035	59	1 —
4. Hadeland og Land	—	225	38.902	24	20	36	3	5	1.362	17	1 — 48 ß
5. Toten	—	109	38.742	21	20	41	—	—	1 222	—	1 — 48 ß
Christians Amt	195	967	207.523	137	70	180	6	21	5 973	326	1 Sp.
6. Hedemarken .	238	197	57 582	47	21	67	—	1	1.969	389	1 Sp. 60 ß
7. Nordre Østerdalen	164	302	15.743	37	5	38	1	3	893	268	1 Sp. 60 ß
8. Søndre Do. .	100	342	23.366	30	3	19	4	10	988	55	1 Sp. 60 ß
9. Sølør . .	75	286	51.527	36	6	37	1	4	1.198	328	1 Sp. 60 ß
10. Vinger og Odalen .	86	198	76 517	22	16	35	2	1	1.268	110	1 Sp. 60 ß
Hedemarkens Amt	663	1.325	224.735	172	51	196	8	19	6.316	1.150	1 Sp. 60 ß
Hamar Stift	858	2.292	432.258	309	121	376	14	40	12.289	1.476	1 Sp.
Bergens Stift.											
1. Nordhordland .	89	75	100.884½	97	38	59	44	32	4.291	72	1 Sp. 24 ß
2. Søndhordland .	41	46	53 358½	67	32	47	20	32	2.815	47	1 — 24 ß
3. Hardanger og Voss	41	43	17.050	51	14	20	24	21	1.756	69	1 — 24 ß
Søndre Bergenh. Amt	171	164	171.293	215	84	126	88	85	8.862	188	1 Sp. 24 ß
4. Sogn	73	181	45,140½	68	27	35	31	29	2.770	49	1 Sp. 24 ß
5. Sønd- og Nordfjord	156	252	78 461½	107	25	80	32	20	3.784⅔	79⅚	1 — 24 ß
Nordre Bergenh. Amt	229	433	123.602	175	52	115	63	49	6.554⅔	128⅚	1 Sp. 24 ß
Søndmøre Fogderi af Romsdals Amt	251	191	44.690½	75	19	46	25	23	2.944⅚	40	1 — 24 ß
Bergens Stift	651	788	339.585½	465	155	287	176	157	18.361½	356⅚	1 Sp. 24 ß

22.	23.		24.		25.				26.	27.	28.	
Kostholdsgodtgjørelse i Penge for Skoleugen.	Antal Lærere, som ved Aarets Udgang havde tjent i		Antal Lærere, som havde Alderstillæg.		Antal Lærere, som havde Familiebolig.				Antal Lærere, som tillige ere Kirkesangere.	Deres Pengeindtægt som Kirkesangere.	Lærernes samlede Indtægt for Aaret, Kirkesangerindtægterne medregnede.	
	7 Aar, men under 15 Aar.	15 Aar og derover.	1ste Grad	2den Grad	med Jordvei, hvorpaa kan fødes: 2 Kjør.	1 Ko.	med Jordvei af mindre Størrelse.	uden Jordvei.			Kontant.	Antagen Pengeværdi af a. aarligt Kosthold in natura, b. Jordvei, c. fri Familiebolig, d. Kirkesangertold, e. andre Naturalydelser.
											Christiania Stift.	
										Spd.	Spd.	Spd.
1 Sp. à 1.60 ß	18	22	14	19	13	19	12	7	14	1029	9089	2918
75 ß à 1.92 ß	20	20	21	15	18	12	5	11	14	641	6273	1508
96 ß à 1.96 ß	17	23	12	19	10	14	20	15	13	507	7124	1649
75 ß à 1.96 ß	55	65	47	53	41	45	37	33	41	2177	22486	6075
1 Sp à 2.17 ß	15	16	14	15	7	6	20	12	8	927	7231	1273
1 - à 1.60 ß	13	19	10	14	6	5	6	3	12	750	5087	861
72 ß à 1.24 ß	17	10	16	10	11	7	4	9	14	657	4376	1479
72 ß à 2.17 ß	45	45	40	39	24	18	30	24	34	2334	16694	3613
96 ß à 1.60 ß	19	37	17	31	6	4	15	21	9	738	11159	1552
84 ß à 1 Sp.	11	5	6	2	5	4	4	3	7	310	2400	448
84 ß à 1.20 ß	12	10	1	6	4	2	—	6	7	253	1751	472
105 ß à 2 Sp	9	12	7	12	6	—	1	3	11	464	2616	655
84 ß à 2 Sp.	51	64	31	51	21	10	20	33	34	1765	17926	3127
87 ß à 2 Sp	23	26	23	22	10	6	7	20	21	2332	10554	1844
96 ß à 1.72 ß	16	11	16	10	5	—	8	4	11	850	4844	1027
87 ß à 2 Sp.	39	37	39	32	15	6	15	24	32	3182	15398	2871
72 ß à 2.17 ß	190	211	157	175	101	79	102	114	141	9458	72504	15686
											Hamar Stift.	
Fra 96 ß til 1 Spd. 48 ß.	11	15	6	15	8	2	2	7	13	327 —	3440 48	937 79
	17	12	12	10	6	6	10	2	12	240 48	3768 84	1101 72
	14	13	5	11	4	3	1	4	15	180 20	2238 78	672 82
	10	20	6	16	3	—	1	—	9	285 99	3485 27	792 38
	13	19	6	17	19	6	—	—	7	381 —	3764 44	1408 —
	65	79	35	69	40	17	14	13	56	1414 47	16697 41	4912 31
	23	25	10	16	15	18	1	1	8	409 30	6228 18	2202 —
	13	15	11	14	4	1	2	6	13	280 86	3344 46	688 72
	11	7	10	6	1	3	—	7	5	364 46	3503 118	1271 42
	23	8	15	6	11	16	—	7	5	336 —	5833 108	1135 96
	83	12	5	9	7	3	4	12	7	238 —	4288 48	639 84
	83	67	51	51	38	42	7	33	38	1628 42	23198 98	5937 54
	148	146	86	120	78	61	21	46	94	3042 89	39896 19	10849 85
											Bergens Stift.	
84 ß til 1 Spd. 24 ß	39	37	14	22	5	1	2	11	31	1716 —	9542 70	3059 60
51 ß til 1 Spd.	33	26	11	15	6	—	—	16	27	530 24	5293 40	1778 100
54 ß til 98 ß	23	18	19	15	2	—	1	1	11	402 82	3732 46	1205 40
51 ß til 1 Spd. 24 ß	95	81	44	52	13	1	3	28	69	2648 106	18568 36	6043 80
42 ß til 1 Sp. 20 ß	20	27	12	23	10	2	10	4	36	799 38	5602 4	2859 54
35 ß til 1 Sp. 48 ß	34	41	31	28	10	—	1	—	35	770 115	7318 39	2465 38
35 ß til 1 Sp. 48 ß	54	68	43	51	20	2	11	4	71	1570 33	12920 43	5324 92
48 ß til 1 Sp. 24 ß	29	22	9	16	5	—	1	5	17	356 4	5298 34	1958 86
35 ß til 1 Sp. 48 ß	178	171	96	119	38	3	15	37	157	4575 23	36786 113	13327 18

1.	2.	3.			4.	5.				6.									
Fogderi og Amt.	Antal Skolekredse ved Aarets Udgang.	Antal Kredse, hvor Skole holdes i fast Lokale: Skolevæsenet tilhørende.	Antal Kredse, hvor Skole holdes i fast Lokale: leiet.	Antal Kredse, hvor Skole holdes: paa Omgang i Gaardene.	Antal ensligt beliggende Bosteder (§ 4), for hvilke særskilt Skolehold er ordnet.	Antal: Haandgjerningsskoler for Pigebørn.	Antal: almindelige Arbeidsskoler.	Antal: Smaabørnsskoler.	Antal: ældre forsømte Børn (§§ 9, 51,) for hvilke særskilt Undervisning er ordnet.	Udgifter til Skolevæsenet, som ikke udredes af den fælles Skolekasse, men af Kredsene selv (§ 20, 1ste og 2det Passus, § 29). Den samlede Udgift.		Deraf til: Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.		Leie af Skolelokaler,		Godtgjørelse i Penge for Kost-hold og Herberge til Lærerne.		andre Øiemed.	
Christiansands Stift.										Sp.	ß	Sp.	ß	Sp.	ß	Sp.	ß	Sp.	ß
1. Øvre Thelemarken	143	59	20	64	45	„	„	„	„	891	104	107	„	41	2	525	38	218	64
2. Nedre Do.	73	55	14	4	6	1	„	„	3	521	44	300	„	16	72	177	20	27	72
3. Bamble	92	24	46	22	10	1	„	„	1	568	29	„	88	10	96	176	96	379	109
Bratsberg Amt	308	138	80	90	61	2	„	„	4	1981	57	407	88	68	50	879	34	626	5
4. Nedenæs	191	85	33	73	7	2	„	„	1	4395	97	673	21	137	26	1323	58	2261	112
5. Sætersdalen	74	11	13	50	23	„	„	„	„	404	48	50	„	29	„	325	48	„	„
Nedenæs Amt	265	96	46	123	30	2	„	„	1	4800	25	723	21	166	26	1648	106	2261	112
6. Mandal	151	28	46	77	9	1	„	„	1	1725	33½	362	77	120	72	151	48	1090	76½
7. Lister	185	17	29	139	21	1	„	„	„	909	17	58	10	133	56	611	19	106	52
Lister og Mandals Amt	336	45	75	216	30	2	„	„	1	2634	50½	420	87	254	8	762	67	1197	8½
8. Jæderen og Dalerne	170	36	28	106	26	„	„	5	1	2316	63½	1322	64	28	24	715	112	249	103
9. Ryfylke ;	274	71	24	179	71	1	„	1	2	1491	„	618	„	30	24	449	32	393	64
Stavanger Amt	444	107	52	285	97	1	„	6	3	3807	63½	1940	64	58	48	1165	24	643	47
Christiansands Stift	1353	386	253	714	218	7	„	6	9	13223	76	3492	20	547	12	4455	111	4728	52½
Throndhjems Stift.																			
1. Guldal	79	30	21	28	1	1	„	„	„	558	40	234	112	28	102	193	24	101	42
2. Strinde og Selbo	77	23	47	7	„	4		„	1	15	72	„	„	„	„	14	48	1	24
3. Ørkedal	51	14	29	8	„	„	„	„	15	221	72	„	„	„	„	171	72	50	„
4. Fosen	171	6	95	70	„	„	„	„	2	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
Søndre Thj. Amt	378	73	192	113	1	5	„	„	18	795	64	234	112	28	102	379	24	152	66
6. Stør- og Værdal	95	27	57	11	5	1	„	„	6	47	„	„	„	„	„	„	„	47	„
6. Inderøen	92	17	57	18	„	„	„	„	29	195	60	„	„	„	„	191	„	4	60
7. Namdal	72	3	62	7	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
Nordre Thj. Amt	259	47	176	36	5	1	„	„	35	242	60	„	„	„	„	191	„	51	60
8. Nordmøre	158	17	106	35	2	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
9. Romsdal	110	35	52	23	1	„	„	„	„	676	108	373	„	75	96	139	12	89	„
Romsdals Amt	268	52	158	58	3	„	„	„	„	676	108	373	„	75	96	139	12	89	„
Throndhjems Sift	905	172	526	207	9	6	„	„	53	1714	112	607	112	104	78	709	36	293	6
Tromsø Stift.																			
1. Søndre Helgeland	171	15	47	109	10	1	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
2. Nordre Helgeland	91	12	53	26	3	„	„	„	2	87	36	87	36	„	„	„	„	„	„
3. Salten	254	19	89	146	3	„	„	„	„	48	108	„	„	30	96	15	108	2	24
4. Lofoten og Vesteraal.	111	17	87	7	3	„	„	„	2	52	„	„	„	8	„	„	„	44	„
Nordlands Amt	627	63	276	288	19	1	„	„	4	188	24	87	36	38	96	15	108	46	24
5. Senjen og Tromsø = Tromsø Amt	357	49	234	74	10	„	„	„	49	98	6	38	6	„	„	„	„	60	„
6. Alten	37	11	26	1	1	„	„	„	1	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
7. Hammerfest	35	14	21	„	2	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
8 Tanen	35	11	23	1	7	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
9. Varanger	21	5	15	1	1	1	„	1	6	38	24	„	„	„	„	„	„	38	24
10. Vardø	9	—	9	—	—	—	„	„	7	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„
Finmarkens Amt	137	41	94	3	11	1	„	1	14	38	24	„	„	„	„	„	„	38	24
Tromsø Stift	1121	153	604	365	40	2	„	1	67	324	54	125	42	38	96	15	108	144	48

7.	8.	9.				10.	11.	12.	13.	14.
Antal Lærere, som havde Kosthold in natura.	Antal skolepligtige Børn ved Aarets Udgang. (§ 49, 1ste Passus).	Deraf Børn, som undervistes i faste Skoler.	i Omgangsskoler.	udenfor Kredsskolen (§ 50).	Børn, som aldeles udeblev fra Skolen.	Antal Børn, for hvem der paa Grund af lokale eller andre Forhold var bestemt en kortere Skoletid end den lovbefalede, 12 og 9 Uger.	Børn, som ved Udskrivningen af Skolen ikke havde modtaget Undervisning i hvert af de lovbefalede Fag (§ 5) Sang og Gymnastik herfra undtagne.	Børn, som udskreves af Skolen før Konfirmationen. (§ 49, 3die Passus).	Børn under skolepligtig Alder, som deltog i Kredsskolens Undervisning (§ 49, sidste Punktum).	Børn, som deltog i Kredsskolens frivillige Undervisning (§ 7).
								Christiansands Stift.		
46	3.919	2.499	1168	11	241	317	103	2	59	368
2	2.657	2.354	76	26	201	52	15	2	80	1.320
9	3.133	2.575	420	9	129	178	—	—	196	1.556
57	9.709	7.428	1.664	46	571	547	118	4	335	3.244
52	6.572	5.062	1.276	90	144	96	249	—	323	4.198
31	1.619	519	1.046	13	41	167	6	—	20	78
83	8.191	5.581	2.322	103	185	263	255	—	343	4.276
58	3.983	2.403	1.436	20	124	176	—	—	226	1.379
63	3.692	1.617	2.025	7	43	307	4	—	103	419
121	7.675	4.020	3.461	27	167	483	4	—	329	1 798
53	4.593	2.655	1.829	20	89	509	70	2	211	519
97	6.736	3.840	2.814	11	71	549	28	—	168	958
150	11.329	6.495	4.643	31	160	1.058	98	2	379	1.477
411	36.904	23.524	12.090	207	1.083	2.351	475	6	1.386	10.795
								Throndhjems Stift.		
16	2 688	1.945	680	44	19	123	—	—	95	507
11	3.059	2.874	110	36	39	—	—	—	37	1.315
1	2.138	1.943	137	8	50	318	28	—	34	196
60	4.917	3.333	1.364	48	172	315	20	3	44	16
88	12.802	10.095	2.291	136	280	756	48	3	310	2.034
32	4.915	4.453	257	65	140	215	—	—	106	457
24	3.561	2.933	550	3	75	208	—	—	45	394
34	2.492	2.120	212	16	144	301	-	—	20	—
80	10.968	9.506	1.019	84	359	724	—	—	171	851
56	4.847	3,938	788	9	112	259	6	9	81	504
31	3.741	3,265	431	24	21	185	—	—	76	60
87	8.588	7,203	1.219	33	133	444	6	9	157	564
255	32.358	26,804	4.529	253	772	1.924	54	12	638	3.449
								Tromsø Stift.		
37	3.348	1374	1.857	51	66	3.018	15	—	122	180
15	2.551	1837	573	19	122	1.782	—	—	45	17
50	4.521	2117	2.162	37	205	4.110	—	—	87	28
25	3.398	3028	153	63	154	2.452	—	6	89	5
127	13.818	8356	4.745	170	547	11.362	15	6	343	230
75	7.468	6031	1.142	66	229	7.414	2	25	195	49
1	1.082	967	26	10	79	530	—	4	19	69
—	751	632	—	20	99	706	—	—	15	—
2	616	523	43	19	31	478	2	—	9	—
1	708	593	9	26	80	367	—	—	44	—
—	87	79	—	—	8	46	3	—	—	—
4	3.244	2.794	78	75	297	2.127	5	4	87	69
206	24.530	17.181	5.965	311	1.073	20.903	22	35	625	348

A. No. 1.

Fogderi og Amt.	15. Drengebørn, som veiledede i Gymnastik og militære Øvelser (§ 5).	16. Børn, som i de faste Skolers Kreds havde længere Vei til Skolestedet end ¼ Mil.	17. Antal Forsømmelser i den lovbefalede Undervisningstid for alle Kredsskolens skolepligtige, skolesøgende Børn tilsammentagne.	18. Antal Lærere, som havde bestaaet nogen af de i § 63 1ste Punktum, nævnte Prøver eller havde akademisk Dannelse.	18. Antal Lærere, som ikke havde underkastet sig nogen saadan Prøve.	19. Heraf ved faste Skoler.	19. Heraf ved Omgangsskoler.	19. Heraf ved Blanding af faste og Omgangsskoler.	20. Lærernes samlede Antal Skoleuger. lovbefalede.	20. Lærernes samlede Antal Skoleuger. frivillige.	21. Lavmaal af Løn for Skoleugen (§ 27).
Christiansands Stift.											
1. Øvre Thelemarken .	—	276	79.065	71	11	38	20	24	1.868	112	1 Sp. 30 ß
2. Nedre Do.	—	74	54.468	55	4	52	—	7	1.081	480	1 — 30 ß
3. Bamble	58	112	68.016	46	4	27	6	17	1.331	447	1 — 60 ß
Bratsberg Amt	58	462	201.549	172	19	117	26	48	4 280	1039	1 Sp. 30 ß
4. Nedenæs .	347	146	118.726	101	23	74	24	26	2.531	1.575	1 Sp.
5. Sætersdalen . . .	19	38	27.393	8	29	5	23	9	850	16	1 —
Nedenæs Amt	366	184	146.119	109	52	79	47	35	3.381	1.591	1 Sp.
6. Mandal	144	85	65.882	47	36	35	29	19	1.916	297	100 Skill.
7. Lister	10	43	64.614	35	47	22	45	15	2.100	144	100 —
Lister og Mandals Amt	154	128	130.496	82	83	57	74	34	4.016	441	100 Skill.
8. Jæderen og Dalerne	—	66	69.378	46	37	26	33	24	2.268	115	1 Sp.
9. Ryfylke	10	24	74.582	82	55	51	64	22	3.800	190	1 Sp.
Stavanger Amt	10	90	144.960	128	92	77	97	46	6.068	305	1 Sp.
Christiansands Stift	588	864	623.124	491	246	330	244	163	17.745	3.376	100 Skill.
Throndhjems Stift.											
1. Guldal . .	—	147	16.088	39	7	26	10	10	1.241	146	1 Sp. 60 ß
2. Strinde og Selbo	—	82	18.288	43	5	44	2	2	1.323	182	
3. Ørkedal .	—	142	13.196	26	3	25	2	2	893	39	
4. Fosen	—	134	62 299	55	16	34	15	22	2.235	6	
Søndre Thj. Amt	—	505	103.871	163	31	129	29	36	5.692	373	
5. Stør- og Værdal.	—	388	54.249	51	14	52	2	11	1.757	22	2 Spd.
6. Inderøen	39	268	41.117	44	7	38	4	9	1.385	61	
7. Namdal	—	925	30.005	29	6	26	4	5	959	—	
Nordre Thj. Amt	39	1.581	125.371	124	27	116	10	25	4.101	83	
8. Nordmøre .	40	307	55.255	66	13	55	11	13	2.279	60	1 Spd. 60 ß
9. Romsdal	139	121	28.155	47	8	42	8	5	1.658	33	
Romsdals Amt	179	428	83.410	113	21	97	19	18	3.937	93	
Throndhjems Stift	218	2.514	312.652	400	79	342	58	79	13.730	549	
Tromsø Stift.											
1. Søndre Helgeland	—	227	23.786	42	6	12	27	9	1.502	55	1 Sp. 90 ß
2. Nordre Do.	—	347	18.326	26	5	22	8	1	10.31	10	
3. Salten . . .	—	323	37.806	53	9	20	32	10	21.06	7	
4. Lofoten & Vesteraalen	—	803	37.840	41	3	42	2	—	1.306	18	
Nordlands Amt	—	1.700	117.758	162	23	96	69	20	5.945	90	
5. Senjen og Tromsø = Tromsø Amt	106	985	55.490	75	5	60	9	11	2.566	13	2 Spd.
6. Alten . .	—	262	8.327	12	4	15	—	1	431	5	2 Spd.
7. Hammerfest	—	297	7.307	10	1	11	—	—	311	—	
8. Tanen	17	119	2.349	10	4	12	1	1	336	—	
9. Varanger .	—	33	6.194	9	3	11	1	—	295	—	
10. Vardø	—	9	502	3	—	3	—	—	83	—	
Finmarkens Amt	17	720	24.679	44	12	52	2	2	1.456	5	
Tromsø Stift	123	3.405	197.927	281	40	208	80	33	9.967	108	1 Spd. 90 ß

A. No. 1.

22.	23.		24.		25.				26.	27.		28.			
Kostholdsgodtgjørelse i Penge for Skoleugen.	Antal Lærere, som ved Aarets Udgang havde tjent i		Antal Lærere, som havde Alderstillæg.		Antal Lærere, som havde Familiebolig.				Antal Lærere, som tillige ere Kirkesangere.	Deres Pengeindtægt som Kirkesangere.		Lærernes samlede Indtægt for Aaret, Kirkesangerindtægterne medregnede.			
					med Jordvei, hvorpaa kan fødes							Kontant.		Antagen Pengeværdi af a. aarligt Kosthold in natura, b. Jordvei, c. fri Familiebolig, d. Kirkesangertold e. andre Naturalydelser.	
	7 Aar, men under 15 Aar.	15 Aar og derover.	1ste Grad	2den Grad	2 Kjør.	1 Ko.	med Jordvei af mindre Størrelse.	uden Jordvei.							
Christians ands Stift.															
										Spd.	ß	Spd.	ß	Spd.	ß
60 ß à 2.10 ß	23	15	20	11	10	4	—	—	29	256	107	3948	103	1854	36
1 Sp. à 1.48 ß	21	14	13	9	4	2	1	21	9	370	—	4577	52	284	60
1. Spd. à 1.48 ß	10	18	8	16	3	2	2	7	7	603	—	5422	52	578	18
60 ß à 2.10 ß	54	47	41	36	17	8	3	28	45	1229	107	13948	87	2716	114
60 ß à 1.60 ß	30	36	17	27	6	6	14	31	20	2392	60	12760	92	3194	8
84 ß à 1 Sp.	7	10	4	9	4	„	—	—	12	123	—	1312	96	921	69
60 ß à 1.60 ß	37	46	21	36	10	6	14	31	32	2515	60	14073	68	4115	77
96 ß à 1.48 ß	19	21	18	11	11	3	4	7	17	902	18	4925	19	2528	48
56 ß à 1.48 ß	21	12	13	10	5	4	—	5	16	532	72	3706	60	2083	93
56 ß à 1.48 ß	40	33	31	21	16	7	4	12	33	1434	90	8631	79	4612	21
ca. 100 ß	21	12	15	9	11	4	7	7	17	552	116	4327	118	1926	90
84 ß à 1.60 ß	35	25	19	23	13	4	—	7	30	830	100	6505	88	3310	68
84 ß à 1.60 ß	56	37	34	32	24	8	7	14	47	1383	96	10833	86	5237	28
	187	163	127	105	67	29	28	85	157	6563	113	47487	80	16682	„
Throndhjems Stift.															
Fra 84 ß til 1 Spd. 24 ß.	25	15	14	14	2	1	„	2	11	163	76	3542	28	501	60
	19	12	16	9	6	4	„	3	13	373	24	4248	95	863	28
	17	9	7	6	9	„	1	„	4	58	—	2128	66	688	88
	13	18	15	10	3	2	1	„	18	392	—	4278	30	2050	64
	74	54	52	39	20	7	2	5	46	976	100	14197	99	4104	—
	15	28	12	20	9	8	3	4	12	307	—	6067	30	1328	96
	19	13	14	9	6	5	1	3	16	328	54	4275	84	951	99
	7	11	5	9	5	„	„	„	16	221	96	2467	96	1159	84
	41	52	21	38	20	13	4	7	44	857	30	12810	90	3440	39
	16	18	12	17	10	2	2	3	19	460	72	4802	66	1899	42
	13	16	10	12	7	„	5	3	20	384	108	3943	108	1191	—
	29	34	22	29	17	2	7	6	39	845	60	8746	54	3090	42
	144	140	95	106	57	22	13	18	129	2679	70	35755	3	10634	81
Tromsø Stift.															
112 ß à 1. 6	8	15	7	13	9	2	1	1	12	879	38	4471	116	1554	40
60 ß à 1. 48	6	9	5	8	6	2	1	2	8	689	2	3394	114	805	8
108 ß à 1. 48	13	17	9	17	10	1	„	1	14	625	100	5722	41	2275	80
112 ß à 1. 48	11	11	9	10	15	„	„	3	18	728	54	4614	57	2205	10
60 ß à 1. 48	38	52	30	48	40	5	2	7	52	2922	74	18503	88	6840	114
84 ß à 1. 48	24	17	21	11	19	3	1	3	24	1512	22	8400	35	3143	78
100 ß à 1 Sp,	8	3	4	2	3	2	1	4	6	277	104	1946	64	234	„
1. 24 à 1. 48	3	1	3	1	4	3	1	„	4	152	26	1441	101	196	„
1. 20 à 1. 60	4	4	2	3	„	2	„	1	7	163	„	1682	91	158	96
1 Spd. 48 ß	4	3	1	2	1	„	„	„	2	295	„	1762	79	51	24
1 Spd. 48 ß	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	„	344	67	„	„
100 ß à 1. 60	19	11	10	8	8	7	2	5	19	888	10	7178	42	640	„
60 ß à 1. 60	81	80	61	67	67	15	5	15	95	5322	106	34082	45	10624	72

Tabeller,

der fogderivis og amtsvis udvise Skolekassernes Indtægter og Udgifter i Rigets Landdistrikter i Aaret 1869.

Indtægt. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13	14	15	16	17.
	Skatter og Afgifter.									Forskjellige Indtægter.						
Fogderi og Amt.	paa matriculerede Eiendomme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue og Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Bidrag af Amtsskolekassen.	Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Activa.	Ansvar efter Decision til forrige Regnskab	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordr. Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Laan.	Andre Iudtægter.	Den samlede Indtægt.
1. Nordre Gudbrandsd.	3180 11	358 45	116 94	„ „	2 12	320 „	„ „	51 30	„ „	190 „	„	„	„	„ „	640 81	4859 33
2. Søndre Do.	1708 23	486 98	2381 60	„ „	„ „	611 69	2 24	142 102	„ 58	36 90	„	„	„	2887 „	220 95	8478 20
3. Valders . . .	1672 35	258 100	26 22	„ „	„ „	20 „	„ „	39 94	„ „	15 „	„	„	„	„ „	20 3	2052 14
4. Hadeland og Land	2311 105	756 116	985 53	„ „	40 „	65 „	„ 60	13 42	11 26	„ „	„	„	„	„ „	283 62	4467 104
5. Toten	3588 59	1295 86	812 36	73 28	45 „	807 94	2 „	302 67	6 68	„ „	„	„	„	1356 76	155 56	8445 90
Christians Amt	12460 114	3156 85	4322 25	73 28	87 12	1824 43	4 84	549 95	18 32	241 90	„	„	„	4243 76	1320 57	28503 22
6. Hedemarken . .	3896 106	2396 119	2227 41	50 „	67 32	450 „	„ „	208 85	„ 12	120 „	„	„	„	800 „	2458 23	12675 58
7. Nordre Østerdalen	1718 54	91 48	299 40	106 96	92 75	752 39	„ 24	240 3	„ „	115 72	„	„	„	„ „	252 22	3668 114
8. Søndre Do.	961 6	349 54	2088 91	„ „	„ „	200 „	3 12	263 52	„ 6	„ „	„	„	„	„ „	750 9	4615 110
9. Soløer . .	5874 106	1188 69	„ „	„ „	„ „	350 „	„ „	78 20	4 47	12 „	„	„	„	1178 67	73 31	8759 100
10. Vinger og Odalen .	2860 13	1168 27	371 46	198 67	„ „	100 „	1 „	39 92	1 „	75 „	„	„	„	436 15	436 9	5687 30
Hedemarkens Amt	15311 45	5194 77	4986 98	355 43	159 107	1852 39	4 36	830 12	5 65	322 72	„	„	„	2414 82	3969 95	35407 52
Hamar Stift	27772 39	8351 42	9309 3	428 71	246 119	3676 82	9 „	1379 107	23 97	564 42	„	„	„	6658 38	5290 32	63710 74

Udgift. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Fogderi og Amt.	Lærerlønninger	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler.	Pensioner.	Løn til Regnskabsføreren og andre Administrationsomkostninger.	Afdrag og Renter.	Andre Øiemed.	Den samlede Udgift.
1. Nordre Gudbrandsd.	1955 18	864 48	112 55	158 12	305 42	58 57	„ „	47 58	369 79	645 113	4517 2
2. Søndre Do.	2032 4	1465 9	184 14	630 81	421 26	69 19	6 „	32 5	597 105	2789 71	8227 94
3. Valders . . .	1207 36	440 2	10 „	14 4	214 112	19 106	„ „	24 2	„ „	69 41	1999 63
4. Hadeland og Land	2289 49	815 52	„ „	24 57	571 41	52 86	24 „	70 67	215 6	210 44	4273 42
5. Toten	2038 108	1121 12	46 „	469 95	277 24	36 52	37 „	63 26	2528 38	2115 65	8733 61
Christians Amt	9522 95	4706 3	352 69	1297 9	1790 5	236 80	67 „	237 38	3710 108	5830 94	27751 23
6. Hedemarken .	3918 86	2766 94	9 97	177 118	823 44	134 7	11 „	94 118	1239 67	2896 „	12072 32
7. Nordre Østerdalen	2156 43	728 97	„ „	773 65	1 60	90 1	9 „	17 24	— „	173 44	3949 94
8. Søndre Do. .	2090 108	914 60	„ „	408 23	300 78	4 52	20 „	73 „	76 86	428 22	4316 69
9. Soløer . .	3159 30	1980 21	„ „	605 89	41 72	118 111	70 50	27 „	2447 44	1311 18	9761 75
10. Vinger og Odalen .	2334 90	1329 108	„ „	319 118	217 20	178 1	„ „	125 117	525 16	802 107	5833 98
Hedemarkens Amt	13659 117	7720 20	9 97	2285 53	1384 34	525 52	110 50	338 19	4288 93	5611 73	35934 9
Hamar Stift	23182 92	12426 23	362 46	3582 63	3174 39	762 12	177 50	575 57	7999 82	11442 47	63685 32

Indtægt. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13	14	15.	16	17.
	Skatter og Afgifter.									Forskjellige Indtægter.						
Fogderi og Amt.	paa matriculerede Eiendomme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster, og Tjenestetyende.	paa Formue og Næring.	af Værker Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Bidrag af Amtsskolekassen.	Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Aktiva.	Ansvar efter Decision til forrige Regnskab	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordl. Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Laan.	Andre Indtægter.	Den samlede Indtægt.
1. Nordhordland	6193. 28	485. 11	1612. 109	280. 36	4. —	261 4	11 108	55 60	5 115	40 54	—	—	—	19 3	258 —	9227 49
2. Søndhordland	2346. 100	304. 21	2637. 105	14 —	21. 98	30 —	3 —	30 80	5 60	— —	—	—	—	261 60	205 20	5860 66
3. Hardanger og Voss	1243. 11	405. 25	916. 98	— —	108. 101	757 31	— —	39 102	— —	470 —	—	—	—	72 11	426 95	4439 115
Søndre Bergenhus Amt	9783. 19	1194. 57	5167. 72	294. 36	134 79	1048 35	14 108	126 3	11 55	510 54	—	—	—	352 75	889 116	19527 110
4. Sogn	3011. 39	939. 102	825. 6	— —	— 96	539 109	— 60	33 58	2 32	58 99	—	—	69	105 69	118 118	5705 68
5. Sønd- og Nordfjord	4319. 41	736. 54	1564 1	— —	2. 48	10 —	13 16	23 20	28 99	— —	—	—	—	1626 76	396 35	8720 31
Nordre Bergenhus Amt	7330. 80	1676. 36	2389. 7	— —	3. 24	549 109	13 76	56 78	31 11	58 99	—	—	69	1732 25	515 33	14425 100
6. Søndmøre Fogderi af Romsdals Amt	3816 —	570. 30	554. 33	— —	44. 73	807 54	— 72	32 103	2 70	— —	—	—	—	390 —	297 96	6516 54
Bergens Stift	20929. 100	3441. 3	8110. 113	294. 36	182. 56	2405 78	29 16	215 64	45 16	569 33	—	—	69	2474 101	1703 5	40470 24

Udgift. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Fogderi og Amt.	Lærerlønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler.	Pensioner.	Løn til Regnskabsføreren og andre Administrationsomkostninger.	Afdrag og Renter.	Andre Øiemed.	Den samlede Udgift.
1. Nordhordland	5545 110	1072 93	27 60	90 111	823 79	205 90	— —	56 110	195 45	544 72	8563 51
2. Søndhordland	3226 84	931 8	— —	359 3	400 82	107 108	3 —	48 73	283 82	283 102	5644 63
3. Hardanger og Voss	2607 60	474 30	28 12	348 60	40 100	111 15	— —	54 105	187 47	152 69	4005 18
Søndre Bergenhus Amt	11380 14	2478 11	55 72	798 55	1265 21	424 94	3 —	160 48	666 54	981 3	18213 13
4. Sogn	3788 57	161 58	4 72	655 60	110 96	169 67	— —	63 94	419 106	309 22	5683 32
5. Sønd- og Nordfjord	4741 86	980 95	14 —	214 21	821 —	223 114	3 —	55 —	127 63	300 76	7481 95
Nordre Bergenhus Amt	8530 23	1142 33	18 72	869 81	931 96	393 61	3 —	118 94	547 49	609 98	13165 8
6. Søndmøre Fogderi af Romsdals Amt	3795 79	455 78	147 72	713 31	112 —	163 22	— —	32 12	1154 56	131 103	6705 94
Bergens Stift	23705 116	4076 2	221 96	2381 47	2308 117	981 57	6 —	311 34	2368 40	1722 85	38083 115

Indtægt. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
	Skatter og Afgifter.									Forskjellige Indtægter.						
Fogderi og Amt.	paa matriculerede Eiendomme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue og Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Bidrag af Amtsskolekassen.	Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Activa.	Ansvar efter Decision til forrige Regnskab	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordl. Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Laan.	Andre Indtægter.	Den samlede Indtægt.
1. Øvre Thelemarken	2238. 7	1177. 8	450. 72	24. —	21. 48	290. „	28. 72	21. 72	16. 15	16. 57	„	„	„	823. 103	800. 113	5908. 89
2. Nedre Do.	3562. 91	79. 84	987. 86	112. —	108 72	250. „	„ „	147. 76	1. 92	„ „	„	„	„	150. —	625. 104	6026. 5
3. Bamble	2701. 68	91. 60	3055. 9	120. —	17. 48	100. „	„ „	30. „	7. 65	„ „	„	„	„	750. —	314. 29	7187. 40
Bratsberg Amt	8502. 46	1348. 32	4493. 48	256. —	147. 48	640. „	28. 72	199. 28	25. 53	16. 57	„	„	„	1723. 103	1741. 7	19122. 15
4. Nedenæs	4893. 14	137. 74	8535. 88	316. 66	460. 91	327. 20	„ —	25. 43	9 93	10 „	„	„	„	— —	800. 46	15516. 56
5. Sætersdalen . . .	903. 21	— —	— —	— —	— —	158. „	„ —	15. —	„ „	9 „	„	„	„	— —	38. 6	1123. 28
Nedenæs Amt	5796. 35	137. 74	8535. 88	316. 66	460. 91	485. 20	„ —	40. 43	9 93	19 „	„	„	„	— —	838. 52	16639. 84
6. Mandal	2390. 11	149. 25	2817. 43	106. 45	328. 92	102. „	„ „	93. 64	4 80	47. „	„	„	„	117. 12	432. 18	6588. 40
7. Lister	1191. 74	222. 107	1519. 119	— —	443 86	601. 66	10 111	28. 80	2 95	67. „	„	„	„	— —	1234. 57	5323 76
Lister og Mandals Amt	3581. 86	372. 12	4337. 42	106. 45	772. 58	703 66	10 111	122 24	7 55	114. „	„	„	„	117. 12	1666. 75	11911. 116
8. Jæderen og Dalerne	2600. 85	506. 92	1107. 48	5. 100	19 106	823. 30	4. 40	41. 91	7. 24	31. 60	„	„	„	40. —	1349. 54	6538. 11
9. Ryfylke	1974. 5	1148 115	3247. 55	10. 106	1. 72	407. 48	„ „	8. 72	21 17	61. „	„	„	„	320. —	623. 70	7824. 81
Stavanger Amt	4574. 90	1655. 87	4354. 103	16. 86	21. 58	1230. 78	4. 40	50. 43	28. 41	92. 60	„	„	„	360. —	1973. 4	14362. 92
Christiansands Stift	22455. 18	3513. 86	21721. 42	695. 77	1402. 23	3059. 44	43. 103	412. 18	71. 2	241. 117	„	„	„	2200. 115	6219. 20	62036. 68

Udgift. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Fogderi og Amt.	Lærerlønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler.	Pensioner.	Løn til Regnskabsføreren og andre Administrationsomkostninger.	Afdrag og Renter	Andre Øiemed.	Den samlede Udgift.
1. Øvre Thelemarken	2727. 94	289. 65	594. 98	596. 114	112. 8	260. 70	20. „	78. —	55. 104	880. 116	5616. 51
2. Nedre Do.	2473. 63	1273. 78	182. 24	1912. 45	228. 60	88. 79	8. „	68. —	397. 68	394. 63	7027. „
3. Bamble	3284. 21	1537. 24	„ „	590. 61	560. 96	67. 15	20. „	54. 47	326. 80	327. 6	6767. 110
Bratsberg Amt	8485. 58	3100. 47	777. 2	3099. 100	901. 44	416. 44	48. „	200. 47	780. 12	1602. 65	19411. 41
4. Nedenæs	8684. 81	1164. 59	78. 40	1096. 113	422. 15	293. 62	20. „	138. 94	78. 119	3303. 60	15281. 43
5. Sætersdalen . . .	892. 48	39. 60	40 72	109. 64	25. „	11. 94	„ „	9. 40	— —	44. 81	1172. 99
Nedenæs Amt	9577. 9	1203. 119	118. 112	1206. 57	447. 15	305. 36	20. „	148. 14	78. 119	3348. 21	16454. 22
6. Mandal	2938. 68	702. 60	299. 88	426. 41	496. 83	164. 72	„ „	75. 4	464. 52	912. 117	6480. 106
7. Lister	2272. 14	587. 111	376. 36	784. 63	235. 18	99 117	„ „	103. 23	214. 68	511. 11	5184. 102
Lister og Mandals Amt	5210. 82	1290. 51	676. 4	1210. 105	731. 101	264. 69	„ „	178. 27	679. „	1424. 8	11665. 88
8. Jæderen og Dalerne	2553. 97	700. 32	32. 12	1668. 9	247. 95	133. 98	„ „	51. 38	161. 79	1170. 68	6719. 49
9. Ryfylke	4332. 36	927. 10	98. 78	941. 52	141. 57	260. 100	12 „	79. 56	61. 72	1537. 52	8392. 34
Stavanger Amt	6886. 13	1627. 42	130 90	2609. 61	389. 32	394. 79	12. „	131. 74	223. 31	2708. „	15111. 83
Christiansands Stift	30159. 43	7222. 19	1702. 88	8126. 83	2469. 72	1380. 108	80. „	656. 42	1761. 42	9082. 95	62642. 115

Indtægt. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13	14	15.	16.	17.
	Skatter og Afgifter:									Forskjellige Indtægter.						
Fogderi og Amt.	paa matriculerede Ei endomme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster og Tjenestetyende.	paa Formue og Næring.	af Værker, Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Bidrag af Amtsskolekassen.	Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Activa.	Ansvar efter Decision til forrige Regnskab	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordl. Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Laan.	Andre Indtægter.	Den samlede Indtægt.
1. Guldal . .	1375 33	850 47	518 32	90 —	170 111	110 —	„ 60	297 60	42 86	15 —	„ „	—	—	9 64	253 82	3733 95
2. Strinde og Selbo	3580 95	1330 104	650 12	10 —	57 80	346 60	1 60	35 78	1 111	— —	„ „	—	—	466 38	289 49	6770 87
3. Ørkedal .	1150 —	1269 86	— —	— —	— —	— —	„ —	249 45	— —	— —	„ „	—	—	160 98	81 102	2910 91
4. Fosen	2208 36	1578 119	1055 68	— —	632 86	108 —	30 108	90 3	1 96	7 75	„ „	—	—	867 42	1067 88	7649 1
Søndre Thj. Amt	8314 44	5029 116	2223 112	100 —	861 37	564 60	32 108	672 66	45 53	22 75	„ „	—	—	1504 2	1692 81	21064 34
5. Stør- og Værdal.	3879 64	2018 4	723 79	35 —	84 4	160 —	— 96	46 59	3 80	— —	- -	—	—	153 41	113 23	7217 90
6. Inderøen . .	1888 66	1715 60	1096 69	37 60	86 105	260 —	1 60	101 102	27 72	— —	34 72	—	—	284 30	547 107	6082 83
7. Namdal	1702 16	1684 10	140 —	— —	95 14	680 —	7 48	2 —	2 95	— —	30 „	—	—	155 34	140 97	4639 74
Nordre Thj. Amt	7470 26	5417 74	1960 28	72 60	266 3	1100 —	9 84	150 41	34 7	— —	64 72	—	—	592 105	801 107	17940 7
8. Nordmøre .	3057 47	1886 85	582 14	— —	24 47	773 48	— —	497 76	37 65	10 51	„ „	—	—	570 61	315 12	7755 26
9. Romsdal	2206 77	1829 99	327 38	— —	59 96	831 79	— 60	79 20	11 103	— —	„ „	—	—	— —	206 59	5553 31
Romsdals Amt	5264 4	3716 64	909 52	— —	84 23	1605 7	— 60	576 96	49 48	10 51	„ „	—	—	570 61	521 71	13308 57
Trondhjems Stift	21048 74	14164 14	5093 72	172 60	1211 63	3269 67	43 12	1399 83	128 108	33 6	64 72	—	—	2667 48	3016 19	52312 98

Udgift. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Fogderi og Amt.	Lærerlønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler.	Pensioner.	Løn til Regnskabsføreren og andre Administrationsomkostntnger.	Afdrag og Renter.	Andre Øiemed.	Den samlede Udgift.
1. Guldal . .	2057 48	791 96	5 —	224 82	98 24	60 53	36 —	51 28	12 60	204 117	3542 28
2. Strinde og Selbo .	2207 42	1419 79	32 —	744 39	541 13	28 12	43 —	86 31	625 12	496 83	6223 71
3. Ørkedal.	1539 30	497 8	-- —	39 43	283 64	45 10	80 26	22 108	— —	462 103	2970 32
4. Fosen	3350 109	1150 88	34 —	233 37	1104 102	127 52	59 —	36 92	197 75	1265 92	7560 47
Søndre Thj. Amt	9154 109	3859 31	71 —	1241 81	2027 83	261 7	218 26	196 19	836 27	2430 35	20296 58
5. Stør- og Værdal	3643 1	1476 40	75 106	290 108	859 69	153 90	20 —	99 104	233 27	373 82	7226 27
6. Inderøen	2756 85	793 72	31 —	112 98	825 84	44 119	7 100	53 84	437 80	527 76	5591 78
7. Namdal	1923 95	826 114	5 29	825 105	419 110	24 59	— —	57 —	128 42	196 105	4408 59
Nordre Thj. Amt	8323 61	3096 106	112 15	1229 71	2105 23	223 28	27 100	210 68	799 29	1098 23	17226 44
8. Nordmøre	3545 78	1632 12	282 4	191 112	850 70	161 70	20 42	48 40	160 48	541 9	7434 5
9. Romsdal	2524 88	941 72	139 60	837 97	306 2	97 26	— —	63 51	57 53	440 93	5408 62
Romsdals Amt	6070 46	2573 84	421 64	1029 89	1156 72	258 96	20 42	111 91	217 101	981 102	12842 67
Trondhjems Stift	23548 96	9529 101	604 79	3501 1	5289 58	743 11	266 48	518 58	1853 37	4510 40	50365 49

Indtægt. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13	14	15.	16.	17.
	Skatter og Afgifter.									Forskjellige Indtægter.						
Fogderi og Amt.	paa matriculerede Eiendomme.	personlig Skat af Husmænd, Inderster, og Tjenestetyende.	paa Formue og Næring.	af Værker Brug og lignende Indretninger.	andre Skatter og Afgifter.	Bidrag af Amtsskolekassen.	Bøder.	Renter og andre Indtægter af Eiendomme og Aktiva.	Ansvar efter Decision til forrige Regnskab	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Bidrag af det Nordl. Kirke- og Skolefond.	Bidrag af Finnefondet.	Bidrag af Brændevinsafgiftskassen.	Laan.	Andre Indtægter.	Den samlede Indtægt.
1. Søndre Helgeland	„ „	605. 36	3284. 105	„ „	93. 63	15. „	13. 60	24. 2	66. 17	„ „	220	„	„	879. 82	383. 35	5585. 40
2. Nordre Helgeland	90. 33	306. 84	2906. 6	„ „	13. 92	525. 103	6. 12	14. „	31. 65	„ „	177	„	„	164. 81	219. 34	4455. 61
3. Salten	579. „	441. 90	4579. 58	„ „	„ „	420. „	4. 12	67 21	63. 85	30. „	392	„	„	2876. 9	351. 107	9805. 82
4. Lofoten og Vesteraal.	32. 60	828. 25	5407. 38	31. 110	29. 24	580. „	„ „	18. 18	51. 28	20. „	437	„	„	2002. 30	628. 78	10066 113
Nordlands Amt	701. 93	2181. 115	16177. 87	31. 110	136. 59	1540. 103	23. 84	123 103	212. 75	50. „	1226	„	„	5922. 82	1583. 15	29913. 57
5. Senjen og Tromsø = Tromsø Amt	2872. 18	1327. 112	5931. 78	24. „	49. 15	724. 57	23. 12	21. „	15. 2	„ „	994	400	„	1875. 81	531. 18	14849. 94
6. Alten	„ „	131. 80	1429. 69	253. 9	„ „	„ „	„ „	„ „	„ 48	„ „	348	100	140	211. 46	139. 113	2754. 5
7. Hammerfest	„ „	15. 72	1264. 48	„ „	„ „	280. „	„ „	12. 92	„ „	15. „	502	„	370	507. 64	13. 79	2981. 55
8 Tanen	„ „	„ „	1600. 42	„ „	„ „	270. „	10. „	87. 24	„ 1	„ „	155	„	125	393. 46	1. 94	2642. 87
9. Varanger	„ „	1. 96	1462. 20	„ „	„ „	„ „	„ „	40. „	5. 52	„ „	50	490	165	638. 27	57. 43	2909. 118
10. Vardø	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	30. „	„ „	„ „	„ „	40	„	20	„ „	524. 85	614. 85
Finmarkens Amt	„ „	149. 8	5756. 59	253. 9	„ „	550. „	40. „	139. 116	5. 101	15. „	1095	590	820	1750. 63	737. 54	11902. 110
Tromsø Stift	3573. 111	3658. 115	27865. 104	308. 119	185. 74	2815. 40	86. 96	284. 99	233. 58	65. „	3316	990	820	9548. 107	2911. 87	56666. 21

Udgift. 1869.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Fogderi og Amt.	Lærerlønninger.	Godtgjørelse for Kosthold og Herberge til Lærerne.	Lærerjord.	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Anskaffelse af Bøger og andre Læremidler.	Pensioner.	Løn til Regnskabsføreren og andre Administrationsomkostninger.	Afdrag og Renter.	Andre Øiemed.	Den samlede Udgift.
1. Søndre Helgeland	3033. 105	704. 82	— —	144. 30	247. 23	172. 82	16. —	71. 105	940. 26	397. 77	5728. 50
2. Nordre Do.	1901. 60	784. 40	— —	322. 9	340. 106	96. 8	16. —	65. „	267. 59	249. „	4042. 42
3. Salten	4029. 106	536. 112	335. —	1065. 95	336. 63	116. 93	19. —	179. 30	1593. 4	483. 88	8695 111
4. Lofoten & Vesteraalen	3002. 57	1484. 68	6. 88	1780. 37	528. 12	113. 63	60. 60	183. 100	1821 110	446. 19	9428. 15
Nordlands Amt	11967. 88	3510. 62	341. 88	3312. 51	1452. 84	499. 6	111. 60	499. 115	4622. 79	1576. 64	27894. 98
5. Senjen og Tromsø = Tromsø Amt	5519. 109	2543. 65	167. 8	1573. 55	890. 115	218. 7	96. —	213. 106	2196. 118	690. 99	14110. 82
6. Alten	1049. 80	447. „	— —	305. 64	115. 119	81. 74	— —	59. 106	273. 102	427. 73	2761. 18
7. Hammerfest	865. 107	423. 45	— —	821. 106	170. 57	9. 50	— —	65. 31	364. 56	255. 50	2976. 22
8. Tanen	925. 47	454. 80	— —	429. 28	65. 22	21. 10	— —	87. 92	563. 6	333. 56	2879. 102
9. Varanger	991. 119	393. 80	— —	162. 60	139. 36	44. 60	— —	40. „	422. 59	327. 78	2522. 12
10. Vardø	200. 43	144. 24	— —	— —	167. 60	9. 117	— —	18. 28	— —	13. 102	554. 14
Finmarkens Amt	4033. 36	1862. 109	— —	1719. 18	658. 54	166. 71	— —	271. 17	1623. 103	1357. 119	11693. 48
Tromsø Stift	21520. 113	7916. 116	508. 96	6605. 5	3002. 13	883. 84	207. 60	984. 118	8443. 61	3625. 42	53698. 109

Stiftsdirektionernes Indberetninger.

Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Christiania Stift i Aaret 1869.

Stiftsdirektionen giver sig herved den Ære at oversende til det Kongelige Kirkedepartement de fra Skolekommissionerne indkomne schematiske Indberetninger om det lavere Almueskolevæsen i Christiania Stifts Landdistrikt i Aaret 1869 i Forbindelse med 34 Oversigtsschemata, samt at ledsage disse med følgende Bemærkninger:

1 Skolekommuner og Skolekredse.

Stiftets Landdistrikt indbefatter 137 Skolekommuner; af disse er 32 Brug eller Værker, og 9 Distrikter, som ifølge Bestemmelsen i Lov af 14de Juli 1827 § 4 er adskilt fra den øvrige Kommune. Af almindelige Skolekommuner er der saaledes 96, hvoraf 57 omfatte hele Præstegjæld. 19 Præstegjæld danne 38 særskilte Kommuner efter Sognedelingen; en Skolekommune indbefatter 2 Præstegjæld (vestre og østre Aker).

Folkemængden i Landdistriktet udgjorde efter sidste Folketælling 323,149 Personer, som fordeelt paa 96 Sognekommuner giver et Middeltal af 3470 paa hver. Størst Folkemængde har Akers Skolekommune med 18981 Individer og mindst Oppegaard med 496.

Kredsenes Antal er 878, hvoraf 759 med fast Skole og 119 med Omgangsskole. Af de faste holdtes 493 i eget dertil opbygget Lokale, hvoraf 31 tilhører vedkommende Brugseier, og 266 i leiet (hvoraf 3 Brugsskoler). Af 3 Kredse med fast Skole har altsaa 2 eget Skolehus.

Øvre Romeriges Fogderi eier det største Antal Skolehuse; Numedal og Sandssvær, samt Id og Markers Fogderi det mindste. Efter de Opgaver, Stiftsdirektionen er i Besiddelse af, koster de det almindelige Skolevæsen tilhørende Skolebygninger (tilsammen 462) tilnærmelsesvis 323000 Spd. med et Middeltal af 700 Spd. for hvert, hvilke er dækket ved optagne Laan, Naturalydelser af Materialier og Arbeide, ved direkte Skatter og for en liden Del ved Gaver. De fleste ere byggede for den fælles Skolekasses Regning; kun et lidet Antal for de enkelte Kredses (Skolel. § 20, 1ste Pass.). Hertil har Amtsskolekasserne bidraget noget over 40000 Spd., hvori dog et mindre Beløb til Lærerjord og Understøttelse af uformuende Præstegjæld er indbefattet. 366 af disse Skolehuse tilligemed 30 af Brugsskolernes indeholder Bolig for Læreren, bestaaende almindeligvis af 2 Værelser, Kjøkken og ydre Bekvemmeligheder, hvilke sidste ofte ere tarvelige nok, men hvorpaa efterhaanden rettes.

Flere Lærerboliger, især i Fjeldbygderne, indeholder kun Stue og Kjøkken. Rumindholdet af Lærerboligen er forskjelligt, men maa dog i Regelen kunne siges at tilfredsstille enhver billig Fordring. Dette gjælder ogsaa om Skolestuerne, der ere lyse og venlige, og næsten alle præsterer det vedtagne Kubik- og Fladeindhold med henholdsvis 100 Fod og 10 Fod for hvert Barn. Der klages ikke saa sjelden over, at Skolehusene ere daarligt opførte og derfor kolde, og det kan ikke negtes, at Klagen oftere er grundet; men ogsaa disse Mangler søges ved Almuens Imødekommen afhjulpen.

Om de leiede Skolestuer lyder Dommen ikke saa gunstig. Mange af dem er smaa og usle og yder ikke Børnene det fornødne Rum. De maa imidlertid tages som de forefindes, og der levnes i de fleste Tilfælde intet Valg. At faa dem ombyttet med egne dertil opførte Skolestuer maa ansees saare ønskeligt, og der er godt Haab om, at dette efterhaanden vil ske; undværes aldeles kan de ikke Men i sin Almindelighed at gribe til Tvangsforholdsregler for at bevirke Ændring heri, vil ikke være an befalelsesvæ digt.

Af 119 Omgangsskoler falde 2 paa Akershus Amt, 6 paa Smaalenenes, 27 paa Jarlsberg og

Laurvigs og 84 paa Buskeruds. De stedlige Forhold i Forbindelse med Børnetallet i Kredsene (Skolel. § 3 2det Pass.) bevirker denne Fordeling, skjønt i Jarlsberg og Laurvigs Amt og selv i Fjelddalene (Numedal og Hallingdal) flere Kredse for Lokalitetens Skyld godt kan gaa over til fast Skole, til Fordel for Børnene, baade hvad Undervisning og Skolevei betræffer. De ensligt beliggende Bosteder ere 30. I Regelen er for dem bestemt en kortere Skoletid, end Loven paalægger. I flere af dem er Børnene for det Manglende henlagt til nærmeste Fastskole, men denne Anledning benyttes ikke ofte.

Følgende Fremstilling viser Forskjellen i førommeldte Henseender mellem Aarene 1866 og 1869:

	1866.	1869.
Antal Skolekredse	882.	878.
„ Skoler i eget Lokale	428.	493.
„ „ i leiet do.	291.	266.
„ „ paa Omgang	163.	119.

2. Undervisningen.

Antallet af Undervisningsuger i Aaret 1869 har været 21307, hvoraf 5486 frivillige. Forøgelsen i Treaaret er 923. De er fordelt paa Stiftets 878 Skoler, som omfatter 45925 skolesøgende Børn, hvoraf 2340 i Omgangsskoler saaledes:

270	faste Skoler,	delte i 3 eller 2 Klasser,	har hver fra	35—43 Uger
34	Brugsskoler „	i 3 eller 2 do.	„ „ „	35—43 „
42	faste Skoler „	i 2 Klasser	„ „ „	24—33 „
254	do. do. „	i 2 do.	„ „ „	18—20 „
159	do. do. „	med Børn af alle Aldre — fra den skolepligtige til Konfirmationsalderen	„ „ „	9—16 „
53	Omgangsskoler	med do.	do. do.	12—14 „
66	do.	„ do.	do. do.	8—11 „

2 Brugsskoler- (Buskerud Gods og Berby Brug) har henholdsvis kun 28 og 20 Skoleuger

Fordelingen af Børnene i Klasser sker efter Alder og Fremgang.

Børnetallet i Skoler med 3 Klasser vexler fra 70 til 140 med et Middeltal af 90; — i Skoler med 2 Klasser og med 24 Ugers Undervisning og derover fra 40—80 med et Middeltal af 60,- og i lignende Skoler med indtil 20 Skoleuger fra 30—70 med et Middeltal af 40. I Skoler for alle Aldre fra den skolepligtige til Konfirmationsalderen fra 10 til 40 (i enkelte endog indtil 50), med et Middeltal af 25. Omgangsskolerne har ligefra 5 Børn opover til 40 paa engang (af disse sidste dog kun nogle faa) med et Middeltal af 27.

I en Veiledning til Skolernes og Undervisningens Ordning, som for flere Aar tilbage omsendtes til Skolekommissionerne, har Stiftsdirektionen tilraadet, at i Regelen ikke flere end 30 Børn paa engang bør undervises af en Lærer. Hører der saaledes til Kredsen 30—60 Børn, deles de efter deres Kundskaber og Færdigheder i 2 Afdelinger (Klasser), som besøger Skolen til forskjellige Tider; fra over 60 indtil 100 Børn deles paa samme Maade i 3 Klasser. Dette er saavidt muligt befulgt. I Skoler med 3 Klasser faar Børnene 2 Dage ugentlig lovbefalet Undervisning gjennem 27 Uger, hvilke kun afbrydes ved mellemliggende Ferier; i Skoler med 2 Klasser ligeledes 3 Dage ugentlig gjennem 18 Uger. I de øvrige besøges Skolen hver Dag, saalænge den holdes i Kredsen, hvilket efter Omstændighederne er forskjelligt, fra 1 til 4 Uger af Gangen. Hvor Læreren er tillagt 2 Kredse, og Skolestederne ligge hinanden saa nær, at det uden Besværlighed for Læreren kan ske, er der forsøgt med at fordele Ugens Dage paa Kredsene, saaledes at han i samme Uge underviser i begge.

Skoler med 3 Klasser er efter Forholdene i Landdistrikterne at betragte som de hensigtsmæssigste, idet de hindre mange Partier inden Klassen ved at Børnene ere mere ensartede, befordre en jevnere Fordeling af Undervisningen udover et længere Tidsrum af Aaret, hvorved det Lærte bedre beholdes, og tillader Barnet at deltage i Arbeidet hjemme og tilstrækkeligt at forberede sig for Skolen. I disse er derfor Fremgangen størst og Forsømmelserne færrest. Det Modsatte er Tilfældet i Skoler, som daglig besøges, hvilket finder sin Grund i den længere Tid, som medgaar mellem hver Gang Skolen holdes, i at Børn af de forskjelligste Aldre og Kundskaber skal undervises paa engang, i at der ofte kan forefalde et og andet i Hjemmet, hvortil Barnets Bistand tiltrænges, og som holder det borte fra Skolen, samt i at lang Vei ved Siden af Opholdet i Skolen har udtømt Barnets Kræfter, hvorved Forberedelsen til næste Dags Skolegang gjøres vanskelig.

Det ugentlige Antal Undervisningstimer er 33, nemlig 6 Timer daglig, undtagen Lørdag (Skolel. § 6). Tillempninger er heri tilladt for den daglige Fordelings Skyld af Timerne paa de forskjellige Klasser, dog saaledes at der ingen Dag undervises over 6 Timer, og at den aarlige lovbefalede Skoletid endelig udkommer. Den daglige Undervisning gives uden Afbrydelse i Middagsstunden med 5' Frihed hver Time, eller 10' hver anden Time, hvortil kommer 15—20' mellem 3die og 4de Time. Den ældre Ordning, hvorefter Børnene tillodes i Middagsstunden at søge Hjemmet, er saa godt som overalt ophørt som mindre hensigtsmæssig.

Den ugentlige Timefordeling paa de i Skolel. § 5 nævnte Lærefag har Stiftsdirektionen troet at burde ordne saaledes:

Læregjenstande.	I Skoler for alle Aldre, fra den skolepligtige til Konfirmation.	I Skoler med 2 Klasser.		I Skoler med 3 Klasser.		
		øverste	nederste.	øverste	mellemste	nederste
Læsning	9	3	6	2	3	4
Kristendomskundskab . .	9	6	3	4	3	2
Skrivning.	5	3	2	2	2	1
Regning . .	5	2	3	2	2	1½
Sang .	2	1	1	1	1	½
Udvalgte Stykker af Læsebogen	3	2	1	1	1	„
Tilsammen.	33	17	16	12	12	9
		33		33		

De fornødne Timetabeller baade for den lovbefalede og frivillige Undervisning er Skolekommissionerne tilstillet.

Maalet for Almuskolens Undervisning i den lovbefalede Tid, under Forudsætning af stadig Skolesøgning og af Hjemmets Hjælp, som ingensinde kan undværes, naar sees hen til den Tid, hvortil Undervisningen er indskrænket, har Stiftsdirektionen ved Udskrivningen af Skolen i Konfirmationsalderen angivet at burde være, at Barnet

a. kan læse tydeligt, færdigt og forstandigt gotisk og latinsk Tryk og Skrift;
b. har erhveret sig en fulstændig og sammenhængende Kristendomskundskab efter de autoriserede Lærebøger;
c. har af Jordbeskrivelse, Naturkundskab og Historie læst saameget, som ved en forstandig Behandling af Læsebogens udvalgte Stykker kan tilegnes;
d. kan synge rent og sikkert de almindelige Salmemelodier, forsaavidt det af Naturen er begavet med Evne hertil;
e. skriver tydeligt, og saavidt muligt rask, den latinske Skrift, og
f regner sikkert mindst de 4 Species i ubenævnte og benævnte Tal, samt Regula de Tri i hele Tal.

Det samme Kundskabsmaal fordres, naar noget Barn, om har fyldt 13 Aar, ønskes udskrevet af Skolen.

Den frivillige Undervisning er tillagt 5486 Uger aarlig, som er fordelt paa Skolerne med fra 1—18 Uger, sædvanligt med 9 Uger. Den gives til forskjellige Tider af Aaret, dels uden Afbrydelse paa engang, dels fordelt paa 2 à 3 Gange, efterat den lovbefalede er ophørt. Paa enkelte Steder anvendes 1 á 2 Dage ugentlig hertil, alt tilempet efter de stedlige Forhold. Den befatter sig dels alene med de lovbefalede Fag, dels anvendes flere Timer end sædvanlig til Modersmaalet, Historie, Jordbesdrivelse og Regning. Da det imidlertid ikke kan negtes, at de længere Afbrydelser, hvorved Barnet let taber det Lærte af Minde, bevirker, at den ikke gjør den hele tilsigtede Nytte, er der i Skoler med 3 og 2 Klasser, og et Antal af 36 Uger aarlig og derover, og hvor Skolen søges flittig af alle Børn, med Skolekommissionernes Samtykke gjort en Prøve med at henlægge den lovbefalede Undervisning til de 4 første Skoletimer daglig, og den frivillige til de 2 sidste det hele Aar igjennem. Hidtil har Forsøget svaret til Forventningen, men det er dog kun under Betingelse, som nys sagt, af jevn og stadig Skolesøgning af alle Børn.

Efter den bedre Ordning i det Hele af Undervisningens Gang og Maade er det utvivlsomt, at Børnene gjøre større Fremgang i Skolen, da de erholder flere Kundskaber i de enkelte Fag, og deres Aandsevner mere vækkes og udvikles. Meget staar dog endnu tilbage at ønske. Gamle Vaner, som man har ondt for at frigjøre sig for, kort Skoletid paa mange Steder, i Forbindelse med at Skolen holdes paa Omgang, samt hyppige Forsømmelser lægger Hindringer i Veien for en større Fremadskriden. Dette gjælder især de saakaldte vedslige Fag — Skrivning, Regning, udvalgte Stykker af Læsebogen og Modersmaalet udenfor den egentlige Læsning, — hvilke oftere tilsidesættes til Fordel for Kristendomskundskaben. Paa sine Steder med en kortere Skoletid end lovbefalet, og i Omgangsskolerne er dette nødvendigt, efterdi man under saadanne Forhold faar være vel tilfreds med, at der erhverves fornøden Kundskab i sidstmeldte Fag og Læsning, medens de øvrige kun kommer meget faa tilgode i tilstrækkelig Grad. Men i sin Almindelighed er der ikke nogen Nødvendighed derfor. Naar det sker, er det baade fordi Læreren mangler Interresse for disse Fag og derfor behandler dem med Ligegyldighed, og fordi hans Dygtighed oftere bliver bedømt efter de Kundskaber, Børnene ved de offentlige Prøver saavel i Skolen som i Kirken lægger for Dagen i de religiøse Fag, hvilket bevirker, at han lettelig giver efter for det Tryk, der saaledes hviler paa ham. Efter de Bestræbelser der gjøres for at hindre de mislige Følger heraf, er det at haabe, at der med Tiden ogsaa skal kunne raades Bod paa dette.

Undervisningen i udvalgte Stykker af Læsebogen befatter sig mest med Jordbeskrivelse og Fædrelandets Historie, mindre med Naturkundskab, fordi en stor Del af Lærerne mangler den fornødne Uddannelse hertil og der savnes prisbillige Læremidler til at anskueliggjøre denne Undervisning.

Undervisningen i Modersmaalet udenfor Læsefærdigheden indskrænker sig i den lovbefalede Tid til nogen Øvelse i Retskrivning. Dette kan ikke være anderledes,

efderdi hertil kun nu og da kan benyttes enkelte af de for Læsning og Skrivning opførte Timer. I Skoler med 9 Ugers frivillig Undervisning eller derover er det ikke sjelden at se Børnene i Besiddelse af større Færdighed i Retskrivning og i at kunne fremsette sine Tanker nogenlundne ordentligt; de have derhos nogen Kundskab i Sætnings og Ordlære, hvilket meddeles gjennem mundtlig Fremstilling paa en praktisk Maade. Til Lettelse for Retskrivningen er det tilladt de Lærere, som ønsker det, at undlade Brugen af store Begyudelsesbogstaver. Som almindelig Bemærkning fremsættes, at der arbeides til, at Undervisningen i Almuskolen i alle Fag udenfor de religiøse gives ved Lærerens mundtlige Meddelelse.

Med Sangen gaar det godt fremad, især Salmesangen, hvortil den maa indskrænkes i den lovbefalede Tid. Det hender dog, at begavede Lærere ogsaa i denne Tid driver det videre, men nogen Fordring i saa Henseende kan ikke gjøres. Dette kan derimod ikke siges om Undervisningen i Gymnastik og militære Øvelser, der om den end ikke staar aldeles paa samme Trin som før, dog bevæger sig langsomt fremad. Mest drives herpaa i Jarlbergs og Laurvigs og i Akershus Amter. Herved betegnes dog ikke meget, da i førstnævnte kun 5 % og i sidstnævnte noget over 2 % af Børnetallet undervises heri. Om denne Sag i det Hele vil Stiftsdirektionen have nærmere Anledning til at udtale sig i sin Betænkning over, hvorvidt disse Fag bør indføres som tvungne i Almuskolen.

Undervisningen i Havestel er endnu ganske i sin første Begyndelse og kun enkelte af Lærerne have Anledning til at befatte sig hermed. Det samme gjælder Haandgjerning for Gutter. Nogen Skole til Oplærelse heri er ikke oprettet, og det Hele i denne Henseende har hidtil bestaaet i, at man paa nogle faa Steder har opfordret Gutterne til at medbringe ved de offentlige Examiner et eller andet af dem forfærdiget Haandarbeide.

For kvindelig Haandgjerning er oprettet 25 Skoler, nemlig i Akershus Amt 10, (9 i Aker og 1 i Skedsmo); i Buskeruds Amt 1 (i Lier); i Smaalenenes Amt 9 (i Rygge 1, Raade 1, og Berg 1, samt 1 ved hver af følgende Brugsskoler: Borregaard, Sanne og Soli, og Greaker i Tune, Græsvik i Onsø, Hafslund i Skjeberg og Torp i Borge); og i Jarlsbergs og Laurvigs Amt 5, (4 i Sem og 1 i Staværn). Med 6 af dem (4 i Aker, 1 i Lier og 1 ved Sanne og Soli Brug) er Smaabørnsskoler for Børn under skolepligtig Alder oprettet.

Af disse Haandgjerningsskoler formenes de i Akers Skolekommune at være ordnet hensigtmæssigst. Efter den gjældende Plan er deres Formaal at skaffe Almuskolens Børn Kundskab og Færdighed i saadanne kvindelige Haandarbeider, som forefalder i et almindeligt Husstel, og som ved Salg kan bidrage til fremtidig Underholdning. Undervisningen omfatter derfor Strikning, Linsøm, Lapning og Stopning, og, naar dette er lært forsvarligt, tillige Navnsyning og Hekling eller andet nyttigt Haandarbeide. Børnene søges ogsaa oplærte i Spinding og Vævning, samt saameget af Skræddersøm, at Pigerne i Konfirmationsalderen kan tilklippe en simpel dagligdags Kjole og Mands- og Fruentimmerlinneder. De større Børn opfordres tillige til at være med i Skuring, Vask, Rulning og Strygning, hvor dertil er Adgang.

Ved hver af dem er ansat en Lærerinde, der har en aarlig Løn af 25 Spd for 10 Timers ugentlig Undervisning, hvorfor dog Skolelokalet tillige maa holdes varmt og rent. Hvor der er Anledning dertil, overtages Lærerindens Funktioner af Skolelærerens Hustru. Ved de forenede Haandgjernings — og Smaabørnsskoler er Lærerindens Løn 100 Spd og frit Værelse med samme Forpligtelse til Opvarmning og Renhold af Skolestuen og mod at undervise 5 Timer daglig. De hermed forbundne Udgifter udredes af Renterne af et Par Legater, af Bidrag af Akers Sparebank og ved Tilskud af Skolekassen.

Det fornødne Arbeidsmateriale til fattige Børn, samt Læremidlerne tilveiebringes ved frivillige Gaver. I Almindelighed er til dette Øiemed engang for alle indsamlet en liden Sum (10—20 Spd) for hver, og denne er senere supleret ved Salg af forarbeidede Ting, og saaledes i Regelen bevaret uformindsket. Inventarium (Borde og Bænke) bekostes af Skolekassen. I de sidste Aar er disse Skoler i Aker bragt i den nøieste Forbindelse med Almuskolen, da Haandarbeidet, saa at sige, er optaget som Fag i den, og henlagt til de 2 sidste Timer af Barnets skolepligtige Dage. For at forstaa dette bemærkes, at hver af Kredskolerne i Aker er tildelt $37\frac{1}{3}$ Uge aarlig, med 3 Klasser og 2 Skoledage for hver Klasse i hele dette Tidsrum. Den daglige Undervisningstid er 6 Timer for øverste og for mellemste Klasse og $4\frac{1}{2}$ Time for nederste. Af de 6 Timer anvendes 4 Timer (efter hvad foran er anført) til lovbefalet og 2 Timer til frivillig Skole, hvilke sidste for Pigerne benyttes til Haandgjerning, der naturligvis er en frivillig Sag. Nederste Klasse har 1 Time daglig hver Skoledag efter endt Skoletid. I nysmeldte Timer afgaar derfor Pigerne af øverste og mellemste Klasse til Lærerinden og Haandgjerningsskolen, for hvilken eget Lokale er indrettet i Skolehuset medens Læreren forsætter Undervisningen med de Gutter, som deltage i den frivillige Skole. Idet Akers Skolekommission har gaaet ud fra, at det var saare magtpaaliggende at faa draget Fatttigdommen til Haandgjerningsskolen, maatte desaarsag Adgangen til den gjøres saa let som mulig. Dette er ogsaa opnaaet ved den her angivne Ordning, som kun fordrer Barnet i Skolen 2 Dage ugentlig, istedetfor tilforn 4 Dage, efterdi det foruden til den ordinære Skolegang maatte særskilt møde frem til Undervisning i Haandjerning, noget som lang Skolevei for mange gjorde meget besværligt, og som fordetmeste ikke passede for de fattige Forældre, der havde Brug for deres Børn enten hjemme eller hos Fremmede mod Betaling for at bidrage til Familiens Underholdning. For de boglige Fags Skyld, især Modersmaalet, vilde det have været ønskeligt, om særegne Dage kunde have været andvendte til Haandarbeiderne, men det foranberørte Hensyn til de fattige Børn og deres Fremtid har dog bevirket, at Skolekommissionen, idetmindste indtil Videre er bleven staaende ved denne Ordning, medens man paa den anden Vei har søgt at raade Bod paa den anførte Ulempe.

De fleste øvrige Haandgjerningsskoler i Stiftet er, fraregnet Brugsskolerne, af privat Natur, stiftede og vedligeholdte ved Kvindeforeninger, hvis Medlemmer ogsaa overtager Undervisningen. Skoler, ordnet paa denne Maade, friste ofte en stakket Tilværelse. Foruden at der inden Bygderne ikke er Kræfter nok af dette Slag til at faa det tilstrækkelige Antal Skoler oprettet, viser Erfaring, at et Dødsfald inden Foreningen eller et enkelt Medlems Fraflyttelse ofte er nok til at opløse det Hele. Som en Begyndelse til at bringe Sagen i Gang, gjøre Folket bekjendt med den og vække Interesse for den, er denne Hjælp at sætte Pris paa, og modtages dorfor med Taknemmelighed. De fleste imidlertid, som have taget Sagen under Overveielse, - og den begynder mere og mere at trænge sig ind i Folkets Bevidsthed som nødvendig, - sætter som Betingelse for dens heldige Fremgang, at der ansættes lønnede Lærerinder, og at de omhandlede Hensyn til de fattige Børn tages ved gratis at uddele Arbeidsmateriale til dem, og ved at bestemme Undervisningstiden saaledes, at Adgangen gjøres saa let som mulig. Overalt at faa særskilte Lærerinder for hver enkelt Skole, saaledes som i Akers Kommune, er vistnok formedelst Udgifterne ikke let at istandbringe. Meget vilde være vundet, om man fordetførste i hver Bygd kunde faa en eller flere Lærerinder, alt efter Bygdens Størrelse, hvilke kunde reise fra Kreds til Kreds og undervise. I Bergs Præstegjæld ved Fredrikshald har man indrettet sig saaledes, og, som der er al Grund til at formode, med Held. Til Lettelse i Udgifterne maatte vel ogsaa Amtsskolekasserne ved Bevilgninger kunne bidrage. Fastsættelse af Skolepenge for denne Undervisning, hvilket paa enkelte Steder er forsøgt, synes ikke heldig. Det har kun ledet til at udelukke de fattige Børn, der, som foran er antydet, formentlig mest tiltrænger den.

Inventarium og Læremidler. Alle Skoler, som holdes i eget opført Skolehus, har mere eller mindre hensigtmæssige Borde og Bænke for Børnene og Katheder for Læreren, samt Hylder eller Skab til Henlæggelse af Skolesagerne. Saare lidet af dette svarer til Nutidens Fordringer, men maa dog i det Hele kaldes brugbart. I Omgangsskolerne og i saare mange af de leiede Skolestuer er dette af den tarveligste Beskaffenhed, og lægger i Forening med selve Lokalerne megen Hindring i Veien for en frugtbringende Undervisning. De faste Skoler er for Skollekassernes Regning forsynet med de tilgjængeligste Læremidler, saaledes med de 4 paa det Offentliges Foranstaltning udgivne Karter over Skandinavien, Palæstina, Europa, samt Planiglobierne, i ethvert Fald med de to sidste, hvilke ogsaa i Regelen er anskaffet for Omdangsskolerne; fremdeles med Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet, som ved Skolekommissionernes fri Valg er indført til Skolebrug, med det Nye Testamente i tilstrækkeligt Antal, samt med Regnetavler og Skrivematerialer for de fattige Børn. Kun enkelte Skoler eier naturhistoriske Billeder og andre Hjælpemidler for Undervisningen i Naturkundskab, samt bibelhistoriske Billeder. Trangen til disse Hjælpemidler er følelig, men hvorvidt denne Trang skal blive afhjulpen vil væsentlig bero paa, om Udgivelsen af disse nyder saa stor Understøttelse af offentlige Midler, at de blive at faa for særdeles billig Pris.

Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet er ved nidkjære Læreres fornuftige Bestræbelser oftere anskaffet af Børnene selv, saa at i mange Skoler enhver af dem eier sin. Modstanden mod denne Bog har forøvrigt her i Stiftet ikke været betydelig og er ophørt overalt, paa et enkelt Hold nær, hvor Modstanden ikke gjælder denne Bog i og for sig selv, men enhver Læsebog af hvilketsomhelst verdsligt Indhold; selv Berlins Naturlære forkastes her. Kun fra 2 Præstegjæld er der andraget om at faa benytte andre Bøger istedetfor denne Læsebog, hvilket er blevet tilladt.

Forsømmelserne sees i Aaret 1869 at være noget færre end i de foregaaende Aar, da Antallet af de forsømte Dage er formindsket med 42,269 Dage i Modsætning til Aaret 1868, hvorhos Antallet af Børn, som aldeles udeblev fra Skolerne, er gaaet ned med 300. Forsømmelserne er dog betydelige nok til fremdeles at vække alvorlig Bekymring. Folket synes ogsaa at have faaet Øinene op for denne Skolens Kræftskade, og at ville tage kraftigere Forholdsregler herimod, end før er skeet, vel ikke ved flittigere at anvende Mulktsystemet, som kun i enkelte Tilfælde er at anbefale, men ved paa anden Maade at modarbeide Forsømmelsernes Hovedaarsag — Fattigdom og Ligegyldighed hos Forældre og Børn. Fattigkommissionen har derfor i den senere Tid søgt at beseire de mange praktiske Vanskeligheder, der er forbundne med at forsyne Børnene med fornødne Klæder og Mad, for at de kunne søge Skolen, ligesom private Foreninger ogsaa virker i dette Øiemed. Naar nu hertil kunde komme en stigende Interesse for Skolens Gjerning, og at de bedre Stillede i Bygderne vilde virke paa de Fattige af deres Bekjendtskab ved venlige Forestillinger i denne Retning, var overmaade meget vundet for denne Sag; og endnu mere, hvis Lærerne, hvad endel ogsaa gjør, ved fonuftig og kjærlig Behandling af de forsømmelige Børn vilde gjøre Skolen smagelig for dem, ofte besøge saadanne Børns Forældre i deres Hjem og ved alvorlige men dog venlige Ord og Formaninger bringe disse til bedre at opfylde deres Pligter i denne Henseende.

Af høiere Almueskoler findes i Stiftet 2de, i Enebaks Præstegjæld, hvorom Indberetning for længst er det Kongelige Departement tilstillet, — og i Staværn, for hvilken schematisk Beretning følger.

3. Lærerne.

De faste Lærerposters Antal var i Aaret 1869 591, hvoraf 556 vedkommer de almindelige Skolekommuner og 35 Brugsskolerne. Disse Poster bestyredes af 565 Lærere med fast Ansættelse og af 26 Konstituerede.

Af Hjælpelærere var ansat 5 (i Norderhov 3, Tjødling 1 og Sande 1). Af Lærerinder ved den egentlige Kredsskole i Forbindelse med Haandgjerningsskole 2; ved forenede Haandgjernings- og Smaabørnsskoler 6, samt ved Haandgjerningsskoler alene 15. Af de konstituerede Læ-

rere benyttedes 18 i sædvanlige Vakancer, 3 under Lærernes Ophold ved et Stiftsseminarium, 3 under længere Sygdomsforfald og 2 paa Grund af Forandring i Kredsreguleringen:

Af Indehaverne af disse Lærerposter (591) var:

1 theologisk Kandidat,

333 Stiftsseminarister (287 fra Asker Seminarium, 10 fra Klæbo, 23 fra Stordøen, 12 fra Holt og 1 fra Tromsø.)

135 fra Lærerskoler (67 fra Rakkestad Lærerskole, 46 fra Jarlsbergs og 22 fra forskjellige af Landets øvrige).

61 havde bestaaet den saakaldte Provsteexamen, og 61 havde ikke undergaaet nogen saadan Prøve.

De fleste Stifsseminarister var ansat i Akershus Amt, de færreste i Jarlsberg og Laurvigs. Med Afgangsprøve fra en Lærerskole fandtes de fleste i Smaalenenes og Jarlsberg og Laurvigs Amter, med Provsteexamen eller uden nogen aflagt Prøve i Buskeruds Amt, især i Hallingdal og i Buskeruds Fogderi.

Følgende Oversigt viser deres Alder, Tjenestetid og Husstand i Aaret 1869:

Fogderier.	Antal Lærere.	Alder.						Tjenestetid.					ugifte.	gifte.	Antal Familieindivider til Forsørgelse iberegnet Læreren selv.
		fra 18-20 Aar.	fra 20-30 Aar.	fra 30-40 Aar.	fra 40 50 Aar.	fra 50-60 Aar.	fra 60-70 Aar.	fra 1-10 Aar.	fra 10-20 Aar.	fra 20-30 Aar.	fra 30-40 Aar.	fra 40-50 Aar.			
Akershus Amt.															
Nedre Romerige.	50	„	18	20	10	1	1	23	19	6	2	„	10	40	193
Øvre Do.	62	„	28	18	8	6	2	32	16	9	3	2	26	36	228
Aker og Folo	60	„	20	22	12	5	1	29	15	12	3	1	20	40	218
Smaalenenes Amt.															
Moss.	50	„	23	11	10	5	1	27	13	6	3	1	25	25	151
Rakkestad.	43	„	16	18	8	1	„	21	13	7	1	1	15	28	143
Id og Marker	38	1	6	13	9	8	1	15	10	7	6	„	14	24	159
Buskeruds Amt.															
Hallingdal	30	2	11	8	4	3	2	12	11	4	1	2	12	18	104
Numedal og Sandsver.	28	„	11	7	5	3	2	15	5	4	3	1	11	17	99
Ringerike	23	„	10	8	1	1	3	11	7	2	1	2	11	12	67
Buskerud	88	„	38	22	15	10	3	38	27	12	7	4	34	54	310
Jarlsberg og Laurvigs Amt.															
Jarlsberg	78	1	35	23	10	8	1	39	22	11	5	1	38	40	232
Laurvig.	41	„	19	12	2	8	„	20	12	6	3	„	16	25	130
Tilsammen.	591	4	235	182	94	59	17	282	170	86	38	15	232	359	2034
		591						591					591		

De fleste Læreres Alder falder saaledes mellem 20—40 Aar med en Gjennemsnitsalder af 35 Aar; deres Tjenestetid mellem 1—20 Aar med en Gennemsnitstid af 13 Aar. Paa hver Lærer falder gjennemsnitsvis 4 Individer til Forsørgelse, ham selv iberegnet.

Som førommeldt er Christiania Stift delt i 878 Kredse. Undervisningen i disse bestrides af tidtanførte 591 Lærere, saaledes at

357 Lærere har at undervise i 1 Kreds,
167 do. „ „ „ i 2 Kredse.
47 do. „ „ „ i 3 do.
11 do. „ „ „ i 4 do. og derover.

Undervisningsugernes Tal var 21307. Fordeles disse paa det anførte Lærertal 591, faar hver Lærer med et Middeltal 36 Uger aarlig.

Efter de Opgaver om Lærernes Indtægter, som er med delt i Schema No. 3, Post 28 og 29, hvilke tilnærmelsesvis

kan ansees for rigtige, opgives disse til et samlet Beløb af 88190 Spd. for Aaret. Heri er medtaget Løn, Pengegodtgjørelse for Kosthold og for Afsavn af Lærerjord, Alderstillæg, Pengeindtægt som Kirkesanger og Organist, antagen Pengeværdi af Kosthold in natura, af tillagt Jordvei, Familiebolig, Kirkesangertold og Naturalydelser forøvrigt, altsaa enhver Indtægt af hvad Navn nævnes kan.

Fordeles Beløbet paa samtlige Lærere, falder gjennemsnitsvis paa hver af dem for 36 Uger aarligt Skolehold 149 Spd. — eller for Ugen og Dagen i Skoletiden henholdsvis 4 Spd. 17 sk. og 71 sk. eller fordelt paa Aarets 365 Dage 49 sk. daglig.

Fradrages imidlertid fra ovenanførte 88190 Spd. Kirkesangerindtægterne, som kun tilfalde 141 Lærere med 11715 Spd., Organistløn for 23 Lærere med 613 Spd. samt Aflønningen for 35 Brugsskolelærere (der almindeligvis lønnes bedre end Kommunernes Lærere) med 6688 Spd., eller tilsammen 19016 Spd., bliver tilbage 69174 Spd., som fordelt paa 556 Lærere giver et Middeltal af 124 Spd. aarlig.

Gjennemsnitsindtægten for Lærerposterne i det hele Stift stiller sig derfor saaledes:

141	Lærerposter	(tillagt Middelindtægten af Kirkesangerbestillingerne)	med	207 Spd.
23	do.	(„ do. „ Organist- do.)	„	151 „
35	do.	ved Brugsskolerne		191 „
427	do.	for Komunernes Lærere forøvrigt	„	124 „

Indtægten for Skolelærerne (Brugsskolelærerne fraregnede), naar Kirkesanger- og Organistindtægterne fradrages, er i de forskjellige Fogderier følgende, alt gjennemsnitsvis:

Fogderier.	Lærer-Antal.	Lærernes samlede Indtægt.	Aarlige Antal Skoleuger. For Fogderiet.	Aarlige Antal Skoleuger. for hver enkelt Lærer.	Aarlig Indtæg for hver Lærer.	hvilket i Skoletiden gjør for Skoleugen		hvilket i Skoletiden gjør for for Dagen	daglig gjennem det hele Aar.	Middeltallet af Individer til Forsørgelse, Læreren iberegnet.
		Spd.			Spd.	Spd.	Sk.	Skill.	Skill.	
Akershus Amt										
Nedre Romerige	44	5738	1681	38	130	3.	51	59	43	4
Øvre Romerige .	60	7604	2230	37	127	3.	52	59	42	3—4
Aker og Folo .	57	9877	2116	37	173	4.	81	80	57	4
Aker og Follo naar Akers Kommune undtages.	(33)	(5046)	(1227)	(37)	(154)	(4.	19)	(71)	(52)	3
Akers Kommune alene	(24)	(4521)	(889)	(37)	(188)	(5.	10)	(87)	(74)	4
Smaalenenes Amt										
Moss .	42	5987	1628	39	143	3.	77	62	47	3
Rakkestad	43	4896	1560	36	114	3.	20	54	38	3—4
Id og Marker	34	4296	1243	37	126	3.	49	58	41	4
Buskeruds Amt										
Hallingdal	30	1846	716	24	62	2.	70	44	20	3—4
Numedal og Sandsver — Numedal	20	1648	568	28	82	2.	111	50	27	3—4
Numedal og Sandsver — Sandsver	8	1010	288	36	126	3.	60	60	51	3—4
Ringerike . .	23	2360	750	33	103	3.	15	54	34	3
Buskerud .	79	9849	2936	37	125	3.	45	58	41	3
Jarlsberg og Laurvigs Amt										
Jarlsberg .	76	9379	2833	37	123	3.	39	57	40	3
Laurvig .	40	4684	1420	36	117	3.	30	55	39	3
Tilsammen.	556	69174	19969	—	—	—		—	—	—

Den Ulighed i Lærernes Indtægter, som af Foranstaaende sees at finde Sted, grunder sig paa de forskjellige Lavmaal af Løn, som er fastsat for de forskjellige Distrikter i Stiftet (1 Spd. 24 sk. 1 Spd. 48 sk. og 1 Spd. 60 sk. for Ugen), paa Antallet af Undervisningsuger, som er tillagt Lærerne, og hvorefter Lønsforholdene bestemmes, og paa de yderst forskjellige Pengebeløb (fra 84 sk. til 1 Spd. 60 sk. ugentlig), der ydes som Godtgjørelse for Kostholdet in natura. De større Indtægter i nogle Fogderier end i andre grunder sig tillige paa, at endel Kommuner har indkjøbt til Forbedring i Lærernes Kaar Jordvei, hvorpaa 1-2 Kjør kan fødes, og overdraget samme mod eller uden Afgift til Lærernes Brug og Benyttelse.

At Lærernes Løn tiltrænger Forhøielse fremgaar vistnok klart af forommeldte Fremstilling, og det er antageligt, at en af de hensigtsmæssigste Maader, paa hvilke dette kan fremmes, vil være at erhverve Jordvei for dem. Foruden Forbedring som ommeldt af deres oekonomiske Omstændigheder vil herved formentlig blandt Andet opnaaes at skaffe dem en ogsaa for deres Helbred gavnlig Sysselsættelse, hvortil de kan nytte Fritiden fra Skolen til yderligere Erhverv, hvilken Fritid de ikke har saa let for at faa anvendt hertil, selv om de ønske at paatage sig legemligt Arbeide for Andre.

Efter de i Schema No. 3 Post 26 afgivne Oplysninger har for Nærværende 101 Lærere Jordvei til 2 Kjør, 79 til 1 Ko, og 102 Jordvei af mindre Størrelse. Af disse har 63 Lærere kun fra ½ til 3 Maal Jord, de øvrige fra 4—8 Maal.

Efter de i Henhold til det Kongelige Departements Skrivelse af 10de Marts 1870 indhentede Oplysninger er i Aaret 1869 i Christiania Stifts saavel By — som Landdistrikt

ved Døden afgaaet 9 Almueskolelærere,
forflyttede til anden Lærerbetjening 21
afskediget paa Grund af Alder og Sygelighed 6
gaaet over i anden Livsstilling 17.

Sidstmeldtes Tjenestetid, Uddannelse for Lærerfaget og fremtidige Livsstilling sees af Nedenstaaende:

a. 8 har havt en Tjenestetid fra 1½ til 10 Aar.
7 „ „ „ „ „ 10 — 20 „
2 „ „ „ „ „ 20 — 30 „
b. 7 har underkastet sig Afgangsprøve ved et Stiftssem.
5 „ „ „ „ „ en Lærerskole
5 har ikke underkastet sig nogen saadan Prøve.
c, 7 er gaaet over til Gaardbrugerklassen.
7 er udvandret til Amerika.
1 er ansat som Fattigforstander i en By.
1 „ „ „ Regnskabsfører ved et Brug.
for 1 mangler Opgave herom; efter hvad der ellers er Stiftsdirectionen bekjendt, søgte han Afsked, fordi han fandt Indtægterne som Lærer for ringe til hans og Families Underholdning.

4. Amtsskolekassernes

Indtægt og Udgift i Aaret 1869 har været:

1. Akershus Amt. — Indtægt				Spd. 2,949. 52.
Udgift:				
a. til Alderstillæg 47 af 1ste Gr. á 12 Spd.	Spd. 564. „			
53 „ 2den - á 24 —	— 1272. „			
		Spd. 1836. „		
b. - Skolehuse med og uden Lærerbolig i 6 Kommuner		— 674. „		
c. - Lærerjord i 1 Kommune .		— 50. „		
d. - do. og Skolehus med Lærerbolig i 1 do.		— 339. 52.		
e. - at ophjælpe Skolevæsenet i 1 do.		— 50. „		
				Spd. 2,949 52.
2. Buskeruds Amt. — Indtægt				Spd. 2,268 91.
Udgift:				
a. til Alderstillæg 31 af 1ste Gr. á 10 Spd.	Spd. 310. „			
50⅙ „ 2den - á 20 —	— 1003. 40.			
		Spd. 1,313. 40.		
b. - Skolehuse med og uden Lærerbolig i 7 Kommuner		— 900. 51.		
c. - Lærerjord i 2 do.		— 35. „		
d. at ophjælpe Skolevæsenet i 1 do.		— 20. „		
				Spd. 2,268. 91.

3. Smaalenenes Amt — Indtægt . Spd. 2,128. 105

Udgift:

a. til Alderstillæg 41 af 1ste Gr. á 10 Spd. Spd. 423. 7.
$39\frac{2}{3}\frac{3}{6}$ „ 2den - à 20 — — 780. „
Spd. 1203. 7

b. „ Skolehuse med og uden Lærerbolig i 8 Kommuner — 775. 98

c. „ at ophjælpe Skolevæsenet i 3 do. — 150. „

— 2,128. 105.

4. Jarlsberg og Laurvigs Amt — Indtægt . . . . Spd. 1,779. 68.

Udgift:

a. til Alderstillæg 39 af 1ste Gr. á 10 Spd. Spd. 390. „
$30\frac{7}{9}$ „ 2den - á 20 — — 615. 67.
Spd. 1005. 67.

b. „ Skolehuse med og uden Lærerbolig i 4 Kommuner — 724. 1.

c. „ en høiere Almueskole i 1 do. — 50. „

— Spd. 1,779. 68.

Samtlige Amtsskolekassers Indtægt, der er udkommet ved Udligning af $1\frac{1}{8}$ Skill. pr. Individ af Amternes Landdistrikters Folkemængde, det Dobbelte heraf af offentlige Midler, samt nogle ubetydelige Kassebeholdninger, beløber sig saaledes i det Hele til Spd. 9126. 76.

der er anvendt til

a. Alderstillæg til 333 Lærere Spd. 5357. 114.

b. Skolehuse med eller uden Lærerbolig i 25 Kommuner — 3,074. 30.

c. Lærerjord i 4 Kommuner . Spd. 424. 52.

d. en høiere Almueskole i 1 Kommune . — 50. „

e. at ophjælpe Skolevæsenet i 5 Kommuner — 220. „

— 9,126. 76.

Christiania den 31te Januar 1872.

K. Arntzen. **J. L. Arup.** **A. Haslund.**

Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Hamar Stift i Aaret 1869.

I Forbindelse med de i vedlagte Tabeller (Tab. A. 1. 2. 3 og Tabel B. 1. 2 og 3) meddelte Oplysninger skal man anføre Følgende:

1. Om Skolevæsenets Økonomi.

A. Indtægterne.

Skolekassernes hele Indtægtssum var 105,157 Spd., deraf Beholdning efter forrige Regnskab 41,446 Spd. og som indkommet i Aaret 63,711 Spd. Af sidstanførte Beløb indkom ved Beskatning til de almindelige Skolekasser 46,108 Spd.

Lægges hertil Udligningen til Amtsskolekasserne	2,252 —
og den særskilte Udligning paa forskjellige Skolekasser	3,877 —
sees Skoleskattens samlede Beløb at udgjøre	52,237 Spd.

Tænkes dette Beløb at være udredet af Børnene, vilde hvert skolepligtigt Barn gjennemsnitlig havt at betale i Skolepenge 1 Spd. 53 Skill. (i Kristians Amt 1 Spd. 32 Sk. i Hedemarkens Amt 1 Spd. 72 Skill.)

B. Udgifterne.

Af Skolekassens Udgiftssum	105,157 Spd.
er opført som Beholdning	41,472 —
hvorefter den virkelige Udgift bliver	63,685 Spd.

Med Tillæg af de opgivne særskilte Udredsler af Kredsene, 3877 Spd., bliver saaledes det til Skolevæsenet i Aaret anvendte Beløb 67,562 Spd. Dog kommer endnu hertil endel Udgifter, hvorover ingen Opgave haves. Disse bestaa fornemmelig i Naturaldelser, som ikke ere ansatte i Pengeværdi, for en Del ogsaa i Pengeudgift, som er udredet af Kommunekassen uden at indtages i Skolekasseregnskabet.

Af den opførte virkelige Udgift er anvendt til Lærerløn og Kostholdsgodtgjørelse 37,581 Spd. og til Opførelse og Leie af Skolehuse 7,715 Spd., altsaa tilsammen i disse Øiemed nær 45,300 Spd., eller over to Trediedele af hele Udgiftsbeløbet.

2. Om Skolekredsene, Børnetallet, Undervisningen og Skolesøgningen.

Skolekredsenes Antal var 724, deraf 635 med fast, 89 med Omgangsskole. Af Fastskolerne holdtes 313 (henved det halve Antal) i Skolevæsenet tilhørende Lokaler. Efter Gjennemsnitsberegning havde hver Kreds 50 Børn.

Af de skolepligtige Børn, 36,281, undervistes 32,413 (over 89 Procent) i faste, 2,071 i Omgangsskoler, 397 udenfor Kredsskolen. For 2646 Børn var bestemt en kortere aarlig Skoletid end den lovbefalede; 745 (deraf 442 alene i Gran) havde ved Udskrivning af Skolen ikke modtaget Undervisning i alle de lovbefalede Fag.

I frivillig Undervisning deltog 7,677 Børn. Af Haandgjerningsskoler for Pigebørn havdes 45 (43 i Hedemarkens Amt), dog med kun kort Skoletid; paa faa Undtagelser nær gaves Undervisningen her uden Godtgjørelse til Lærerinderne. Som bemærket i forrige Indberetning, var der i et Par Kommuner gjort et lidet Forsøg med at veilede Drengebørn i Haandfærdighed. Tanken om det Ønskelige i at Skolen kunde gjøre Noget ogsaa i denne Henseende, haabes ikke at blive uden Frugt. Med Veiledning i Gymnastik gaar det om end smaat dog noget fremad.

Skolesøgningen har været omtrent som de nærmest foregaaende Aar.

Den i en tidligere Indberetning berørte Hindring for Skolens Fremme, som laa deri, at mangesteds Skolerne ikke havde Læsebogen i tilstrækkeligt Antal Exemplarer, og at Børnene ofte manglede den, er vistnok for en Del afhjulpen; Skolerne ere blevne bedre forsynede og Bogen er ogsaa bleven mere almindelig anskaffet for Hjemmet; men endnu staar i sidste Henseende meget tilbage at ønske. Der er endnu mange Børn, hvis Brug af Bogen er indskrænket til Skolen. Deraf følger, at Læseøvelsen i Hjemmet da mestendels sker i Bøger, som der arbeides med at lære udenad, og at Børnene der har liden Anledning til at tilegne sig andet Kundskabsstof end religiøst.

3. Om Lærerne.

Lærernes Antal var 430, af hvilke 309 havde lovbestemt Lærerexamen; 376 var ansatte ved faste Skoler, 14 ved Omgangsskoler og 40 ved baade fast og omgaaende Skole; af de sidste havde dog de fleste den længste Tid Fastskole.

Af Lærerne havde 136 en kortere, 294 en længere Tjenestetid end 7 Aar; af de sidste havde 146 tjent over 15 Aar, 148 over 7 Aar, men under 15 Aar.

Alderstillæg havde 206 Lærere, 86 første, 120 anden Grads. Familiebolig havde ligeledes 206, af hvilke 160 tillige Jordvei. Kosthold in natura havde 134 Lærere, flere af dem dog kun for en mindre Del af Skoletiden.

Lærernes Indtægt er opgivet saaledes:

a. Pengeindtægten:			
1. Løn	22,161 Spd.		
2. Kostholdsgodtgjørelse	10,969 —		
3. Alderstillæg	3,485 —		
4. Kirkesangerindtægt	3,043 —		
5. Anden kontant Indtægt	239 —		
			39,897 Spd.
b. Pengeværdien af Naturalydelser:			
1. Kosthold . .	3,676 Spd.		
2. Jordvei	3,269 —		
Lateris	6,945 Spd.		39,897 Spd.
Transport	6,945 Spd.		39,897 Spd.
3. Fri Familiebolig	1,839 —		
4. Kirkesangertold	1,741 —		
5. Anden Naturalydelse . .	324 —		
			10,849 —
Tilsammen			50,746 Spd.

Gjennemsnitsindtægten for Lærerne var i Kontant 93 Spd. og med Tillæg af den i Pengeværdi ansatte Naturalydelse 118 Spd.

4. Om de høiere Almueskoler

gjælder i alt Væsentligt det samme, som er anført i Indberetningerne for de nærmest foregaaende Aar.

Hamar Stiftsdirektion den 20de December 1870.

L. Kyhn. **H. Folkestad.** **H. Hansen.**

A No. I.

Bilag til foranstaa-

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
Præstegjæld.	Skoleskatten, tænkt fordelt paa de skolepligtige Børn. Da falder paa hvert Barn.	Lærernes Gjennemsnitsindtægter i Penge for Aaret, Kirkesangerindtægter medregnet.				Den antagne Pengeværdi af deres Naturalydelser, Kirkesangerindtægter medregnet af				Indtægt i Penge og Pengeværdien af Naturalydelser sammenlagte.
		Løn og Kostholdsgodtgjørelse.	Alderstillæg	Anden Indtægt i Penge.	tilsammen.	Kosthold.	Jordvei.	anden Naturalydelse.	tilsammen.	
	Spd. Sk.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
Vang (i Valders)	„ 98	37,5	6,7	4,3	48,5	13,0	2,5	11,2	26,7	75,2
Østre Slidre	„ 92	37,8	10,0	4,9	52,7	4,2	2,7	5,1	12,0	64,7
Vestre Do.	„ 108	46,2	7,4	5,1	58,4	1,2	3,3	5,0	9,5	67,9
Nordre Aurdal	„ 103	54,8	4,0	3,4	62,3	1,8	5,0	3,8	10,6	62,9
Søndre Do.	„ 95	40,3	7,3	6,8	54,4	14,3	3,8	6,5	24,5	78,9
Nordre Land	„ 116	41,7	7,8	3,9	53,4	35,0	—	3,8	38,8	92,2
Søndre Do.	1 61	60,0	8,0	5,1	73,2	—	1,8	7,2	9,0	82,1
Gran	1 15	73,2	9,3	9,3	91,8	5,7	0,3	5,4	11,4	103,2
Jevnaker	„ 115	67,3	10,0	5,5	82,8	10,3	3,9	3,3	17,5	100,3
Vestre Toten.	2 92	73,4	10,8	11,5	95,7	8,3	20,0	7,5	35,8	131,5
Østre Toten	1 64	68,0	6,9	10,3	85,2	1,4	33,8	14,1	49,3	134,5
Vardal	1 96	87,4	11,4	8,6	107,4	—	7,6	6,1	13,7	121,1
Birid	1 56	64,2	7,5	11,0	82,7	20,2	3,4	2,0	25,6	108,3
Gausdal	1 98	85,5	10,0	7,5	103,0	—	7,0	9,0	16,0	119,0
Faaberg	1 63	90,0	6,7	6,9	103,6	24,8	0,5	3,9	28,2	131,8
Øier	1 35	63,4	8,3	9,7	81,4	16,0	7,0	14,0	37,0	118,4
Ringebo	„ 100	65,5	7,8	3,8	77,2	—	8,9	21,3	30,2	104,4
Sollien	„ 90	52,5	—	12,0	64,5	—	10,0	18,0	28,0	92,5
Søndre Froen	„ 113	52,8	4,3	4,3	61,4	7,1	6,9	6,3	20,3	81,7
Nordre Do.	„ 107	53,6	11,4	10,0	75,0	11,0	10,0	9,7	30,7	105,7
Vaage	1 4	88,5	5,8	7,1	101,4	—	2,5	13,7	16,2	117,6
Lom	„ 100	69,4	14,0	13,0	96,4	8,0	10,0	9,4	27,4	123,8
Skeager	„ 48	79,8	17,5	12,7	110,0	—	15,0	11,5	26,5	136,5
Dovre	1 56	77,5	7,5	5,0	90,0	—	4,0	8,2	12,2	102,2
Lesje	1 18	48,6	5,6	5,2	59,4	25,0	2,8	6,0	33,8	93,2
Kvikne	1 4	75,3	11,7	7,7	94,7	—	10,0	11,3	21,3	116,0
Tolgen	1 6	41,3	12,0	8,7	62,0	19,0	—	—	19,0	81,0
Tønsæt	2 19	60,6	10,5	7,6	78,7	—	3,0	2,0	5,0	83,7
Lilleelvedalen	2 6	62,6	13,0	10,2	85,8	—	1,2	5,5	6,7	92,5
Rendalen	1 100	80,1	7,8	4,7	92,6	21,3	5,6	8,3	35,3	127,8
Storelvedalen	2 76	111,6	5,0	18,5	135,1	28,8	—	13,0	46,8	181,9
Aamot	1 92	95,8	11,7	21,6	129,1	17,5	5,0	12,5	35,0	164,1
Trysil	1 10	61,4	5,5	5,5	72,0	35,7	1,0	7,9	44,6	117,0
Elverum	1 73	92,6	8,8	12,2	113,6	16,8	4,2	6,6	27,6	141,2
Vaaler	2 90	112,7	11,1	4,4	128,2	—	3,3	9,9	13,2	141,4
Aasnæs	3 16	146,0	5,0	7,8	158,8	—	10,0	16,2	26,2	185,0
Hof	„ 71	90,2	7,0	10,0	107,2	—	20,0	18,0	38,0	145,2
Grue	2 8	144,5	7,7	6,9	159,1	—	7,4	15,3	22,7	181,8
Brandvold	2 „	100,0	4,4	16,2	120,6	8,9	15,0	20,0	43,9	164,5
Vinger	1 5	99,9	5,6	5,3	110,8	4,0	2,4	4,2	10,6	121,4
Eidskog	1 9	95,7	3,9	7,9	107,5	—	13,3	2,2	15,5	123,0
Søndre Odalen	1 68	113,8	7,7	8,7	130,2	—	3,5	15,7	19,2	149,4
Nordre Do.	„ 109	80,5	10,6	6,9	98,0	0,4	7,5	15,0	22,9	120,9
Løiten	1 30	73,8	9,4	6,9	80,1	17,7	7,5	11,3	36,5	116,6
Romedal	1 32	88,0	5,0	7,8	100,8	—	15,6	11,4	27,0	127,8
Stange	1 34	87,7	12,8	2,9	103,4	—	21,7	11,0	32,7	136,1
Vang (paa Hedemarken)	1 57	96,5	7,1	15,0	118,6	—	6,9	16,3	23,2	141,8
Næs	1 86	65,1	6,2	9,0	80,3	—	48,0	17,3	65,3	145,6
Ringsaker	1 40	64,1	5,8	—	69,9	25,3	—	—	25,3	95,2
Kristians Amt	1 25	65,0	8,2	7,5	80,7	8,4	7,2	8,1	23,7	104,4
Hedemarkens Amt	1 65	88,2	8,0	7,8	104,0	8,7	8,0	9,9	26,6	130,6
Hamar Stift	1 45	77,0	8,0	7,6	92,8	8,5	7,6	9,1	25,2	118,0

A. No. 1.

ende Indberetning.

12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	
Hvormange Procent af Lærerne havde		Hvormange af Skolekredsene havde Skole.						
Examen.	Deraf med Examen fra Seminarium.	med 3 eller 4 Klasser.	med 2 Klasser	uden Klasse-inddeling.	Gjennemsnitligt Børnetal i hver Klasse og i hver Skole uden Klasseinddeling	Antal Skoler, hvor en Del af Skoletiden anvendtes til frivillig Undervisning.	Hvormange Dage hvert Barn i Gjennemsnit har forsømt den lovbefalede Undervisning.	Anmærkninger.
66,7	16,7	—	4	8	31	1	8	Hosstaaende Opgaver angaa alene det lavere Almueskolevæsen med Undtagelse af de høiere Almueskoler, som er forenet med Kredsskole, nemlig 1 i Vaage og 2 i Rendalen, derimod ikke de 9 andre høiere Almueskoler, 1 i Vaage og 1 i Land (tælles for Søndre og Nordre Land), 2 i Gran, 1 i Jevnaker, 1 i Stange og 3 i Ringsaker. Forøvrigt bemærkes
50,0	16,7	1	5	4	20	1	4	
85,9	28,6	1	6	5	22	1	7	
90,0	30,0	2	5	13	28	3	11	
72,6	36,4	1	5	19	25	5	8	
77,8	—	—	12	7	26	—	14	
80,0	10,0	1	8	9	28	—	9	
33,3	26,6	8	9	9	25	—	8	
40,0	30,0	10	3	2	27	—	12	
30,8	15,4	10	5	2	24	—	9	
69,2	30,8	13	—	2	25	—	11	
57,1	28,6	3	5	4	27	—	6	
50,0	37,5	—	11	6	27	—	17	
72,7	9,1	5	7	3	32	2	11	
100,0	55,5	1	13	2	27	—	11	
83,3	83,3	1	5	5	36	1	14	
100,0	77,8	2	6	6	24	7	15	
100,0	100,0	—	—	2	23	—	14	
71,4	42,9	—	4	6	34	—	19	
51,1	42,9	2	5	6	37	—	20	
66,7	50,0	1	7	12	42	4	21	
60,0	20,0	1	4	6	31	2	12	
50,0	25,0	1	4	3	27	1	8	
50,0	25,0	2	3	2	27	1	15	
85,7	14,3	2	7	6	21	1	8	
100,0	100,0	1	3	1	20	1	6	
80,0	30,0	—	5	7	29	5	10	
100,0	50,0	1	6	4	20	7	6	
70,0	60,0	3	7	3	20	8	2	
100,0	100,0	2	1	11	25	2	11	
100,0	100,0	2	2	5	20	1	8	
83,3	83,3	1	6	8	23	1	14	
90,0	40,0	1	2	22	25	1	14	
91,7	50,0	3	11	10	26	1	5	
77,8	77,8	5	5	2	26	9	15	
100,0	100,0	2	9	1	31	10	13	
80,0	80,0	4	—	1	45	4	20	
100,0	82,0	2	8	10	31	5	10	
37,5	25,0	2	5	11	20	5	16	
55,6	22,2	—	10	15	29	1	23	
44,4	44,4	—	5	22	32	—	26	
83,3	75,0	4	11	7	26	10	15	
37,5	25,0	4	5	2	31	8	19	
87,5	37,5	6	1	2	34	6	11	
67,7	55,6	3	8	1	34	3	12	
90,1	72,7	11	—	1	29	10	11	
91,7	83,3	9	3	2	33	10	11	
37,5	25,0	7	—	—	30	4	11	
50,0	25,0	10	16	5	23	7	5	
66,2	33,3	68	143	149	28	30	12	
77,1	54,7	82	129	153	28	119	12	
71,9	44,4	150	272	302	28	149	12	

til Rubrik 2:

Her er medtaget alle Skatter og Afgifter til de almindelige Skolekasser, ligeledes Kredsens særskilte Udredsler, derimod ikke det til Amtsskolekasserne udlignede Beløb, der, taget under Eet for Stiftet, svarer til vel 7 Skilling for hvert skolepligtigt Barn.

Til Rubrik 16 & 17:

Med „Skole uden Klasseinddeling" er ment, at alle Kredsens skolepligtige Børn skulde undervises til samme Tid af een og samme Lærer.

Til Rubrik 19:

Her er ikke medregnet Forsømmelser af Børn, som udeblev fra Skolen hele Aaret.

A. No. 1.

Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Christiansands Stift i Aaret 1869.

Idet Stiftsdirectionen hoslagt ærbødigst oversender de sædvanlige Tabeller, uddragne af Extracterne af Skolekassernes Regnskaber og af de schematiske Indberetninger om Almueskolevæsenet i Stiftets Landdistrict for Aaret 1869, skal man tillade sig at meddele nedenstaaende, derpaa grundede nærmere Forklaringer og Sammenstillinger navnlig til Belysning af Almueskolevæsenets Udvikling i Treaaret 1867 til 1869, idet man hvad de foregaaende Treaar (1861 til 63 og 1864 til 66) angaar, maa henvise til de tidligere afgivne Indberetninger, som ere indtagne i de af Departementet udgivne trykte Beretninger vedkommende hele Riget.

1. Skolekassernes samlede Indtægt har i Treaaret 1867—69 udgjort:

	Virkelig Indtægt:	Beholdning fra foregaaende Aar:	Tilsammen:
i 1867	58,513 Spd. 34 Sk.	30,625 Spd. 41 Sk.	89,138 Spd. 75 Sk.
i 1868	63,146 - 8	29,521 - 14	92,667 - 22
i 1869	62,046 60 -	32,198 - 63 -	94,245 3 -

Heraf er indkommet:

	Ved Beskatning paa Matrikulskylden:	Ved Udligning paa Personer:	Ved Udligning paa Formue og Næring:	Som Bidrag af Amtsskolekassen:
	Spd. Sk.	Spd. Sk.	Spd. Sk.	Spd. Sk.
i 1867	23,784. 18	4,876. 43½	14,885. 35½	2,250. 60
i 1868	18,170. 113½	2,538. 113	24,625. 44	2,957. -
i 1869	22,455. 18½	3,513. 86	21,721. 42½	3,059. 44

I Treaaret er saaledes skeet en navnlig for Aaret 1868 mærkbar Forøgelse af Beskatningen paa Formue og Næring. I det Hele synes der i de fleste Districter at være en Tendents til ikke saameget som tidligere at bruge Matrikulskylden som det hovedsagelige Skattefundament, hvilket fornemmelig er fremtrædende i de Egne, hvor Skolens Udvikling har medført den største Stigen i Udgifter.

Forøvrigt stiller Forholdet sig i det Hele taget saaledes, at man i de indre Districter (særlig Fjeldbygderne) hovedsageligt om ikke udelukkende fordeler Udgiften paa Matrikulskylden, medens man i Kystdistricterne, hvor der findes en stor Del Næringsdrivende, som dels ikke dels kun for en ringe Del besidde Jord eller anden fast Eiendom, mere holder sig til Ligning paa Formue og Næring. Saaledes udlignedes i Aaret 1869

	paa Matrikul-Skylden:	paa Formue og Næring:
	Spd. Sk.	Spd. Sk.
i Nedenæs Fogderi	4,893. 14	8,535. 88½
i Ryfylke Do.	1,974. 5	3,247. 55
i Bamble Do.	2,701. 68	3,055. 9
i Jæderens og Dalernes Do.	2,600. 85½	1,107. 48
i Nedre Thelemarkens Do.	3,562. 91	987. 86
i Øvre Do. Do.	2,238. 7	450. 72
i Sætersdalens Do.	903. 21	Intet.

I Mandals og Listers Fogderier er paa Formue og Næring udlignet noget Mere end paa Matrikulskylden.

Ved Ryfylke Fogderi er særskilt at bemærke, at der i Karmsunds Provsti, efterat den nugjældende Almueskolelov var traadt i Kraft, er bygget et forholdsvis betydeligt Antal Skolehuse, og antages heri at ligge en væsentlig Grund til, at de saaledes noget pludseligt stigende Udgifter hovedsageligt ere dækkede ved Udligning paa Formue og Næring, hvorved Fordelingsmaaden er bleven saa væsentligt forskjellig fra den i det nærmest tilstødende Jæderens og Dalernes Fogderi.

Skolekassernes Udgifter vare:

	Den virkelige Udgift for Aaret:	Beholdning:	Tilsammen:
	Spd. Sk.	Spd. Sk.	Spd. Sk.
i 1867	57,872. 57	31,266. 18	89,138. 75
i 1868	59,388. 29	33,278. 113	92,667. 22
i 1869	62,642. 115	31,602. 7	94,245. 2

De vigtigste Udgiftsposter ere saaledes fordelte:

Aar.	Til Lærer-lønninger.	Kost-godtgjørelse i Penge.	Til Lærer-jord.	Til Opførelse eller Vedlige-holdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Til Anskaffelse af Inventarie-sager.
	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
1867	25,482	6,278	1,259	8,643	2,590	1,517
1868	29,328	6,869	561	7,518	2,502	1,258
1869	30,690	7,291	1,703	8,127	2,469	1,380

Desuden har af vedkommende Skolekredse særskilt været udredet følgende Beløb:

Aar.	Til Opførelse eller Vedlige-holdelse af Skolehuse.	Til Leie af Skole-lokaler.	Kost-godtgjørelse i Penge.	I andre Øiemed.	Tilsammen.
	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
1867	4,515	671	4,204	10,343	19,733
1868	2,960½	469	4,152	7,294½	14,876
1869	3,492	547	4,456	4,728	13,223

Lægges de anførte Udgiftsbeløb sammen, bliver altsaa den hele virkelige Udgift

i 1867	i 1868:	i 1869:
77,605 Spd.	74,264 Spd.	75,666 Spd.

hvoraf har været anvendt

	til Kostgodtgjørelse:	til Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse:	til Leie af Skole-lokaler:
i 1867	10,482 Spd.	13,158 Spd.	3,261 Spd.
i 1868	11,021 —	10,479 —	2,971 —
i 1869	11,747 —	11,619 —	3,016 —

Udgifterne til Lønninger og Kostgodtgjørelse for Skolelærerne sees saaledes at være i jævn, om ikke stærk Stigning saavel siden Treaaret som i Forhold til det foregaaende Treaar, hvori anvendtes i Gjennemsnit til Lærerlønning omtrent 27,000 Spd. og til Kostgodtgjørelse omtrent 9,000 Spd. aarlig.

Stigningen er for Lærerlønningens Vedkommende foranlediget dels ved frivillig Forøgelse af det efter Loven bestemte Lavmaal, der for en Del (i Stavanger samt Lister og Mandals Amter) har vist sig utilstrækkeligt til at skaffe den fornødne Tilgang af examinerede Lærere, dels ved Forøgelse af de fast ansatte Læreres Antal, idet de kun midlertidigt antagne Lærere tildels lønnes under Lavmaalet. I Virkeligheden anvendes ogsaa Mere, end foran anført, til Lærernes Lønning, idet der blandt de Kredsene særskilt paahvilende Udredsler ikke meddeles særskilt Opgave over hvad der medgaar i dette Øiemed, (hvilket saaledes indgaar under Afdelingen: „Andre Øiemed").

Udgifterne til Opførelse af Skolehuse er, som rimeligt, i det Hele noget aftagende. I det nærmest foregaaende Treaar udgjorde denne Udgiftspost gjennemsnitlig henimod 17,000 Spd. om Aaret. De mere paatrængende Byggearbeider ere nu efterhaanden udførte, og som Udgiften derved aftager for de enkelte Kommuner eller Kredse, saaledes blive Kravene paa Bidrag af Amtsskolekasserne til Understøttelse af Byggearbeider ikke længer saa store, hvorved større Beløb vil kunne anvendes i andre Øiemed, navnlig til Anskaffelse af Lærerjord og af forskjelligt Skolemateriel samt til Understøttelse af Haandgjernings- eller Arbeidsskoler, i hvilke Henseender endnu er Meget at udrette.

Med Hensyn til Skolernes Forsyning med Materiel (specielt Karter og Afbildninger) maa Stiftsdirectionen fremdeles i det Væsentlige henholde sig til hvad derom er anført i dens Beretning af 18de Marts 1868.

At den samlede virkelige Udgift i det Hele synes at være gaaet ikke ubetydeligt ned, skriver sig udelukkende fra Opgaverne over de paa Kredsene særskilt faldenbe Udgifter, der ere aftagne fra 19,733 Spd. til 13,223 Spd. og indenfor disse atter aldeles væsentligt om ikke udelukkende fra Opgaverne for Nedenæs Fogderi, medens der i de øvrige Districter findes en jævn Tilvæxt. (Herfra maa dog undtages Nedre Thelemarkens Fogderi, hvor der tidligere er opført et større Antal Skolehuse for Kredsenes Regning, specielt i Saude og Hiterdals Præstegjelde) For Nedenæs Fogderis Vedkommende er dog det virkelige Forhold formentlig dette, at de seneste Opgaver ere nøiagtigere eller rigtigere end de tidligere. Her findes nemlig en stor Del Kredse, som have sit eget Skolevæsen ifølge Almueskoleloven af 1827 (i 2 større Præstegjelde findes saagodtsom ingen fælles Skolekasse), og der er Grund til at antage, at for disse Kredses Vedkommende de samme Udgifter for en væsentlig Del ere optagne saavel i de schematiske Indberetninger som i de særskilt udfyldte Extracter af Skolekassernes Regnskaber og saaledes tælles dobbelt.

Denne Misforstaaelse, hvorpaa man ikke tidligere har været opmærksom, er nu ialfald tildels rettet, hvorved selvfølgelig det samlede Udgiftsbeløb er blevet saameget mindre. Naar saaledes den hele paa Kredsene faldende Udgift i Nedenæs Fogderi i 1867 angives til 12,353 Spd., i 1869 kun til 4,396 Spd., da betegner dette ingenlunde en tilsvarende Aftagen i den virkelige Udredsel, der uden al Tvivl i det Hele snarere er tiltagen end formindsket, (hvilket navnlig vil fremgaa af hvad nedenfor nærmere er forklaret om den store Tilvæxt af Skolehuse i Fogderiet). Fradrages paa Grund af den saaledes forklarede Misforstaaelse et passende Beløb fra den for 1867 og 1868 opførte samlede Udgift, vil denne i det Hele taget vise en jævn Stigning, svarende til de virkelige Forholde.

Lægges den virkelige Udgift for 1866 (75,666 Spd.) til Grund for Beregningen, vil der for hele Stiftet gjennemsnitlig falde en Udgift paa hvert skolepligtigt Barn af $2._{08}$ Spd., paa hver Kreds af $55._{9}$ Spd. og paa hver Skoleuge af $3._{58}$ Spd.

For de forskjellige Fogderier vil Forholdet stille sig saaledes:

A. No. 1.

Fogderierne.	Udgift pr. Barn.	Udgift pr. Kreds.	Udgift pr. Skoleuge.
	Spd.	Spd.	Spd.
Øvre Thelemarkens .	1.66	45.5	3.29
Nedre Do.	2.84	103.4	4.83
Bamble . . .	2.34	79.7	4.13
Nedenæs . .	2.99	103.0	4.79
Sætersdalens .	0.97	21.3	1.82
Mandals . .	2.06	54.3	3.78
Listers	1.65	32.9	2.71
Jæderens og Dalernes	1.96	53.1	3.79
Ryfylke . .	1.47	36.1	2.48

(Alt beregnet efter den virkelige Udgift for Aaret 1869.)

Den største Udgift for hvert skolepligtigt Barn falder saaledes paa Nedenæs Fogderi; men paa Nedre Thelemarkens for hver Kreds og hver Skoleuge. At Nedenæs Fogderi ikke i enhver Henseende har den største Udgift, skriver sig væsentlig fra det til samme hørende Omlid Præstegjeld, tildels ogsaa fra Vegaardsheien, Gjerrestad, Søndeled og Heirefos Sogne, hvor der i det Hele er gjort mindre for Almueskolens Fremme. I Omlid Præstegjeld er Forholdet antagelig væsentligt ligt med Sætersdalens Fogderi, hvor Udgifterne i enhver Henseende ere mindst.

2. Skolekredsenes Antal var i 1867: 1,365,
i 1868: 1,344,
i 1869: 1,353,
og er saaledes noget formindsket som en naturlig Følge af, at flere faste Skolesteder efterhaanden anskaffes.

Undervisningen meddeltes i Aarene

	1867,	1868 og	1869
i faste Lokaler i	601,	618 og	639 Kredse,
ved Omgangsskole i	764,	728 og	714 —

Antallet af Skolekredse, der havde fast Lokale, var i 1866 576 og er saaledes siden den Tid forøget med 63. Fra 1864 (da Stiftet udvidedes med Nedre Thelemarkens og Bamble Fogderier) til 1866 udgjorde Tilvæxten 62, i Alt 125.

Fra 1864 til 1866 aftog Omgangsskolekredsenes Antal med . 71
og fra 1866 til 1869 med . . . 67
altsaa i det Hele med . . 138

De Skolevæsenet tilhørende faste Lokaler (Skolehuse med eller uden Lærerbolig) vare i hele Stiftet i Aarene

1867:	1868:	1869:
329.	354.	386.

I 1866 var Antallet 302, og Tilvæxten fra den Tid er saaledes 84
- 1864 —„— 212, —„— 174
- 1861 —„— 111, —„— 275

I Løbet af Aarene 1865 til 69 er saaledes aarlig i hele Stiftet opført i Gjennemsnit omtrent 35 Skolehuse.

Hvorledes Forøgelsen af Skolehusenes Antal stiller sig for de enkelte Fogderier sees af nedenstaaende Tabel.

Aarstal.	Øvre Thelemarken.	Nedre Thelemarken.	Bamble.	Nedenæs.	Sætersdalen.	Mandal.	Lister.	Jæderen og Dalerne.	Ryfylke.
i 1867*)	52	46	22	65	10	28	15	29	62
i 1869	59	55	24	85	11	28	17	36	71
Tilvæxt	7	9	2	20	1	0	2	7	9

Disse Tal stadfæste, at man der hvor Skolevæsenet har naaet den største Udvikling (Nedenæs) ogsaa mest ufortrødent arbeider videre fremad. I Jæderens og Karmsunds Provstier samt tildels i Stavanger Provsti er der ogsaa — ligesom i Thelemarken — gjort Meget for Opførelsen af Skolehuse, og Forøgelsen for Fogderierne skriver sig næsten helt fra de nævnte Provstier, medens man i Dalernes og Ryfylke Provstier (i hvilket dog det fattige Søvde Sogn med 7 faste Skoler i egne Lokaler danner en mærkelig Undtagelse) i det Hele staar paa samme Trin som Bamble, Sætersdalens, Mandals og Listers Fogderier, hvor Fremgangen sees at være liden eller ingen. Dog maa bemærkes, at i Bamble og Mandals Fogderier benyttes et stort Antal leiede Lokaler.

De skolepligtige Børns Antal var i Aarene

1867:	1868:	1869:
37,827,	37,066,	36,904,

og saaledes i det Hele noget aftagende.

*) Før 1867 foretoges Optællingen provstivis, hvorfor her ei kan gaaes længere tilbage.

Af dette Antal undervistes

	i 1867:	i 1868:	i 1869:
i faste Skoler	22,937,	23,129,	23,524,
i Omgangsskoler	13,349,	12,529,	12,090,
udenfor Kredsskolen	285,	225,	207,
medens (ialt)	1,256,	1.183,	1,083

ikke modtog Undervisning.

Procentvis beregnet undervistes

	i faste Skoler:	i Omgangsskoler:	udenfor Kredsskolen:	slet ikke.
i 1861:	$32._{33}$ pCt.	$64._{28}$ pCt.	$0._{59}$ pCt.	$2._{80}$ pCt.
i 1866:	$59._{61}$ —	$36._{00}$ —	$0._{70}$ —	$3._{69}$ —
i 1869:	$63._{74}$ —	$32._{76}$ —	$0._{57}$ —	$2._{93}$ —
	+ $31._{41}$ pCt.	÷ $31._{52}$ pCt.	÷ $0._{02}$ pCt.	+ $0._{13}$ pCt

Angaaende Grunden til, at et forholdsvis saa stort Antal skolepligtige Børn slet ikke have søgt nogen Skole eller modtaget nogen Undervisning, maa Stiftsdirectionen fremdeles henholde sig til hvad derom er anført i dens foran citerede Beretning af 18de Marts 1868.

For Aaret 1869 falder paa hver Skolekreds i hele Stiftet gjennemsnitlig omtrent 27 Børn, paa hver Fastskole mellem 36 og 37 Børn og paa hver Omgangsskole mellem 16 og 17 Børn. I 1866 var Antallet for hver Fastskole gjennemsnitlig mellem 39 og 40 Børn. At Gjennemsnitstallet er formindsket har sin naturlige Grund i Oprettelsen af de flere faste Skoler. Forøvrigt maa Stiftsdirectionen her, som tidligere, udhæve, hvor stærkt det ringe gjennemsnitlige Antal af Børn i hver Skolekreds, særlig i Omgangsskolerne, vidner om de ugunstige Lokalforholde og den spredte Bebyggelse af Stiftets fleste Districter, og specielt maa man ogsaa med Hensyn til faste Skolers Oprettelse atter tillade sig at henvise til Indberetningen fra 1868.

Antallet af Børn, for hvilke der er bestemt en kortere Skoletid end den lovbefalede (12 eller 9 Uger) var

i 1867:	i 1868:	i 1869:
2,745,	2,622,	2,351,

og af Børn, som ved Udskrivningen af Skolen ikke havde modtaget Undervisning i alle de lovbefalede Fag:

935,	699,	475.

I Kredsskolens frivillige Undervisning deltog:

9,637,	10,381,	10,795 Børn*).

I Gymnastik og militære Øvelser veiledede:

omtrent 202,	413,	588 Børn.

Kun ganske enkeltvis betaltes for den frivillige Undervisning Skolepenge og da med et ringe Beløb. Med Hensyn til denne Undervisnings Fordeling og Benyttelse i de forskjellige Dele af Stiftet, da er Forholdet i det Hele det samme som af Stiftsdirectionen nærmere paapeget i den i 1868 afgivne Indberetning. Her skal man specielt tillade sig at bemærke, at denne Undervisning i Almindelighed ikke er indrettet som en fortsat eller videregaaende Undervisning i Kredsskolens Fag (Skolelovens § 7), men søges i lige Grad af saavel ældre som yngre Børn, tildels endog fortrinsvis af de sidste, og saaledes ikke kan udrette, hvad Skoleloven har tilsigtet. Skolens Overopsyn har længe havt sin Opmærksomhed henvendt paa i denne Henseende at bevirke en fuldstændigere Gjennemførelse af Lovens Bestemmelser (i hvilket Øiemed ogsaa i den sidste Tid er udstedt en Rundskrivelse fra Stiftsdirectionen); men da her handles om det frivillige Skolehold, som det staar i Vedkommendes Magt ganske at ophæve, om det ei kan ordnes efter deres Ønsker og Opfatning, og da denne Skole hovedsageligt falder paa de Tider af Aaret, hvori de ældre Børn for en stor Del ere optagne af Arbeide (navnlig Kvægvogtning og andet Arbeide paa Mark eller i Skov), vil det visselig fremdeles have sin store Vanskelighed overalt at kunne gjennemføre den Ordning, som Loven tilsigter.

Veiledning i Gymnastik og militære Øvelser meddeles endnu kun i faa Skoler, og i de fleste af disse kun i liden Udstrækning; men Sagen sees dog at være i Fremgang.

Totalsummen af samtlige Forsømmelser af den lovbefalede Skoletid udgjorde

i 1867:	665,642,	eller for hvert Barn i Gjennemsnit:	$18._{2}$,
i 1868:	630,328,	—„—	$17._{6}$,
i 1869:	623,124,	—„—	$17._{4}$.

I det foregaaende Treaar var Gjennemsnitsforsømmelsen for hvert Barn omtrent 19. Der viser sig saaledes nogen Fremgang til det Bedre.

Beregnes det præsterede lovbefalede Skolehold i Aaret 1869 til 2,536,794 Dage (hvilket udkommer, naar det for 2,351 Børn tilstaaede indskrænkede Skolehold beregnes til 9 Uger i Gjennemsnit, som dog maaske er noget for høit beregnet), vil Forsømmelsen for hele Stiftet gjennemsnitlig blive $24._{56}$ pCt. af Skoledagene eller næsten Fjerdedelen af hele Skoletiden. I 1866 var Forsømmelsen, paa samme Maade beregnet, paa det Nærmeste 26 pCt. Forandringen til det Bedre, som vistnok er beklageligt liden, falder fornemmelig paa de Districter, som tidligere have havt den sletteste Skolesøgning, hvilken er stegen endog indtil over 30 Forsømmelser i Gjennemsnit for hvert Barn. Forholdet mellem de forskjellige Dele af Stiftet er i denne Henseende væsentligt det samme, som tidligere gjentagende fremhævet, og i det Hele turde det blive mere og mere klart, at den lovbefalede Skoletid maaske mindst benyttes paa den rette Maade i de for Skolens Søgning og hele Forholde gunstigst stillede Egne, idet man der har lettere for at søge Erstatning for tabt Skoletid i det almindeligere og længere frivillige Skolehold. Det bør dog ogsaa erindres, at mange enkelte Districter med megen Opoffrelse have oprettet egen fast Skole navnlig for at have Adgang til Skolen det hele Aar igjennem, og at Fordelene ved at gjennemføre den lovbestemte Adskillelse mellem tvungen og frivillig Undervisning eller ved en stadig, om end til en kortere Tid af Aaret indskrænket Skolegang og ved en fuldstændigere Klassificering af Børnene ikke i Almindelighed ere opgaaede og i det Hele synes at have Vanskelighed for at opgaa for den almindelige Bevidsthed.

3. Antallet af de ved Kredsskolerne ansatte Lærere var efter de foreliggende Opgaver

*) Altsaa i 1869: $29._{22}$ pCt. af alle Børn.

i 1867: 732, hvoraf examinerede efter Skolelovens § 63, første Punkt, 483, uexaminerede 249.
i 1868: 728, —„— 474, —„— 254,
i 1869: 737, —„— 491, —„— 246.

Af Lærerne vare i 1869 (da Opgaverne i det Hele synes at være fuldstændigst) omtrent 112 constituerede, for den største Del dog kun i kortere Tid (under Vakance o. desl.). Forøvrigt maa bemærkes, at det i Lister og Mandals samt Stavanger Amter tildels har vist sig vanskeligt for det bestemte Lavmaal at faa Lærerposterne besatte og at beholde de ansatte Lærere. Paa Grund af det i de sidste Aar mislykkede Fiske af Vaarsild og den derved formindskede Adgang til Erhverv m. v. vil Vanskeligheden maaske i nogen Tid vise sig aftagende, idet en større Søgning til Lærerskolerne synes at ville indtræde; men saafremt Fiskeriet eller Næringsveiene i det Hele atter tage et Opsving, vil den uden Tvivl med forøget Styrke atter vende tilbage. For Stiftsdirectionen staar det derfor som en Nødvendighed, at der, saasnart den lovbestemte Adgang indtræder, sker en væsentlig Forøgelse i det for de nævnte Amter bestemte Lavmaal, saafremt Almueskolen skal kunne gjøre noget væsentligt Skridt fremad. Med det nu gjældende Lavmaal (der allerede flere Steder frivilligt er forhøiet) arbeide Lærerne under saa mislige Kaar, at stor Fremgang ei kan ventes.

I Aaret 1869 benyttedes ved den almindelige Kredsskole 4 Hjælpelærere og 5 Lærerinder.

Ifølge de indsendte Opgaver, som dog maaske ikke ere fuldstændige, er i det samme Aar 20 Lærere udtraadte af Statens Tjeneste for at overgaa til andre Stillinger. Af dem ere 6 Gaardbrugere eller Deltagere i Faderens Gaardsbrug, 2 Landhandlere, 1 Lensmand, 1 Boghandler, 1 Flødningsinspektør, 1 Studerende ved Universitetet; 4 ere udvandrede til Amerika og 3 udtraadte formedelst Sygelighed (hvoraf 1 sindssvag), medens for 1 Grunden ikke er opgivet.

Af det hele Antal Lærere var ansat

	ved faste Skoler:	ved Omgangsskoler:	ved Blanding af begge Slags:
i 1867:	314,	263,	155,
i 1868:	318,	255,	155,
i 1869:	330,	244,	163.

Den Lærerne tillagte Skoletid var, beregnet i Uger:

		1867	1868	1869
lovbefalet	Undervisning	17,801,	17,891,	17,745,
frivillig	do.	3,318,	3,092,	3,376,
	tilsammen	21,119,	20,983,	21,121

Skoleuger, og altsaa i det Hele i Treaaret uden væsentlig Forandring (idet der i Opgaven over det frivillige Skolehold for 1868 maaske er en eller anden Feil). I 1866 var den hele Skoletid (efter en Tilvæxt i Treaaret 1864—66 af 233½ Skoleuger) 20,703½ Uger, og er da saaledes for sidste Treaar at beregne en Tilvæxt af 417½ Skoleuger.

Antallet af Lærere, som havde Alderstillæg i begge Grader, var i 1867: 228, 1868: 235, 1869: 232, eller henimod Tredieparten af det hele Antal.

I de samme Aar havde Familiebolig med tilliggende Jordvei 100, 112, 124 Lærere,
Familiebolig uden Jordvei 102, 120*), 106 Do.

I 1866 var Antallet henholdsvis 92 og 65, og af Lærerboliger er saaledes tilkommet 73 og af Jordveie for Lærere 32.

Antallet af Lærere, der tillige ere Kirkesangere, er i Treaaret væsentligt uforandret (nemlig 157); men deres Pengeindtægt er gaaet jævnt nedad fra 7040 Spd. 46 Sk. i 1867 til 6563 Spd. 113 Sk. i 1869.

Lærernes samlede contante Indtægt, iberegnet Kirkesangerindtægten, udgjorde i Aarene

	1867: Spd.	Sk.	1868: Spd.	Sk.	1869: Spd.	Sk.
	43,412.	37	45,922.	40	47,487.	80
og den antagne Pengeværdi af Kosthold, Jordvei, Klokkertold og andre Naturalydelser	16,887.	99	15,839.	67	17,581.	110
eller tilsammen	60,300.	16	61,761.	107.	65,069.	70

Beregnet ligeligt for hele Stiftet har hver Lærers gjennemsnitlige Indtægt været

	i 1867: Spd.	Sk.		i 1869: Spd.	Sk.
i det Hele	82	45	hvilket er de samme Beløb som i 1866.	88	4
og for hver Skoleuge	2	101		3	4

For hver Lærer er beregnet i Gjennemsnit 29 Ugers Skoletid om Aaret, hvilket dog er lidt for høit, saa at Indtægten for hver Skoleuge i Virkeligheden vil blive noget større end angivet.

For Aaret 1869 har den samlede Indtægt for hver Lærer i Gjennemsnit i Stiftets 9 Fogderier været følgende:

	Den hele Indtægt: Spd.	Sk.	Indtægt for Skoleugen: Spd.	Sk.
Nedenæs Fogderi	128.	80	3.	108
Bamble Do.	120.	1	3.	40
Mandals Do	89.	90	3.	39
N. Thelemarkens Do.	82.	49	3.	20
Jæderens og Dalernes Do	72.	42	2.	72
Ryfylke Do.	71.	78	2.	47
Ø. Thelemarkens Do.	70.	92	2.	114
Listers Do.	70.	74	2.	74
Sætersdalens Do.	60.	46	2.	75

Herved maa dog bemærkes, at Beregningen over den gjennemsnitlige Indtægt for hver Skoleuge ikke er ganske nøiagtig, da den er foretagen efter hele Skoleuger, hvoraf der i de forskjellige Fogderier falder fra 23 til 36 paa hver Lærer (dog ikke med hele Tal). Den fremstillede Række antages dog rigtigt at fremstille Forholdet mellem de forskjellige Districter, hvilket her var Hovedsagen. For-

*) Dette Antal er aabenbart for stort. Den af Stiftsdirektionen tidligere paapegede Misforstaaelse at vedkommende Rubrik Schemaet maa atter have gjort sig gjældende.

øvrigt bør det her ogsaa tages i Betragtning, at Værdien af Kosthold in natura og andre Naturalydelser aabenbart er meget forskjelligt anslaaet, og at i de opførte Indtægtsbeløb, som angivet, tillige er medtaget Kirkesangerindtægterne, der i de forskjellige Egne sees at falde særdeles ulige. I Øvre Thelemarkens Fogderi har hver Kirkesangers Pengeindtægt i Gjennemsnit været ikke fuldt 9 Spd., medens den i Nedenæs Fogderi har været omtrent 120 Spd. Da en temmelig stor Del af Lærerne tillige ere Kirkesangere, har den store Forskjel i deres Indtægter som saadanne en særdeles væsentlig Indflydelse paa den beregnede Gjennemsnitsindtægt.

4. Antallet af Stiftets Lærerskoler og høiere Almueskoler har i Treaaret været uforandret det samme som i tidligere Indberetninger meddelt, og maa man med Hensyn til disse Anstalters Virksomhed henvise til de særskilte, her vedlagte eller tidligere indsendte, aarlige Indberetninger.

Af Haandgjerningsskoler fandtes i Aaret 1869 i Stiftets Landdistrikt 7 (hvoraf dog enkelte betegnes som private) og af Smaabørnsskoler 6 (hvoraf 1 privat). I Aaret 1867 opgaves Antallet til 12 Haandgjernings- og 7 Arbeidsskoler. Det er ikke Stiftsdirektionen bekjendt, at noget større Antal Haandgjerningsskoler er nedlagt; men da flere af disse Skoler ere mere eller mindre at betragte som private eller satte i Gang ved frivillige Sammenskud og ulønnet Lærerbistand, er Opgaverne for de forskjellige Aar antageligt mere eller mindre fuldstændige.

5. Af Amtsskolekasserne er i det foran omhandlede Tidsrum bevilget følgende Beløb:

	Til Alderstillæg.	Til Skolehuse og Lærerjord.	I andre Øiemed.	Tils.
	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
1. Bratsberg Amt.				
For 1867	950.	900.	90.	1940.
- 1868	975.	780.	120.	1875.
- 1869	1000.	830.	125.	1955.
2. Nedenæs Amt.				
- 1867	635.	760.	248.	1634.
- 1868	725.	970.	170.	1865.
- 1869	785.	1290.	229.	2304.
3. Lister og Mandals Amt.				
For 1867	580.	850.	266.	1696.
- 1868	625.	400.	727.	1752.
- 1869	675.	150.	1131.	1956.
4. Stavanger Amt.				
- 1867	865.	1175.	232.	2272.
- 1868	850.	1200.	290.	2340.
- 1869	900.	1065.	326.	2291.
Ialt i Treaaret	9565.	10370.	3954.	23889.

Blandt de under „andre Øiemed" anførte Bevilgninger er indbefattet:

a) aarligt Bidrag til 2 høiere Almueskoler, 1 i Bratsberg med 65 Spd. og 1 i Stavanger Amt med 60 Spd.s Bidrag, —

b) Bidrag til Leie af Skolelokaler (særlig i Lister og Mandals Amt) samt til Skolevæsenets Ophjælpelse forøvrigt i uformuende Kommuner, —

c) Erstatning for de inddragne direkte Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond i Lister og Mandals Amt, —

d) i samme Amt større Beløb (paa indtil over 800 Spd. for et Aar), der ere stillede til Stiftsdirektionens Raadighed, og hvoraf er tilstaaet Bidrag dels til Skolehuse og Lærerjord dels til Anskaffelse af Skolemateriel, navnlig til Karter og naturhistoriske Billeder.

I alle Amter har man i Regelen holdt sig til en Udligning for Amtsskolekassen, svarende til $1\frac{1}{8}$ Skilling pr. Individ af Folketallet. Alene i Nedenæs Amt har man for Aaret 1869 udlignet et større Beløb, idet paa Matrikulskylden er reparteret $10\frac{1}{2}$ Skilling pr. Skylddaler, medens den sædvanlige Udligning beløber til 7 Skilling pr. Skylddaler.

Endelig maa bemærkes, at Forskjelligheden i de Beløb, som for hvert Amt foran ere anførte som bevilgede for de enkelte Aar, skriver sig derfra, at ikke alle vedtagne Bevilgninger ere komne til Anvendelse, hvorfor Bidragene atter ere førte til Indtægt i et følgende Aar. De for hvert enkelt Aar virkeligt udlignede Summer andrage derfor ikke til fuldt saa stort Beløb, som foran opført; navnlig gjælder dette Lister og Mandals Amt.

Christiansands Stiftsdirektion den 30te September 1871.

J. Bonnevie. konst. **J. von der Lippe.** **Fr. Chr. Wolff.**

A. No. I.

Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Bergens Stift i Aaret 1869.

Stiftsdirektionen giver sig herved den Ære at indsende til det Kongelige Departement schematisk Indberetning for Aaret 1869 om det lavere Almueskolevæsen i Bergens Stift og tabellarisk Oversigt over Skolekassernes Indtægter og Udgifter i nævnte Aar, begge indrettede saaledes, at de udvise Tilstanden saavel for det hele Stift som for hvert af dettes Fogderier og Amter. Som Bilage ved Indberetningen og Oversigtstabellen vedlægges de fra de enkelte Skolekommuner modtagne Indberetninger og Tabeller tilligemed fogderivis samlede Uddrag af disse og et Sammenlignings-Schema for Aarene 1866—1869. Som sædvanlig lide flere af de fra de enkelte Skolekommuner modtagne Indberetninger og Tabeller af adskillige Feil, der hidrøre dels fra Misforstaaelse dels fra urigtig Beregning. Hvor disse Feil ere opdagede, have de dog været af en saadan Art, at man uden specielt Kjendskab til Stedets Skolevæsen har kunnet rette dem, og er der da paa vedkommende Dokument anført, hvori Feilen bestaar, og hvorledes den i Uddraget er rettet. Naar Stiftsdirektionen, istedetfor at tilbagesende saadant Dokument til Rettelse, har valgt denne Fremgangsmaade, er dette skeet, dels fordi Feilene vare saadanne, at de ved Hjælp af de Data, som indeholdtes i de øvrige Opgaver, lettelig kunde rettes, dels fordi de idetheletaget formentlig vare af mindre Betydning, dels endelig fordi Beretningen for 1869, med hvis Affattelse der paa Grund af forskjellige Omstændigheder allerede er udsat altfor længe, ellers ikke kunde været indsendt førend om længere Tid.

Til de schematiske Forklaringer om Almueskolevæsenet skal Stiftsdirektionen tillade sig at knytte nogle faa Bemærkninger.

Skolekredsenes Antal, der i 1868 udgjorde 1360, er i 1869 forøget med 4; Omgangsskolernes Antal er 618 mod 625, de faste Skolers 746 mod 735 i 1868. De Skolevæsenet tilhørende Lokaler ere forøgede fra 244 til 257; de ensligt beliggende Bosteders Tal er opgivet til 90 mod 113 i 1868. Haandgjerningsskolernes Antal er forøget fra 5 til 7. Af offentlige Smaabørnskoler findes fremdeles ingen.

Af de 33701 skolepligtige Børn undervistes ogsaa i 1869 henimod to Trediedele i faste Skoler og en Trediedel i Omgangsskoler, medens 140 vare uden Skolegang. Skoleforsømmelserne ere jævnt nedadgaaende og opgives nu til 339,585½ Dag, eller fordelte paa samtlige skolepligtige Børn omtrent 10,1 paa hvert. Opgaver fra 11 Præstegjeld vise, at af de Skoleforsømmelser, som der have fundet Sted, er omtrent Halvdelen foraarsaget ved „lovlige Grunde". Forsømmelsernes Antal saavelsom deres Aarsag er forøvrigt selvfølgelig forskjellig i de forskjellige Distrikter. Antallet af de Børn, for hvem der var bestemt en kortere Undervisningstid end den lovbefalede, er aftaget fra 1525 til 1387, medens Antallet af Børn, som deltog i den frivillige Undervisning, er forøget fra 1518 til 1917. Gjennemsnitlig falder der i 1869 25 Børn paa' hver Kreds og 54 paa hver Lærer mod respektive 25 og 55 i de foregaaende Aar I de lovbefalede Skoleugers Antal er der kun indtraadt en ganske ubetydelig Formindskelse, medens den frivillige Undervisningstid er forringet med 74 Uger.

Lærernes Antal udgjorde 620, af hvilke 155 vare uexaminerede. Lærerantallet var steget med 21, de examinerede Læreres Tal med 24, medens Antallet af de uexaminerede var aftaget med 22. Af de 58 konstituerede Lærere fungerede de fleste kun en kortere Tid under Vakancer. 4 Hjælpelærere og 2 Lærerinder vare ansatte, den ene af disse ved en privat Smaabørnskole. Til Læreres Uddannelse bestod de samme Anstalter som forhen, og Indberetninger fra disse ere tidligere tilstillede det Kongelige Departement.

Lærernes Lønningsforhold er i ingen væsentlig Grad forbedret undtagen forsaavidt som 28 af dem have faaet nyt eller forøget Alderstillæg i 1869.

Naar Skolekassernes samlede Udgifter have været henved 2000 Spd. mindre end foregaaende Aar, hidrører dette for største Delen derfra, at der til Opførelse af Skolelokaler er anvendt omtrent 2500 Spd. mindre end dengang. Det paa Matrikulskylden af de enkelte Skolekommuner udlignede Beløb er i de senere Aar jævnt gaaet noget ned, medens den som personlig eller paa Formue og Næring udlignede Skat er adskillig forøget.

De 3 Amtsformandskaber have i 1869 bevilget for Bergens Stift som Alderstillæg til Lærere 2577 Spd. 40 Skill., som Bidrag til Opførelse af Skolehuse med eller uden Lærerbolig og til Anskaffelse af Jordvei for Lærerne 3748 Spd. 17½ Skill. samt til andre Øiemed 269 Spd. 48 Skill., af hvilke Beløb dog ikke Alt er kommet til Anvendelse i Aarets Løb.

Bergen i Stiftsdirektionen den 31te Mai 1871.

P. Smit. **C. Daae,** vic. **O. Vollan,** konst.

Bilag til foranstaaende Indberetning.

Sammenlignings-Schema for Aarene 1866, 1867, 1868 og 1869.

Bergens Stift.	Antal Lærere.	Af Lærerne vare: examinerede § 63.	Af Lærerne vare: uexaminerede.	Af Lærerne vare: fast ansatte.	Af Lærerne vare: konstituerede.	Samlet Beløb af Lærerlønninger efter Skoleregnskabsextrakterne.	Lærernes samlede Indtægt (Kirkesangerindtægterne iberegnede) i Kontanter og efter antagen Pengeværdi af Naturalydelserne.	Middeltal af Lærernes Løn pr. Skoleuge, beregnet efter: Skoleregnskabsextrakterne.	Middeltal af Lærernes Løn pr. Skoleuge, beregnet efter: den samlede Indtægt.	Antal Lærere, som vare Kirkesangere.	Disses samlede Indtægt som Kirkesangere.	Antal Lærere, som nyde Alderstill. af: 1ste Grad à 8 Spd.	Antal Lærere, som nyde Alderstill. af: 2den Grad à 15 Spd.	Antal Lærere, som havde fri Bolig: med Jord.	Antal Lærere, som havde fri Bolig: uden Jord.	Skolekassernes samlede Indtægt.	Middeltal af Udligning pr. Skylddaler til de enkelte Skolekasser.	Udlignet paa Personer og paa Formue og Næring.	Bidrag til Skolekasserne af Amtsskolekassen.	Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond.	Skolekassernes samlede Udgift.	Samlet Udgift til Opførelse og Leie af Skolelokaler.
						Spd. ß	Spd. ß	Spd. ß	Spd. ß		Spd. ß					Spd. ß	ß	Spd. ß	Spd. ß	Spd. ß	Spd. ß	Spd. ß
1866	611	361	250	531	80	21785. 49	44827. 54	1. 25	2. 58	155	4964.110	54	106	51	23	41922.27½	63 **	8842. 24	3786.111	376. „	44415.114½	12787. 11½
1867	611	401	210	554	57	22837. 29	47074. 5½	1. 31	2. 71	155	4747. 42	66	108	54	19	39007.89⅚	61⅔**	9891. 98½	3875. 55½	634 54½	39487. 23⅚	8255.106
1868	618	441	177	569	49	23358. 88	50272. 89	1. 29	2. 81	156	4685. 22	75	112	58	35	42050.73⅚	60½**	10199.109½	3787. 32	679.33	39931. 90⅓	7285.118
1869	620	465	155	562	58	23705.116	50114. 11	1. 32	2. 81	157*	4575. 23	96	119	56	37	40470 24½	59⅔**	11551.117	2405. 78½	569.33	38083.115⅓	4690. 44

*) En af disse Kirkesangere er Substitut.

**) Foruden dette Beløb er der egsaa udlignet pr. Skylddaler omtrent 7 Skilling til Amtsskolekassen.

Bergens Stift.	Skolekredse.	Høiere Almueskoler og Lærerskoler.	Værksskoler.	Haandgjerningsskoler.	Skolevæsenet tilhørende Lokaler.	Leiede Lokaler.	Omgangsskoler.	Antal Skoleuger: lovbefalede.	Antal Skoleuger: frivillige.	Skolepligtige Børn.	Af Børnene undervistes: i faste Skoler.	Af Børnene undervistes: i Omgangsskoler.	Antal Børn, som undervistes i den lovbefalede Tid.	Antal Børn, som havde indskrænket Undervisningstid.	Antal Børn, som deltog i den frivillige Undervisning.	Middeltal af Børn for hver Lærer.	Middeltal af Børn i hver Skolekreds.	Antal Skoleforsømmelsesdage.
1866	1338	3	3	5	199	513	626	17817½	237⅙	33890	20318	13190	32461	1429	489	55	25	382713
1867	1345	3	4	6	221	503	621	17917	244	33815	21809	11817	32453	1362	720	55	25	371147
1868	1360	3	4	5	244	491	625	18380½	430½	33800	22449	0031	32275	1525	1518	55	25	348107
1869	1364	3	4	7	257	489	618	18361½	357	33701	22090	11275	12314	1387	1917	54	25	339585½

P. Smit,

C. Daae,
vik.

O. Vollan,
konst.

Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Trondhjems Stift i Aaret 1869.

Stiftsdirektionen giver sig den Ære hoslagt at oversende schematisk Beretning om Almueskolevæsenets Tilstand samt tabellarisk Oversigt over Skolekassernes Indtægter og Udgifter for 1869, ledsaget med de fra Provstierne indkomne specielle Beretninger og Regnskabsextrakter. Idet man hertil skal knytte nogle Bemærkninger, skal man derhos tillade sig at jævnføre nogle af Opgaverne for 1869 med de tilsvarende Opgaver for 1867 og 1868, da nemlig Stiftsdirektionerne har oversendt Departementet de schematiske Tabeller for sidstnævnte 2 Aar uden at ledsage disse med sammenstillende Oplysninger.

Indtægt og Udgift.

Skolevæsenets samlede Indtægter udgjorde:

	Den virkelige Indtægt.	Beholdning fra f. A.	Tilsammen.
i Aaret 1867	55,925 Spd.	45,249 Spd.	101,174 Spd.
i — 1868	51,271 —	45,245 —	96,476 —
i — 1869	52,312 —	43,856 —	96,168 —

Heraf indkom ved Beshatning

	paa Matrikulen.	paa Person.	paa Formue og Næring.
i Aaret 1867	20,602 Spd.	15,599 Spd.	3,585 Spd.
i — 1868	19,877 —	14,033 —	5,036 —
i — 1869	21,048 —	14,164 —	5,093 —

Det vil sees, at i Treaaret er ingen synderlig Forandring foregaaet i Beskatningsmaaden, idet Matrikulen er det overveiende Beskatningsfundament. Af Fogderierne er der dog 4, nemlig Ørkedalens, Fosens, Inderøens og Namdalens, hvori Beskatningen paa de 2 andre Fundamenter er lidt større end paa Matrikulen. Med Hensyn til Opgaverne under „personlig Skat" og paa „Formue og Næring" maa bemærkes, at der i flere Extrakter er opført som personlig Skat hvad der egentlig er udlignet paa Formue og Næring.

Af Skolekassernes Indtægter skal forøvrigt kun mærkes Amtsskolekassebidragene. I 1869 bevilgedes nemlig af

Søndre Trondhjems Amtsskolekasse med en Indtægt med Beholdningen af 2664 Spd. 103 Sk. til a) 91 Alderstillæg 1300 Spd. b) Skolehuse, Lærerboliger og Lærerjord i 8 Skolekommuner 1201 Spd. 5 Skill. Resten stilledes til Stiftsdirektionens Disposition.

Nordre Trondhjems Amtsskolekasse med en Indtægt med Beholdningen af 2529 Spd. 56 Skill. til a) 71 Alderstillæg 1100 Spd. b) Skolehuse osv. i 5 Skolekommuner 1125 Spd. c) til Haandgjerningsskole og en Klasse for videregaaende Undervisning 40 Spd. d) Ophjælpelse af Skolevæsenet i 8 Skolekommuner, hvoraf 7 i Namdals Provsti, 245 Spd. e) Omdrag i næste Regnskab 19 Spd. 56 Skill.

Romsdals Amtsskolekasse med en Indtægt af 3983 Spd. 100 Skill. til a) 51 Alderstillæg 611 Spd. b) Skolehuse, Lærerboliger og Lærerjord i 11 Skolekommuner 1904 Spd. 108 Skill. (Resten blev bevilget til Søndmøres Provstier i Bergens Stift).

Det maa bemærkes, at medens der i Søndre og Nordre Trondhjems Amter blev udlignet et Beløb, som svarer til $1\frac{1}{8}$ Skilling pr. Individ, blev der i Romsdals Amt udlignet efter 2 Skilling pr. Individ.

Skolekassernes Udgifter vare:

	Den virkelige Udgift for Aaret.	Beholdning.	Tilsammen.
i Aaret 1867	55,326 Spd.	45,848 Spd.	101,174 Spd.
i — 1868	51,838 —	44,638 —	96,476 —
i — 1869	50,365 —	45,803 —	96,168 —

Udgiften er altsaa i Treaaret gaaet aarlig nedad, og vil det af nedenstaaende Tabel over de vigtigste Udgiftsposter sees, at dette ligger hovedsagelig i de formindskede Udgifter til Skolehuse og Lærerjord.

Af Udgifterne anvendtes nemlig til

Aar.	Lærerlønninger.	Kostholdsgodtgjørelse.	Lærerjord	Opførelse eller Vedligeholdelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Inventarium.
	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
1867	23117	8895	1988	8322	5068	968
1868	23576	10130	496	5589	4530	982
1869	23548	9529	604	3501	5289	743

De Udgifter, som med Hensyn til disse Poster ikke udredes af Skolekasserne, men af selve Kredsene, udgjorde

Aar.	Opførelse af Skolehuse.	Leie af Skolelokaler.	Kostholdsgodtgjørelse i Penge.	Andre Øiemed.	Tilsammen.
1867	1389	198	1122	397	3106
1868	1040	144	1112	546	2842
1869	608	104	709	293	1714

Ogsaa disse Udgifter sees aarlig at aftage i Treaaret, og sammenholdt med Skolekasseudgifterne vise de af Kredsene udredede Udgifter sig at være en Ubetydelighed. Kommunebestyrelserne inden Stiftet have nemlig mere og mere overført samtlige Pengeudredsler paa den fælles Skolekasse. Hvad Skolekassernes Beholdning angaar, maa mærkes Legatkapitalerne til et Beløb af 6580 Spd., og øvrige udestaaende Kapitaler til Beløb 17702 Spd. Legatkapitalerne falde næsten udelukkende paa Nordmøres Fogderi med Beløb 4912 Spd., Guldals med 675 Spd. og Ørkedals med 600 Spd., og af de øvrige udestaaende Kapitaler falder den største Del paa Ørkedalens, Guldalens og Nordmøres Fogderier. Naar Legatkapitalerne ere i de forskjellige Aar opført med forandret Beløb, formenes, at Grunden hertil er at søge i en feilagtig Postering, idet de af en eller anden Regnskabsfører ere overførte paa „Kassens øvrige udestaaende Kapitaler". Stiftsdirektionen skal imidlertid i denne Anledning snarest muligt anstille nøiagtig Undersøgelse, idet man maa bemærke, at der dog allerede før er gjort Forestilling herom. Overhovedet maa man beklage, at Regnskabsextrakterne ikke altid udfærdiges med den tilbørlige Orden og Nøiagtighed. Ved at sammenholde Regnskaberne for de forskjellige Aar, vil man nemlig til Exempel oftere finde, at Restancebeløbene under Indtægtsbeholdningen ikke svare til Restancebeløbene i de foregaaende Aars Udgiftsbeholdning, og det ser ikke ud til, at saadanne Uoverensstemmelser nogensinde ville blive aldeles rettede, da man oftere har gjort Vedkommende herpaa opmærksom.

Vilde man nu spørge om Stiftets samtlige Udredsler til Skolen i 1869, skulde man jo, for at komme til det rette Resultat, til de ovenanførte kontante Udtællinger af Skolekassererne og Kredsene ogsaa lægge Skolekommunernes samtlige Naturalydelser, værdsatte i Penge. Disse kan imidlertid med de Oplysninger, som staa til Raadighed, ikke med Bestemthed udregnes, og man faar derfor indskrænke sig til at tage den i Beretningen opførte antagne Pengeværdi af Kostholdet in nutura med i Beregningen. Den samlede Udgift for Stiftet for 1869 vil da blive omtrent 58560 Spd. Lægger man dette Beløb til Grund for Udregningen, vil der for Stiftet falde som Udgift for 1869 paa hvert skolepligtigt Barn $1,_{81}$ Spd., paa hver Kreds $64,_{7}$ Spd. og paa hver Skoleuge $4,_{10}$ Spd. For de forskjellige Fogderier vil Forholdet stille sig saaledes

Fogderierne.	Udgift pr. Barn.	Udgift pr. Kreds.	Udgift pr. Uge.
	Spd.	Spd.	Spd.
Guldals	$1,_{62}$	$55,_{3}$	$3,_{15}$
Strinde og Selbo	$2,_{11}$	$80,_{8}$	$4,_{14}$
Ørkedals	$1,_{68}$	$70,_{4}$	$3,_{85}$
Fosens	$1,_{89}$	$54,_{4}$	$4,_{10}$
Stør- og Verdals	$1,_{56}$	$80,_{8}$	$4,_{32}$
Inderøens	$1,_{78}$	$68,_{8}$	$4,_{39}$
Namdals	$2,_{09}$	$72,_{6}$	$5,_{43}$
Nordmøres	$1,_{83}$	$56,_{2}$	$3,_{79}$
Romsdals	$1,_{81}$	$61,_{4}$	$3,_{99}$

2. Om Skolekredsene, Undervisningen og Skolesøgningen.

Aar.	Antal Kredse.	Kredse, hvor Skole holdes: i Skolevæsenet tilhørende Lokale.	i leiet Lokale.	paa Omgang.	Skolepligtige Børn.	Deraf: i faste Skoler.	i Omgangsskoler.	udenfor Kredsskolen.	Børn, som udebleve fra Skolen.	Børn med kortere Undervisningstid end lovbefalet.	Børn, som deltog i Kredsskolens frivillige Undervisning.	Forsømte Dage.
1867	893	143	523	227	31645	25454	5172	270	749	2264	3555	318286
1868	892	159	514	219	32309	26884	4558	245	622	2058	3389	305469
1869	905	172	526	207	32358	26804	4529	253	772	1924	3449	312652

Antallet af de Kredse, hvori Skole holdtes i fast Lokale, udgjorde altsaa i 1869 tilsammen 698 Da de i 1866 kuns udgjorde 658, ere de altsaa i Treaaret forøgede med 40. Omgangsskolekredsene ere i samme Tidsrum formindskede med 26. Af Skolekredsene er saaledes ikke engang Fjerdeparten Omgangsskolekredse, og af Stiftets 81 Skolekommuner er der 46, hvor alt Omgangsskolevæsen er ophørt. Bedst stiller Forholdet sig i denne Henseende i Strindens og Selbos Fogderi, hvor der er 70 faste Skoler mod 7 Omgangsskoler, i Namdals med 65 mod 7 og i Ørkedals med 43 mod 8; ugunstigst i Fosens Fogderi med 101 faste Skoler mod 70 Omgangsskoler og Nordmøres med 123 mod 35.

Af ovenstaaende Tabel sees videre, at de Skolevæsenet i 1869 tilhørende Lokaler var 172. I 1866 var Antallet af disse Lokaler 133; i Treaaret er altsaa tilkommen 39. Af det nævnte Antal 172 Skolehuse ere 134 i det Hele anskaffede i Stiftet, siden den nye Skolelov traadte i Kraft.

A. No. 1.

De Fogderier, som i denne Henseende staa høiest, ere Romsdals med 35, Guldals med 30 og Stør- og Verdalens med 27 Skolehuse; lavest staa Fosens med 6 og Namdals med kuns 3. Grunden til denne Forskjel maa vistnok for en Del søges i Mangel paa Sands for et hensigtsmæssigt ordnet Skolevæsen, saaledes som i enkelte Præstegjelde i Fosen, hvor Folket med Skolekommissionerne i Spidsen i den Grad hænge fast ved det gamle Omgangsskolevæsen, at hver fast Skole maa saa at sige fremtvinges med Loven i Haand. Men Grunden ligger ogsaa ene i økonomiske Hensyn. I Namdalens Fogderi findes, som ovenfor anført, 65 faste Skoler og derimod kuns 7 Omgangsskoler, og der kan visselig ikke her klages over Mangel paa Interesse for Skolevæsenet ialmindelighed; men de økonomiske Forholde have i de senere Aar været mislige, Træmaterialierne ere paa de fleste Steder kostbare, og naar Skolekommunerne kunne faa nogenlunde tilfredsstillende Skoleværelser med sammes Opvarmning og Rengjørelse samt Logis med Kosthold og andet, hvad dertil hører, for Læreren — Alt leiet for 1 Spd. til 7 Ort ugentlig, foretrække de en saadan Ordning fremfor at bygge.

Antallet af de skolepligtige Børn var i 1869 32,358. Sammenlignet med Opgaven for 1866 er dette Børneantal i Treaaret forøget med 874. Fremdeles er Børneantallet i de faste Skoler i Treaaret forøget med 1773, i Omgangsskolen derimod fermindsket med 1049. Hvorledes Børneantallet falder paa Kredsene og Skolerne fogderivis viser følgende Tabel:

Fogderierne.	Det skolesøgende Børneantal.		
	Hver Kreds.	Hver fast Skole.	Hver Omgangsskole.
Guldals	33	38	24
Strinde og Selbos	39	41	16
Ørkedals	41	45	17
Fosens .	27	33	19
Stør- og Verdals	49	53	22
Inderøens	38	39	30
Namdals .	32	33	30
Nordmøres	30	32	22
Romsdals	34	38	19
Stiftet	35	38	22

Antallet af de Børn, som aldeles udeblev fra Skolen, sees i 1869 at være større end i flere foregaaende Aar, og falder den største Del deraf paa Fosens, Namdalens og Stør- og Verdalens Fogderier. Om Grunden til denne Udebliven fattes i Specialberetningerne nærmere Forklaringer, men ligesom Lærerne efterhaanden ere blevne mere nøieseende ved Optagelsen af Fortegnelsen over de skolepligtige Børn, saaledes antages for forrige Aars Vedkommende, at Uaaret ogsaa heri har havt sin Indflydelse, idet mange Forældre have havt Vanskelighed for at sende sine yngste Børn i Skole. Thi at Forsømmelserne især gjælde de Børn, som just i Skoleaaret ere indtraadte i den skolepligtige Alder, ansees som givet. Stiftsdirektionen skal imidlertid benytte Anledningen til at give vedkommende Skolekommissioner fornøden Forestilling angaaende denne Mislighed.

Det Antal Børn, for hvem der var bestemt en kortere Skoletid end den lovbefalede 12 og 9 Uger, var i 1869 1934, medens det i 1866 var 2450. Dette Tal er saaledes i Treaaret gaaet ikke lidet nedad. Den største Nedsættelse i Skoletiden falder paa Ørkedals, Fosens og Namdals Fogderier og af Skolekommunerne paa Rennebo, Hitteren, Verdalen og Fosnæs. Forøvrigt maa henvises til de i vor Beretning for 1866 i denne Anledning gjorte Bemærkninder.

Antallet af de Børn, som ved Udgangen af Skolen ikke havde modtaget Undervisning i hvert af de lovbefalede Fag, var i 1869 54. I 1868 og 1867 vare Tallene respektive 56 og 61. Ogsaa her maa henvises til Beretningen for 1866.

Før Konfirmationen bleve udskrevne af Skolen i 1867 21, 1868 2 og 1869 12. For samme Aar var Børneantallet, som deltog i Kredsskolens Undervisning før den skolepligtige Alder, respektive 414, 538 og 638.

For Kredsskolens frivillige Undervisning erlagdes ikke Skolepenge i nogen Skolekommune. I Gymnastik undervistes 218 Børn, hvoraf de fleste falde paa Romsdals Fogderi Opgaven er imidlertid ikke ganske paalidelig. Gymnastik og militære Øvelser er, saavidt vides, ikke optagne som ordentlig Undervisningsgjenstand i nogen Skole, og skal man tage med de Børn, som af og til i Frikvartererne beskjeftiges med lidt Gymnastik og Exercitie, vil Antallet blive større. Eftersom imidlertid Lærerne faa fra Seminarierne en større Uddannelse i disse Øvelser, og Skolekommunerne sættes istand til at anskafle de dertil høist fornødne Apparater, vil der forhaabentlig ogsaa heri gjøres Fremskridt, om det end er at forudse, at der i mange Præstegjeld endnu en lang Tid vil ske Modstand herimod paa Grund af forkjerte Opfattelser af Sagen.

Børneantallet, som i de faste Skolekredse havde længere Vei til Skolestedet end ¼ Mil, udgjorde i Treaaret respektive 2454, 2544 og 2514.

Af Skoleforsømmelser falder der paa hvert af de skolesøgende Børn for samme Aar respektive $10,_4$, $9,_7$ og $9,_9$ Dag. Hvormange forsømte Dage, der i Gjennemsnit for 1869 falder paa hvert skolesøgende Barn fogderivis, viser følgende Sammenligning:

Guldals Fogderi	$3,_8$	Dage.
Strinde og Selbos Do.	$6,_1$	—
Ørkedals Do.	$6,_3$	—
Fosens Do.	$13,_3$	—
Stør- og Verdals Do.	$11,_5$	—
Inderøens Do.	$11,_8$	—
Namdals Do.	$12,_9$	—
Nordmøres Do.	$11,_5$	—
Romsdals Do.	$7,_6$	—

Af Skolekommunerne er der 15, som kuns har 5 forsømte Dage og derunder paa hvert Barn, hvilke næsten samtlige høre til Guldals og Strindens Fogderier, og 9, som har fra 15 til 29 forsømte Dage paa Barnet. Det vil forøvrigt sees, at 1869 stiller sig i denne Henseende lidt

ugunstigere end det næst foregaaende Aar, og maa Grunden hertil, som ogsaa i enkelte Specialberetninger anført, væsentligst søges i Misvæxtaaret og Sygelighed blandt Børnene. Stiftsdirektionen agter imidlertid snarest muligt i Skrivelse til vedkommende Skolekommissioner at lægge denne for Skolen saa vigtige Sag paa Hjerte.

3. Lærerne.

Lærernes Antal udgjorde:

	a) Examinerede.	b) Uexaminerede.	c) Tilsammen.
i 1867	385.	89.	474.
i 1868	396.	81.	477.
i 1869	400.	79.	479.

Deraf underviste i de faste Skoler i de 3 Aar 342, 340 og 342, i Omgangsskoler 65, 60 og 58 og i blandede Skoler 67, 77 og 79. I 1866 var Lærerantallet 467. I Treaaret er Lærerantallet i det Hele altsaa forøget med 12, idet de examinerede Læreres Tal er forøget med 36, medens de uexamineredes er formindsket med 24. I Treaaret er 11 Lærere, samtlige examinerede, udtraadte af Skolens Tjeneste for at gaa over i andre Livsstillinger. Herom medfølger særskilt Beretning.

Lærernes samlede Antal Skoleuger udgjorde:

	a) Lovbefalede.	b) Frivillige.
1867	13,419.	591.
1868	13,465.	612.
1869	13,730.	549.

Af Beretningen for 1866 vil altsaa sees, at det lovbefalede Ugetal er i Treaaret forøget med 730 Uger, medens det frivillige Ugetal er mindre i 1869 end i de foregaaende Aar. Sammenligner man nu Antallet af Skoleugerne med Antallet af Skolekredsene og Lærerne for hele Stiftet, falder der i 1869 i Gjennemsnit $15,_2$, eller naar den frivillige Undervisningstid medregnes, $15,_8$ Skoleuge paa hver Kreds, samt $28,_0$ eller med den frivillige Undervisningstid $29,_8$ Skoleuge paa hver Lærer. Forholdet mellem de enkelte Fogderier vil sees af følgende Tabel:

Fogderierne.	Ugeantallet for hver Kreds.		Ugeantallet for hver Lærer.		Antallet af Kredse for hver Lærer.	Antallet af skolesøgende Børn for hver Lærer.
	Det lovbefalede.	Det frivillige medregnet.	Det lovbefalede.	Det frivillige medregnet.		
Guldals	$15,_7$	$17,_6$	$27,_0$	$30,_2$	$1,_7$	$57,_1$
Strindens og Selbos	$17,_2$	$19,_6$	$27,_6$	$31,_4$	$1,_6$	$62,_2$
Ørkedals	$17,_5$	$18,_4$	$30,_8$	$32,_1$	$1,_7$	$71,_7$
Fosens	$13,_1$	$13,_1$	$31,_5$	$31,_5$	$2,_4$	$66,_2$
Stør- og Verdals	$18,_5$	$18,_7$	$27,_0$	$27,_4$	$1,_4$	$72,_5$
Inderøens	$15,_1$	$15,_7$	$27,_2$	$28,_3$	$1,_8$	$68,_3$
Namdals	$13,_3$	$13,_3$	$27,_4$	$27,_4$	$2,_0$	$66,_6$
Nordmøres	$14,_4$	$14,_8$	$28,_8$	$29,_6$	$2,_0$	$59,_8$
Romsdals	$15,_0$	$15,_4$	$30,_1$	$30,_7$	$2,_0$	$66,_0$

Lærernes Lavmaalsløn er som bekjendt for Nordre Trondhjems Amt 2 Spd., Søndre Trondhjems Amt 1 Spd. 60 Skill. og for Romsdals Amt 1 Spd. 48 Skill. pr. Uge. Herved er man ogsaa ialmindelighed bleven staaende; kuns et Par Skolekommuner i hvert af de to sidstnævnte Amter har forøget lidt Lærerlønnen.

Kostholdsgodtgjørelsen varierer mellem 84 Skill. og 6 Ort Ugen, og er ingen synderlig Forandring heri foregaaet i Treaaret. Af Lærerne havde 270 enten for den hele Skoletid eller for en Del af samme Kosthold in natura, men hvorved er at mærke, at Lærerne ved faste Skoler erholde deres Kosthold, hvad enten den udredes af Skolekassen eller af Kredsene, paa det Sted, hvor Skolen holdes, og hvor Læreren i Regelen bor. Holder Læreren Skole i nye opførte Lokaler, har han i Almindelighed Pengegodtgjørelse for Kostholdet. Ugeantallet, for hvilket Kostholdet in natura er Læreren tillagt, kan ikke med Bestemthed opgives, da Opgaverne i denne Henseende altid ere upaalidelige.

Antallet af Lærere med 7 til 15 Aars Tjenestetid var i 1867 108, i 1868 123 og i 1869 144 og af Lærere med 15 Aars og derover 135, 133 og 140. Antallet af Lærere med 1ste Grads Alderstillæg var for Treaarene 84, 104 og 95, og med 2den Grads Tillæg 102, 101 og 106.

Lærerboligernes Antal var:

	Med Jord.	Uden Jord.	Tilsammen.
1867	82.	31.	113.
1868	88.	28.	116.
1869	92.	18.	110.

Da Lærerboligerne med Jord i 1866 vare 75, er der altsaa heri i Treaaret skeet en Tilvæxt af 15. Naar derimod Antallet af Lærerboligerne uden Jord for 1869 er opført mindre end i det foregaaende Aar, ligger dette i en Feil i de tidligere Aars Opgaver. Som nemlig allerede bemærket i Beretningen for 1866, havde enkelte Skolekommuner indrettet i Skolehusene Kammer og Kjøkken, som efter den af Stiftsdirektionen approberede Byggeplan var bestemt for Børnene, men hvori Læreren senere fik Tilladelse til at bo. Disse Rum, hvortil paa enkelte Steder var føiet 1 a 2 Kvistkamre, bleve da i Opgaverne optagne som Familiebekvemmeligheder. Denne Feil er nu for 1869 rettet. Af de 92 Lærerjorder var i 1869 57, hvorpaa kan

A. No. 1.

fødes 2 Kjør, 22, hvorpaa kan fødes 1 Ko, og 13 af mindre Størrelse.

Af Skolekommunerne staa endnu 23 tilbage med at opfylde den dem ifølge Skolelovens § 24 paahvilende Forpligtelse at skaffe Jordvei med Familiebekvemmelighed idetmindste til en af Lærerne. Flere af disse Kommuner give dog Lærerne Pengegodtgjørelse for Afsavnet.

Lærernes samlede Indtægter for Aaret 1869, saaledes som de stille sig for Fogderierne, Amterne og for Stiftet, vil sees af vedlagte Oversigtstabel.

Ved Siden af Lærerindtægten have 129 Lærere ogsaa Indtægter som Kirkesangere til et samlet kontant Beløb 2679 Spd. 70 Skill. eller 20 Spd. 92 Skill. for hver, og i Kirkesangertold 1761 Spd. 69 Skill. eller 13 Spd. 79 Skill. for hver. Læreren har altsaa som Kirkesanger en aarlig Indtægt tilsammen af omtrent 34 Spd.

Lærernes samlede Indtægter, Kirkesangerindtægterne medregnede, udgjorde:

	a) Kontant.	b) Antagen Pengeværdi af alle Naturaldelser.	c) Tilsammen.
1867	33,521 Sp. 112 Sk.	10,993 Sp. 61 Sk.	44,515 Sp. 53 Sk.
1868	35,235 - 85 -	11,723 - 52 -	46,959 - 17 -
1869	35,755 - 3 -	10,634 - 81 -	46,389 - 84 -

Da disse Indtægter i 1866 udgjorde tilsammen 42,903 Spd, ere de altsaa i Treaaret forøgede med omtrent 3,486 Spd Fordeler man nu disse kontante Indtægter paa Stiftets 479 Lærere, vil der for Aaret 1869 i Gjennemsnit falde 74,6 Spd paa hver Lærer, medens der i 1866 kuns faldt 68,2 Spd. paa Læreren. Medtages Pengeværdien af alle Naturaldelser, falder der en aarlig Indtægt af 96,9 Spd. paa hver Lærer, hvorimod i 1866 91,9 Spd. Fradrages de samtlige Kirkesangerindtægter, kommer der paa hver Lærer 89,7 Spd.

Fordeles Lærerindtægterne paa Skoleugerne, har hver Lærer, naar Kirkesangerindtægterne medregnes, i Kontanter 2,6 Spd. og med alle Naturaldelser 3,2 Spd. pr. Uge. Fradrages Kirkesangerindtægterne, bliver den samlede Ugeindtægt 2,9 Spd. for hver Lærer.

Naar alle Indtægter medregnes, stiller Forholdet sig i de forskjellige Fogderier saaledes:

	Ugeløn. Spd.	Aarsløn. Spd.	
Guldals	2,92.	87,9	Søndre Throndhjems Amt.
Strindens og Selbos	3,39.	106,5	
Ørkedals	2,02.	97,2	
Fosens	2,82.	89,1	
Stør- og Verdals	4,16.	113,8	Nordre Throndhjems Amt.
Inderøens	3,54.	102,5	
Namdals	3,78.	103,8	
Nordmøres	2,87.	84,8	Romsdals Amt.
Romsdals	3,04.	93,3	

Af høiere Almueskoler har Røraas's fremdeles været i Virksomhed, og vedlægges om denne schematisk Beretning. Ogsaa i Børsens Præstegjeld har en høiere Almueskole i et Par Aars Tid været i Gang med Bidrag af Amtsskolekassen, men maatte ved Udgangen af 1869 nedlægges af Mangel paa Søgning.

Haandgjerningsskoler for Pigebørn fandtes i Røraas og Nedre Størdalen. Af Smaabørnsskoler eller Arbeidsskoler fandtes ingen for Skolekassens Regning, hvorimod der var en Smaabørnsskole i Ørkedalen, der vedligeholdtes ved privat Foranstaltning. Særskilt Undervisning for forsømte Børn var anordnet i 9 Skolekommuner for et Antal af 53 Børn tilsammen.

19 Lærere vare i Aarets Løb konstituerede, men kun for kort Tid i Vakance- eller Sygdomstilfælde.

Hvad nu Skolevæsenets Tilstand i det Hele angaar, da have de mislige økonomiske Forholde, som ere fremvirkede ved de flere i Stiftet paa hinanden følgende Uaar, ogsaa havt skadelig Indflydelse i denne Retning, og har denne vist sig ikke blot, naar der har været Spørgsmaal om Forbedringer ved Skolens Organisation, men ogsaa i de især i sidste Aar hyppige Skoleforsømmelser. Paa mange Steder maa ogsaa siges, at Sandsen for Oplysning endnu er ringe selv hos de Autoriteter, som nærmest ere satte til at fremme Skolens Gjerning. Men paa samme Tid maa erkjendes, at ligesom mangfoldige Skolekommuner, strax da den nye Skolelov traadte i Kraft, lagde en rosværdig Bestræbelse for Dagen for at sætte deres Skolevæsen paa en hensigtsmæssig Fod, saaledes have de ogsaa senere vist deres Interesse for Skolen ved alle de Opofrelser, som man med Billighed kan forlange. Hvad der hovedsagelig kommer an paa er, at Skolen selv ved sine heldige Resultater kan tiltvinge sig Folkets Anerkjendelse for sin Virksomhed, og at man altsaa faar flere og flere Lærere, der med Dygtighed forener Iver og Nidkjærhed i deres Kald og derfor heller ikke vil sky det Arbeide, som kan være forbundet med at søge at paavirke Børnenes Hjem og der vække den Sands for Skolen, som desværre saa ofte mangler. Førend Vigtigheden af denne Paavirkning gaar levende op for dem, som skulle være Skolens Bærere, og Skolen og Hjemmet kommer til at virke i Fællesskab til det samme Maal, formenes dette Maal heller ikke tilfredsstillende at ville kunne naaes.

Trondhjem den 4de Oktober 1870.

C. Motzfeldt. **A. Grimelund.** **J. H. Berg.**

Indberetning om Almueskolevæsenets Tilstand paa Landet i Tromsø Stift i Aaret 1869.

Herved oversendes ærbødigst de fra Stiftets Skolekommissioner modtagne Indberetninger for Aaret 1869 om det lavere Almueskolevæsens Ordning og Regnskabsvæsen. I Henhold til det kongelige Departements Skrivelse af 7de Januar d. A. har man fogderivis sammenstillet og opsummeret de schematiske Opgaver for de enkelte Skolekommuner og derefter samlet og sammenlagt de for vedkommende Fogderier udkomne Tal amtsvis og for det hele Stift.

Antallet af Stiftets Skolekommuner er forøget med en, idet Kvalsunds Sogn som egen Kommune er skilt fra Hammerfest Landsogn. Fogderiernes Antal er ligeledes forøget med et, nemlig Vardø, der før hørte under Varanger Fogderi. Det nye Fogderi indbefatter kun Vardø Præstegjeld, og af dette, der fra 1ste Januar 1869 er delt i 2 Skolekommuner, nemlig Byen og Landdistriktet, vedkommer kun det sidste, der ved sidst afholdte Folketælling havde 538 Indbyggere, denne Indberetning, idet Byens Skolevæsen nu er ordnet efter Byskoleloven af 12te Juli 1848. Stiftet indbefattede saaledes i 1869 81 Skolekommuner og 10 Fogderier. Den største Skolekommune er Ibestad i Tromsø Amt med 5685 Indbyggere, og den mindste er Thrænen i Nordlands Amt med 289 Indbyggere. Det største Fogderi, Senjen & Tromsø, har 41,265 Indbyggere, og det mindste, Vardø, har 538 Indbyggere.

Skolevæsenets Indtægter udgjorde i Aaret 1869 84,602 Spd., hvoraf 27,936 Spd. er Beholdning efter forrige Regnskab. Den virkelige Indtægt er 56,666 Spd., som med omtrent 3,500 Spd. overstiger den tilsvarende Post i 1868. Omtrent Halvparten af Indtægten, 27,866 Spd., indkom ved Udligning paa Formue og Næring, 3,574 Spd. ved Udligning paa Matrikulen, 3,659 Spd. som personlig Skat. I det Hele indkom som Skatter og Afgifter 35,593 Spd. (100 Spd. mere end i 1868). Af andre Indtægter kan mærkes: 2,815 Spd. af Amtsskolekasserne, 3,317 Spd. af det Nordlandske Kirke- og Skolefond, 990 Spd. af Finnefondet, 820 Spd. af Brændevinsafgiftskassen (til de finmarkske Kommuner) og 65 Spd. af Oplysningsvæsenets Fond, tilsammen af offentlige Fonds 8,007 Spd. mod 5,373 Spd. i 1868. Af Finnefondet ydedes der foruden det nævnte Bidrag ogsaa over 400 Spd. som Lønstillæg til Lærerne i de lappiske og kvænske Overgangsdistrikter, hvilket Beløb ikke gaar gjennem Skolekasserne. Laan, — deri ogsaa medregnet Regnskabsførernes Forskud, — er optaget til et Beløb af 9,549 Spd.

Udgifterne vare 53,699 Spd. (mod 49,347 Spd. i 1868) og Beholdning ved Aarets Udgang var 30,904 Spd., hvoraf Restancer 23,071 Spd. (omtrent 2,700 Spd. mere end ved Aarets Begyndelse). Det Beløb af 4,350 Spd., hvormed Udgifterne ere forøgede i Sammenligning med Aaret 1868, er temmelig jævnt fordelt paa de forskjellige Poster. Lærerlønnen er forøget fra 19,954 Spd. til 21,521 Spd., Kostholdsgodtgjørelsen fra 7,153 Spd. til 7,916 Spd., Udgifterne til Opførelse og Vedligeholdelse af Skolehuse fra 5,120 Spd. til 6,605 Spd., til Leie af Skolelokaler fra 2,769 Spd. til 3,002 Spd., til Anskaffelse af Læremidler fra 633 Spd. til 884 Spd. og til Afdrag og Renter fra 7,719 Spd. til 8,444 Spd. Til Lærerjord er kun anvendt 509 Spd. (mod 592 Spd. i 1868). Som Godtgjørelse til 13 Lærere for Afsavn af Bolig eller Jord eller begge Dele er udbetalt 255 Spd. og som Afgift af 14 Lærerjorder 75 Spd. Disse Beløb ere ikke medregnede i den ovenanførte Udgift til Lærerjord, hvor kun er optaget hvad der er anvendt til Indkjøbet af dem. Hvis disse Beløb medregnes, bliver den samlede Udgift til Lærerjord 839 Spd. Af Kredsene er udredet i Penge 324 Spd., hvoraf 125 Spd. til Opførelse af Skolehuse, Resten væsentlig til Lys og Brænde.

Antallet af skolepligtige Børn var ved Udgangen af Aaret 1869 24,530, hvilket er 365 færre end i 1868. Ved Vardø Byes Fraskillelse er Børnetallet formindsket med omtrent 130; fraregnes disse, er Skolebørnenes Antal forøget i Finmarkens Amt, saaledes at Tabet falder paa de to sydlige Amter. Af de 24,530 Børn undervistes 311 udenfor Kredsskolen, og 1,073 udeblev fra Skolen; de skolesøgende Børns Antal var saaledes 23,146. Børnene vare fordelte paa 1,121 Kredse, saaledes at der gjennemsnitlig falder 22 Børn paa hver Kreds, i Tromsø Amt 21, i Nordlands Amt 22 og i Finmarkens Amt mellem 23 og 24. I 757 Kredse med 17,181 Børn, hvoraf omtrent en Femtepart

A. No. 1.

havde over $\frac{1}{4}$ Mils Skolevei, blev Skolen holdt i faste Lokaler, af hvilke 153 tilhørte Skolevæsenet og 604 bleve leiede. Paa Omgang holdtes 364 Skoler med 5,965 Børn. De faste Skoler have saaledes gjennemsnitlig omtrent 23 Børn, Omgangsskolerne mellem 16 og 17. I Nordlands Amt holdtes nær Halvparten af Skolerne paa Omgang, i Tromsø Amt omtrent Femteparten, og i Finmarkens Amt fandtes kun 3 Omgangsskoler. Antallet af Kredsene var 4 mindre end i 1868, medens Antallet af ensligt beliggende Bosteder er forøget med 9 (fra 31 til 40). Ligesom i de foregaaende Aar er Antallet af Omgangsskolerne noget formindsket, medens de faste Skolers Tal er forøget. Af Børn, ved hvis Undervisning lappisk eller kvænsk Sprog i større eller mindre Grad benyttedes, var der henholdsvis 2,130 og 589, hvilket er 25 og 19 Børn mindre end i 1868. Det skal nedenfor nærmere angives, hvorledes disse Børn vare fordelte paa de forskjellige Fogderier og Amter. For 67 ældre forsømte Børn var der ordnet særskilt Undervisning.

Af de 24,530 skolepligtige Børn var der kun 3,627 eller omtrent en Syvendedel, for hvem der var bestemt den fulde lovbefalede Skoletid; 20,903 havde kortere Skoletid. Efter den bestaaende Ordning skulde der for de 1,121 Kredse have været holdt Skole i 10,288 Uger; men paa Grund af Sygdom dels blandt Børnene og dels blandt Lærerne, Vakancer i Lærerposterne, Uveir osv. er der tabt 321 Uger, saa at Skole i Virkeligheden kun er holdt i 9,967 Uger, hvilket giver en Gjennemsnitstid for hver Kreds af $8_{,89}$ Uger eller $53\frac{1}{3}$ Dag (mod $52\frac{1}{2}$ Dag i 1868). Medregnes de 41 ensligt liggende Bosteder, bliver Undervisningstiden i hver Skole $51\frac{1}{2}$ Dag ligesom i 1868. Ligesom i det foregaaende Aar var Skoletiden længst i Varanger Fogderi, 84 Dage (hvor dog Vadsø Byes Skole er medregnet), og kortest i Senjen og Tromsø Fogderi, 43 Dage. Sammenstilles Amterne, falder der 57 Dage paa hver Skole i Nordland, 43 Dage i Tromsø og $63\frac{1}{2}$ Dag i Finmarken. 146 Kredse vare delte i særskilt mødende Afdelinger med 2,301 Uger, hvilket giver omtrent 43 Skoledage for hver Afdeling.

Antallet af forsømte Skoledage var 197,927, hvilket er 21,858 Dage færre end i 1868 eller nær 1 Dags mindre Forsømmelse for hvert Barn. Som Grund til Skoleforsømmelserne anføres hyppigst Sygdom og Fattigdom eller Ligegyldighed hos Forældrene. De yngste Børn hindres ofte ved Uveir og Uføre; mange af de ældre Drenge drage til de store Fiskerier, og for dem er der derfor enkelte Steder ordnet en særegen Undervisning, for at de kunne indhente Noget af hvad der er tabt. Fordeles de forsømte Skoledage paa de 23,146 skolesøgende Børn, falder der omtrent $8\frac{1}{2}$ Dags Forsømmelse paa hvert Barn, eller udtrykt i Forhold til Skoletiden 16 pCt. med $17\frac{4}{5}$ pCt. i 1868). Tanens Fogderi har de mindste Forsømmelser, 7 pCt., og Hammerfest Fogderi de største, 21 pCt. Af Amterne har Finmarken de færreste forsømte Dage, $13\frac{1}{2}$ pCt., men det største Antal Totalforsømmelser, nemlig 9 pCt. af de skolepligtige Børn, medens Tromsø Amt viser 18 pCt. forsømte Skoledage og omtrent 4 pCt. af udeblevne Børn.

Aarsudgifterne for hvert Barns Undervisning var gjennemsnitlig 2 Spd. 23 Sk. Fraregnes Bidragene af de offentlige Fonds, 8,007 Spd., findes Kommunernes Udgift at være 1 Spd. 103 Skill. Billigst er Skolen i Søndre og Nordre Helgelands Fogderier, 1 Spd. 85 Skill. og 1 Spd. 70 Skill. (for 53 og 68 Skoledage), dyrest i Vardø og Tanens Fogderier, 6 Spd. 44 Skill. og 4 Spd. 80 Skill. (for 55 og 84 Skoledage). I Nordland er Aarsudgiften 2 Spd. 2 Skill. (for 57 Skoledage), i Tromsø 1 Spd. 107 Skill. for 43 Skoledage og i Finmarken 3 Spd. 72 Skill. (for $63\frac{1}{2}$ Skoledag). Fraregnes de offentlige Bidrag, bliver Aarsudgiften for hvert Barn i Nordland 1 Spd. 111 Skill., i Tromsø 1 Spd. 84 Skill. og i Finmarken 2 Spd. 100 Skill. Finmarkens Kommuner maa saaledes, uagtet de betydelige offentlige Bidrag, der ydes til deres Skolevæsen, dog selv udrede omtrent 1 Spd. mere for hvert Barns Undervisning end Kommunerne i de to andre Amter. En Uges Skole koster gjennemsnitlig for hvert Barn i Nordland 25 Skill., i Tromsø 31 Skill. og i Finmarken 41 Skill., gjennemsnitlig for Stiftet $29\frac{1}{2}$ Skill. Aarsudgiften for hver Kreds (iberegnet de 41 ensligt beliggende Bosteder) er 46 Spd. 24 Skill. og Ugeudgiften 5 Spd. 48 Skill.

Antallet af Lærere er 321, af hvilke 281 ere examinerede og 40 uexaminerede. 51 konstituerede Lærere have i Aarets Løb været benyttede for kortere eller længere Tid. Ingen Hjælpelærer har været benyttet. Den aarlige Skoletid, der falder paa hver Lærer, varierer mellem 24 Uger (i Tanens Fogderi) og 34 (i Saltens Fogderi); i Finmarken er den 26 Uger, i Tromsø 32 Uger og i Nordland $32\frac{1}{2}$ Uge, gjennemsnitlig for Stiftet $31\frac{1}{2}$ Uge. Lærernes Aarsløn af Skolekassen er størst i Varanger Fogderi, 82 Spd. 84 Skill. for $24\frac{1}{2}$ Uge, og mindst i Nordre Helgeland, 61 Spd. 48 Skill. for $32\frac{1}{2}$ Uge. I Finmarken, hvor Skoletiden for hver Lærer er omtrent 6 Uger kortere end i de to andre Amter, er dog Aarslønnen af Skolekassen størst, 72 Spd. 2 Skill., i Tromsø er den 69 Spd., i Nordland 64 Spd. 84 Skill., gjennemsnitlig for Stiftet 67 Spd. 5 Skill. Lavmaalslønnen for Ugen er i Finmarken og Tromsø 2 Spd. og i Nordland 1 Spd. 90 Skill., men i Virkeligheden oppebære Lærerne i Finmarken af Skolekassen 2 Spd. 90 Skill. for Ugen, i Tromsø 2 Spd. 17 Skill. og i Nordland 1 Spd. 118 Skill., gjennemsnitlig for Stiftet 2 Spd. 16 Skill. Medregnes Kirkesangerindtægter, Organistløn, Lønningstillæg, Naturalydelser osv., bliver den samlede Ugeindtægt i Finmarken 5 Spd. 36 Skill., i Tromsø 4 Spd. 60 Skill. og i Nordland 4 Spd. 24 Skill., gjennemsnitlig for Stiftet 4 Spd. 53 Skill. Den høieste samlede Ugeindtægt har Varanger, 6 Spd. 12 Skill., den laveste Salten, 3 Spd 96 Skill. Den samlede Aarsindtægt er størst i Lofoten, Vesteraalen samt i Varanger, 155 Spd. og 151 Spd. 24 Skill., mindst i Vardø og Salten, 115 Spd. og 129 Spd. Af Amterne har Tromsø den største Aarsindtægt, 144 Spd. 36 Skill., dernæst kommer Finmarken med 139 Spd. 72 Skill. og Nordland med 137 Spd.; gjennemsnitlig for Stiftet er den samlede Aarsindtægt 139 Spd. 32 Skill. Kostholdsgodtgjørelse i Penge, der gjennemsnitlig kan anslaaes til 1 Spd. 24 Skill. for Ugen, betaltes ifølge Skoleregnskabsextrakterne til 244 Lærere. 206 Lærere opgives at have erholdt Kost in natura, hvoraf 171 for den hele Skoletid og 35 for en Del af den.

Fradrages de 171 Lærere fra det samlede Lærerantal 321, skulde der altsaa kun blive 150 Lærere, til hvem der udrededes Kostholdsgodtgjørelse i Penge (delvis til 35 og for den hele Skoletid til 115). Naar nu Antallet ovenfor opgives til 244, altsaa 94 Lærere mere, da er Sammenhængen den, at Kostholdsgodtgjørelsen for disse 94 Læreres Vedkommende ikke udbetaltes til Lærerne selv, men for dem til Skoleværterne, saaledes at disse Lærere med Rette ere opførte blandt de 206, som have faaet Naturalforpleining. Naar man fraregner disse 94 Lærere, hvis Kosthold betales af Skolekasserne, bliver der altsaa tilbage 112 Lærere, der erholdt Forpleining hos de Skoleholdspligtige paa den i Omgangsskolen brugelige Maade. Med dette Resultat stemmer det ogsaa, at af de 321 Lærere underviste 113 i Omgangsskoler eller i Blanding af faste og Omgangsskoler, medens 209 underviste i faste Skoler alene. Det er altsaa Regelen, at Kostholdsgodtgjørelse i Penge ydes til eller for Lærerne i de faste Skoler.

Antallet af Lærere med 1ste Grads Alderstillæg (i Nordland 10 Spd. og i Tromsø og Finmarken 15 Spd.) er 61, og af Lærere med 2den Grads Tillæg (20 og 25 Spd.) er 67. Alderstillæg oppebæres saaledes af omtrent 40 pCt. af Lærerne. Hidtil have alle de Lærere, der opfyldte de lovbestemte Betingelser, erholdt det til deres Tjenestetid svarende Alderstillæg; i 1869 begrændsedes Antallet af Tillæggene i Tromsø og Nordlands Amter saaledes, at der i Nordland herefter kan anvendes til 1400 Spd. (146 Spd. over den lovbestemte Halvpart af Amtsskolekassen) og i Tromsø 590 Spd. (10 Spd. over Halvparten) til Alderstillæg. Dette havde tilfølge, at nogle Lærere i Tromsø Amt med den for 2den Grad bestemte Tjenestetid, maatte blive staaende med 1ste Grads Tillæg. I Nordland derimod erholdt alle Lærere det Tillæg, hvortil de efter Tjenestetid og øvrige Kvalifikationer havde Adgang I Finmarken er nogen Bestemmelse om Begrændsning af Alderstillægenes Antal ikke fattet. Til Alderstillæg anvendtes i det Hele en Sum af 2180 Spd.

Antallet af Lærerboliger med Jord til 2 Kjør og derover var 67; til 20 Lærerboliger hørte der mindre Jord og 15 vare uden Jord. Udbyttet af de 87 Lærerjorder opgives til 1,698 Spd., altsaa gjennemsnitlig for hver 19 Spd. 60 Skill. Den aarlige Leieværdi af de 102 Lærerboliger opgives til 1,506 Spd., altsaa gjennemsnitlig 14 Spd. 96 Skill. Ved Sammenstilling af Amterne viser der sig ingen synderlig Forskjel i den opgivne Værdi af fri Bolig; i Nordland er den 15 Spd., i Tromsø 13 Spd. 36 Skill. og i Finmarken 15 Spd. 60 Skill. Udbyttet af Jordveien regnes i Nordland til 20 Spd. 12 Skill., i Tromsø til 23 Spd. 24 Skill. og i Finmarken til 12 Spd. 108 Skill. Disse Opgaver ere vel i det Hele satte for lavt; hvad Udbyttet af Jorden angaar, da kommer det vistnok i høi Grad an paa Brugerens Dygtighed, paa Veirliget osv., men naar der det ene Aar efter det andet opføres lidet eller intet Udbytte eller endog Tab af Gaarde, der ansees for at være blandt de bedste i Bygden, kan vel ikke Beregningen være ganske rigtig. Ligesaa synes det ogsaa at maatte bero paa et feilagtigt Skjøn, naar Lærerboliger, der have kostet omkring 1000 Spd., kun opføres med en aarlig Leieværdi af 10 til 15 Spd.

Af de 321 Lærere vare 95 tillige Kirkesangere med en aarlig Indtægt af 5,323 Spd., altsaa gjennemsnitlig 56 Spd. 11 Lærere vare tillige Organister med en Lønning af 309 Spd., hvilket giver omtrent 28 Spd. for hver.

For Oversigtens Skyld hidsættes ligesom i de foregaaende Aarsberetninger i tabellarisk Form de vigtigste af de ved Sammenstilling af de schematiske Opgaver for Fogderierne og Amterne vundne Resultater, hvoraf en Del ovenfor ere anførte. Der tilføies ogsaa en Fortegnelse over Antallet for hvert Fogderi og Amt af de Børn, ved hvis Undervisning Lappisk og Kvænsk benyttes.

Fogderi og Amt.	Skolekassernes		Hvert Skolebarns aarlige			Lærernes					Antal af Skolebørn.		
	Aarsudgift pr. Barn.	Ugendgift pr. Barn.	Skoledage.	Forsømte Dage.	Forsømt pCt. af Skoletiden.	af Skolekassen oppebaarne		samlede Indtægt		Aarlige Skoleuger.	norske.	lappiske.	kvænske.
						Aarsløn.	Ugeløn.	for Aaret.	for Ugen.				
	Spd.	Skill.				Spd.	Spd.	Spd.	Spd.				
Søndre Helgeland	1,71	23	52,8	7,4	14	63,2	1,94	131,8	4,1	32,4	3327	21	„
Nordre Helgeland	1,58	17	67,8	7,6	11	61,4	1,83	135,5	4,0	33,6	2551	„	„
Salten . .	1,92	28	49,8	8,8	18	65,0	1,91	129,0	3,8	34,1	4392	129	„
Lofoten og Vesteraalen	2,78	28	70,8	11,9	17	63,7	2,27	155,0	5,1	30,1	3398	„	„
Nordlands Amt . . .	2,02	25	57,0	8,9	15,6	64,7	1,98	137,0	4,2	32,6	13668	150	„
Senjen og Tromsø Fogderi = Tromsø Amt .	1,89	31	43,2	7,7	18	69,0	2,14	144,3	4,5	32,2	6640	716	112
Alten . .	2,55	26	70,2	8,4	12	65,6	2,41	135,6	5,0	27,3	651	408	23
Hammerfest	3,96	53	53,4	11,5	21	78,7	2,78	148,9	5,3	28,3	343	303	105
Tanen	4,67	58	57,6	4,1	7	66,1	2,75	131,6	5,5	24,0	168	434	14
Varanger .	3,56	30	84,0	10,3	12	82,7	3,36	151,2	6,1	24,6	254	119	335
Vardø	6,37	83	55,2	6,4	11	66,7	2,41	115,0	4,2	27,7	87	„	„
Finmarkens Amt .	3,60	41	63,6	8,6	13,5	72,02	2,76	139,6	5,3	26,1	1503	1264	477
Tromsø Stift	2,189	29½	53,34	8,55	16,0	67,043	2,136	139,27	4,44	31,4	21811	2130	589

A No. I.

Høiere Almueskoler og Arbeidsskoler gives ikke i Stiftet. I Vadsø By er med Understøttelse af Finnefondet oprettet en Smaabørnskole med det særlige Øiemed at bibringe de kvænske Børn Kjendskab til Norsk; denne bestyres af en Lærerinde med aarlig Løn 60 Spd. Ligesaa er i denne By med Understøttelse af Brændevinsafgiftskassen oprettet en Haandgjerningsskole for Pigebørn, hvis Lærerinde har 50 Spd. aarlig Løn. I Vefsen bestaar fremdeles en Haandgjerningsskole for Pigebørn paa Strandstedet Mosjøen, hvis Lærerinde lønnes med 80 Spd aarlig. I Vaagen og Hassel er der ligeledes Haandgjerningsskoler, men disse holdes i Gang ved privat Foranstaltning.

Ved Lærerskolen i Alten blev ingen Dimissionsexamen afholdt i Aarets Løb. Fra Stiftsseminariet dimitteredes 14 Elever.

Tromsø 4de November 1870.

Chr. Kjerschow. **F. W. Hvoslef.** **Coucheron.**

Anhang.

Indberetninger fra Stiftsdirektionerne

om

Almueskolelæreres Overgang til andre Livsstillinger*).

I Aaret 1869 er 1 Lærer med Examen fra Seminarium efter 13 Aars Tjeneste gaaet over i anden Livsstilling; 5 ere udvandrede til Amerika; men det var antagelig deres Hensigt at blive Lærere der. Disse sidstnævnte, af hvilke 2 var Seminarister, 2 havde Examen fra Lærerskole og 1 ingen Examen, havde tjent i 13½, 10, 5, 5 eller 2 Aar. Desuden har 1 med seminaristisk Examen, paa Grund af Sygelighed, i en yngre Alder udtraadt af Skolens Tjeneste; hans Tjenestetid var 7 Aar.

Foranstaaende meddeles i Anledning af det Kongelige Departements Skrivelse af 10de Marts d. A.

Hamar Stiftsdirektion den 20de December 1870.

L. Kyhn. **H. Folkestad.** **H. Hansen.**

Den af det Kongelige Departement under 10de Marts 1870 forlangte Meddelelse om, hvormange af de ved Almueskolen ansatte Lærere i 1869 ere gaaede over i andre Livsstillinger, giver Stiftsdirektionen sig herved den Ære at indsende, idet de fra Provstierne modtagne Indberetninger herom følge som Bilage.

Fra Hardanger og Vos Provsti har Stiftsdirektionen endnu ikke modtaget nogen Underretning om, hvorvidt nogen Lærer dersteds i 1869 er gaaet over i anden Livsstilling, men den har ikke troet at burde udsætte længere med at indsende Opgaven for Stiftets andre Provstiers Vedkommende, og skal tillade sig, saasnart Meddelelser fra Hardanger og Vos Provsti indløber, ærbødigst at fremsende samme.

Bergen i Stiftsdirektionen den 9de Juni 1871.

P. Smit. **C. Daae,** vik. **O. Vollan,** konst.

---

*) For Christiania og Christiansands Stifts Vedkommende indeholdes Beretning herom i vedkommende Stiftsdirektioners foranstaaende Indberetninger; se Pag. 30, 2den Spalte og Pag. 40, 1ste Spalte.

Fortegnelse

over

de ved Bergens Stifts Almueskoler ansatte Lærere, der i Aaret 1869 ere gaaede over i andre Livsstillinger.

Provstiets Navn.	Lærerens Navn.	I hvilket Præstegjeld ansat.	Tjenestetid i Skolevæsenet.	Hvilken Uddannelse Læreren har havt.	I hvilken Livsstilling han er indtraadt.
Bergens Stiftsprovsti	Ingen.				
Nordhordland	—				
Midthordland	—				
Nordre Søndhordland	—				
Søndre Søndhordland	Bernt Madsen Askevold.	Finaas.	$3\frac{1}{3}$ Aar.	Som Lærerlærling.	Underofficer.
	Knud Olsen Lindøen.	Do	1 Aar.	Ikke opgivet.	Missionsskoleelev.
	Ole Olsen Halderager.	Do.	$16\frac{3}{4}$ Aar.	Ikke opgivet.	Gaardbruger.
Hardanger og Voss	Opgave mangler.				
Ytre Sogn	Kristen Nissestad.	Vig.	23 Aar.	Ingen Uddannelse.	Gaardbruger.
	J. Lunde.	Do.	12 Aar.	Ved Lærerskole.	Gaardbruger.
Midtre Sogn	Kristen Olsen Loven.	Aurland.	2 Aar.	Ved Lærerskole.	Reist til Amerika.
Indre Sogn	Gudbrand Gudbrandsen Løchen	Hafslo.	2 Aar.	Ved høiere Almuesk.	Reist til Amerika.
	Sjur Olsen Refsdal.	Aardal.	$1\frac{1}{4}$ Aar.	Ved Lærerskole.	Reist til Amerika.
Nordfjord	Ingen.				
Søndfjord	Karl Annanias Gund. Stavøstrand	Kinn.	5 Aar.	Ved Lærerskole.	Telegrafist.
Søndre Søndmøre	Mathias Jørgensen Thunem.	Vanelven.	$7\frac{1}{4}$ Aar.	Ved Lærerskole.	Ikke opgivet.
Nordre Søndmøre	Ingen.				
Østre Søndmøre	Ingen.				

I Bergens Stift altsaa: 10 Lærere.

Bergen i Stiftsdirektionen den 9de Juni 1871.

P. Smit. **C. Daae,** vik. **O. Vollan,** konst.

Den i Stiftsdirektionens Skrivelse til det Kongelige Departement af 9de f. M. bebudede Indberetning fra Hardanger og Voss Provsti om, hvormange Lærere i Aaret 1869 ere gaaede over i andre Livsstillinger, giver man sig den Ære hoslagt at indsende, og vil det af samme sees, at

2 Lærere i Hardanger og Voss Provsti i nævnte Aar ere gaaede over i andre Livsstillinger, idet

1) Anders Pedersen Næss, Lærerskoleelev, ansat i Strandebarms Præstegjeld, efter 3 Aars Tjeneste i Skolevæsenet er bleven Gaardbruger, og
2) Johannes Olsen Jøssendal, Seminarist, ansat i Vikørs Præstegjeld, efter omtrent 5 Aars Tjeneste i Skolevæsenet er reist til Amerika.

Bergen i Stiftsdirektionen den 18de Juli 1871.

P. Smit. **C. Daae,** vik. **O. Vollan,** konst.

Fortegnelse

over

de ved Trondhjems Stifts Almueskoler ansatte Lærere, som i Treaaret 1867—1869 ere udtraadte af Skolens Tjeneste for at gaa over i anden Livsstilling.

Lærerne.	Hvor sidst ansat.	Hvor examineret.	Tjenestetid.	Naar udtraadt af Skolens Tjeneste.	I hvilken Hensigt udtraadt.
S. B. Rennemo . .	Aafjorden.	Klæbo.	2 Aar.	1867	For at flytte til Nordland som Handelsbetjent.
Ole O. Tokle	Næsset.	Næssets Lærerskole.	1 —	—	Er bleven Telegrafist.
Hans Tøndervold	Kvernæs.	Klæbo.	5 —	—	Er udvandret til Australien.
Ole O. Røe . .	Aafjorden.	Størens Lærerskole.	3 —	1868	Er udvandret til Amerika.
Joh. T. Worum	Ytterøen.	Asker.	30 —	—	Ansat ved Ytterøens Værk.
Chr. Mollerup	Grip.	Næsset.	1 —	—	Ansat som Handelsbetjent.
Johan Fladset	Kvernæs.	Næsset.	3 —	—	Reist til Christiania for at forberede sig til Examen artium.
Chr. B. Ranum	Bjugn.	Klæbo.	2 —	1869	For at udvandre til Amerika.
Peder Vik .	Størdalen.	Klæbo.	8 —	—	Do. Do.
Lars F. Mendsaas	Ytterøen.	Klæbo.	1 —	—	Indtraadt i Missionsskolen i Stavanger.
H. Karlsen .	Inderøen.	Klæbo.	7 —	—	Er Handelsbetjent.

Trondhjem den 4de Oktober 1870.

J. H. Berg.

Fra Tromsø Stiftsdirektion.

I Forbindelse med den under 4de d. M. afgivne Indberetning om Skolevæsenets Tilstand i Aaret 1869 oversendes herved i Henhold til det kongelige Departements Skrivelse af 10de Marts d. A. Opgaver over hvilke Almueskolelærere der i Løbet af nævnte Aar ere gaaede over i andre Livsstillinger, ledsagede af en Oversigtstabel. Af de 16 Lærere, som have forladt Skoletjenesten, er der kun 3 som have taget Afsked paa Grund af Alder og Sygelighed efter en Tjenestetid af 19, 29 og 34 Aar; de øvrige have kun tjent fra 1 til 8 Aar. 5 Lærere ere udvandrede til Amerika; muligens de der agte at fortsætte med Lærervirksomheden, men de bør formentlig medregnes i denne Opgave, da de i ethvert Fald ere tabte for dette Lands Skolevæsen. Af de øvrige ere 4 blevne Handelsbetjente, 1 Huslærer, 1 Fisker og for 2 mangler Opgave. En af de afskedigede Lærere har senere atter søgt Ansættelse, og dette kan efter de tidligere Aars Erfaring muligens blive Tilfældet med flere.

Tromsø 19de November 1870.

Chr. Kjerschow. **F. W. Hvoslef.** **Coucheron.**

Fortegnelse

over

de ved Tromsø Stifts Almueskoler ansatte Lærere, der i 1869 ere gaaede over i andre Livsstillinger.

Fogderi.	Præstegjeld.	Lærerens Navn.	Uddannelse.	Tjenestetid.	Forandret Livsstilling.
Søndre Helgeland .	Vægø.	J. M. Øien.	Ved Kläbo Seminarium	2 Aar.	Handelsbetjent.
Do.	Do.	C. P. Olsen Næs.	- Do.	4 —	Huslærer.
Do.	Brønø.	J. Grøtheim.	- Tromsø Semin.	3 —	Udvandret til Amerika.
Do.	Do.	P. Grøtheim.	- Vefsens Lærersk.	5 —	Do.
Do.	Alstahaug.	A. Nilsen.	- Tromsø Semin.	1½ —	Do.
Do.	Hatfjelddal.	O. Nilsen.	Uden særlig Lærerdannelse.	29 —	Pensionist.
Nordre Helgeland	Melø, Annex til Rodø.	K. Hoff.	Do.	34 —	Pensionist.
Salten .	Skjærstad.	O. M. Jakobsen.	Ved Tromsø Semin.	2 —	Ikke angivet.
Lofoten & Vesteraalen	Buksnes.	P. L. Wulff.	- Do.	4 —	Handelsbetjent.
Do.	Vaagen.	A. R. Andreassen.	- Do.	4 —	Udvandret til Amerika.
Senjen & Tromsø	Kvedfjord.	H. J. Kildal.	- Do.	4 —	(Handelsbetjent?)
Do.	Do.	A. Iversen.	Har besøgt Tr. Semin.	19 —	Pensionist.
Do.	Lyngen.	O. Johannessen.	Ved Tromsø Semin.	4 —	Handelsbetjent, men har i 1870 søgt Lærerpost.
Alten . .	Talvik.	L. O. Pedersen.	- Do.	3 —	Udvandret til Amerika.
Hammerfest	Hasvik, Annex til Loppen.	E. Undhjem.	- Do.	5 —	Ikke angivet.
Tanen	Nesseby.	P. P. Holm.	- Do.	8 —	Fisker.

B. M. Bentzens Bogtrykkeri Christiania ☆1861☆

BILAG

TIL

NORGES OFFICIELLE STATISTIK.

UDGIVEN I AARET 1869.

A. No. 1.

Indeholder i fransk Oversættelse:

1. Lov om Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne af 12 Juli 1848.

2. Lov om Almueskolevæsenet paa Landet af 16 Mai 1860.

3. Lov, indeholdende Tillæg til Lov om Almueskelevæsenet paa Landet af 16 Mai 1860 og Lov om Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne af 12 Juli 1848.

4. Lov om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse af 17 Juni 1869.

5. Lov om Examen artium af 17 Juli 1869.

UDGIVEN AF

DEPARTEMENTET FOR KIRKE- & UNDERVISNINGSVÆSENET.

ANNEXE

A LA

STATISTIQUE OFFICIELLE DU ROYAUME DE NORVÈGE

POUR L'ANNÉE 1869.

ANNEXE

A LA

STATISTIQUE OFFICIELLE DU ROYAUME DE NORVÈGE

POUR L'ANNÉE 1869.

A. N° 1.

CONTENANT LA TRADUCTION FRANÇAISE DE:

1° LOI DU 12 JUILLET 1848 SUR L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE DANS LES VILLES.

2° LOI DU 16 MAI 1860 SUR L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE A LA CAMPAGNE.

3° LOI SUPPLÉMENTAIRE DES LOIS DU 16 MAI 1860 SUR L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE A LA CAMPAGNE ET DU 12 JUILLET 1848 SUR L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE DANS LES VILLES.

4° LOI DU 17 JUIN 1869 SUR LES ÉCOLES PUBLIQUES POUR L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE.

5° LOI DU 17 JUIN 1869 SUR L'EXAMEN ARTIUM.

PUBLIÉE PAR

LE MINISTÈRE DES CULTES ET DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE.

CHRISTIANIA. — IMPRIMERIE DE B. M. BENTZEN. — 1870.

LOI DU 12 JUILLET 1848

SUR

L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE DANS LES VILLES.

CHAPITRE I.

DU BUT ET DE L'ORGANISATION GÉNÉRALE DES ÉCOLES.

ART. 1.

Le but des écoles du peuple doit être d'appuyer l'éducation domestique en donnant à la jeunesse une vraie instruction chrétienne et en lui procurant en même temps les connaissances et les capacités que tout membre de la société doit posséder.

ART. 2.

Les objets de l'enseignement dans chaque école sont:

a. Lecture et exercices intellectuels.
b. Religion et historie sainte d'après les livres d'instruction autorisés, lecture de la Bible et en partie récits de psaumes par coeur.
c. Chant.
d. Ecriture, lecture de morceaux écrits et calcul.

Lorsque les circonstances le permettront, la commission scolaire, de concert avec les parents, tuteurs et autres intéressés, veillera à ce que l'enseignement puisse s'étendre au delà des objets précités, et notamment à l'ortographe et aux compositions. Elle cherchera en même temps à réunir aux écoles du peuple des écoles d'ouvrages manuels, surtout pour les jeunes filles, et à faire donner aux garçons des leçons de gymnastique. L'école commence et finit chaque jour par des prières et des psaumes ou par l'un de ces exercices religieux.

ART. 3.

Lorsque la commission scolaire le trouve utile et que la représentation communale y consent, on pourra attacher aux écoles du peuple une classe spéciale pour l'enseignement secondaire, dont l'organisation sera fixée par la direction du diocèse sur la proposition de la commission scolaire, qui pourra admettre à l'enseignement de cette classe des élèves confirmés ou non.

ART. 4.

L'école sera ouverte tous les jours non fériés pendant 6 heures à l'exception de l'après-midi du samedi, où il y a congé. Tout enfant sera admis à prendre part aux leçons pendant 2 jours par semaine au moins.

ART. 5.

Les vacances sont réglées comme suit:

1° Vacances de Noël du 22 décembre au 6 janvier inclusivement.

2° Vacances de Pâques depuis le mercredi de la semaine sainte jusqu'au mardi suivant inclusivement.

3° Vacances de la Pentecôte depuis la veille de la fête jusqu'au mardi suivant inclusivement.

4° Vacances d'été: 3 semaines environ suivant la décision de la commission scolaire.

De plus, les enfants auront congé l'après-midi de la veille du jour de prières générales et de l'Ascension, ainsi qu'un jour avant et un jour après l'examen public.

D'autres vacances de courte durée consacrées par l'usage pourront être conservées par la commission scolaire.

ART. 6.

Pour l'exécution du chant au service de l'église, l'école du peuple de chaque paroisse où le pasteur le juge convenable, mettra à la disposition du chantre le nombre d'enfants nécessaire, et, lorsqu'il y a plusieurs écoles dans la même paroisse, ce service pourra avoir lieu à tour de rôle d'après la décision du pasteur. Les dimanches et jours fériés l'instituteur accompagne lui-même les enfants à l'église.

CHAPITRE II.

DE LA CRÉATION ET DE L'ENTRETIEN DES ÉCOLES.

ART 7.

Dans chaque ville il y aura au moins une école organisée conformément aux prescriptions de la présente loi. En règle générale, aucun instituteur ne doit être chargé de l'enseignement de plus de 60 enfants à la fois; toutefois, dans des circonstances particulières, l'évêque pourra, sur l'avis de la commission scolaire, permettre une augmentation de ce chiffre.

ART. 8.

Toute école, ou lorsqu'elle est divisée en plusieurs classes avec des instituteurs différents, chacune de ces classes, aura un local particulier, suffisamment spacieux et pourvu du matériel nécessaire à l'enseignement. Lorsqu'il sera question de décider si chaque école doit avoir un bâtiment particulier ou si plusieurs écoles peuvent être installées dans le même bâtiment, il sera veillé à ce que le nombre des enfants instruits dans ce même local ne soit pas trop grand pour y maintenir le bon ordre et les moeurs.

ART. 9.

L'instituteur, ou, s'il y en a plusieurs attachés à la même école, le premier d'entre eux, aura un traitement annuel en argent de 150 speciedalers (840 francs) au moins, sans compter le logement avec les accessoires pour lui et sa famille ou, à défaut, une indemnité convenable. Ce traitement pourra cependant éprouver nne diminution proportionnelle dans les localités où le nombre des enfants soumis à l'enseignement est si petit que l'instituteur n'est pas occupé pendant toute la durée du temps fixé par la loi.

Le sous-maître aura un traitement annuel en argent de 100 speciedalers (560 francs) au moins.

ART. 10.

Sur la proposition de la commission scolaire, l'évêque peut permettre à l'instituteur de cumuler avec son emploi celui de chantre ou d'organiste. Dans ce cas, lorsque la commission scolaire le trouvera nécessaire dans l'intérêt de l'école, les fonctions de ces derniers emplois pourront pendant les jours non fériés être exécutées par un aide payé par l'instituteur et engagé avec le consentement du pasteur de la paroisse.

Si un emploi d'instituteur est réuni à celui de chantre ou d'organiste, les revenus de ces derniers pourront

être compris dans le traitement annuel en argent jusqu'à concurrence de la somme fixée par la commission scolaire avec le consentement de l'évêque.

ART. 11.

Les dispositions de l'article 9 ne s'appliquent qu'aux instituteurs et sous-maîtres ayant prouvé qu'ils possèdent l'instruction exigée par la présente loi pour être chargés d'un emploi de maître d'école.

ART. 12.

Toutes les dépenses relatives à l'enseignement du peuple dans les villes sont payées par la commune, si les autres revenus alloués dans chaque localité pour cet objet ne suffisent pas pour les couvrir.

Il n'est payé aucune rétribution particulière pour l'enseignement dans les écoles ordinaires du peuple. Tout enfant, sans égard à la position de ses parents, est en droit d'y prendre part. Dans les villes, au contraire, où une classe secondaire est attachée à l'école du peuple, il est laissé à l'appréciation de la représentation communale de décider si l'admission dans cette classe doit donner lieu à une rétribution et, le cas échéant, d'en fixer le montant.

CHAPITRE III.

DE L'ENSEIGNEMENT OBLIGATOIRE ET DE LA FRÉQUENTATION RÉGULIÈRE DES ÉCOLES.

ART. 13.

Sont soumis à l'enseignement obligatoire les enfants de 7 ans révolus jusqu'à l'époque de leur confirmation.

ART. 14.

Chaque année le magistrat et les conseillers municipaux nommeront un nombre suffisant de personnes, qui, à l'époque et dans les circonscriptions fixées par la commission scolaire, auront à faire, deux à deux, le recensement de tous les enfants non confirmés soumis à l'enseignement obligatoire, en indiquant l'instruction publique ou privée qu'ils reçoivent.

ART. 15.

Les parents ou tuteurs qui donnent eux-mêmes ou font donner par d'autres, aux enfants à leur charge, des leçons suivant le programme de l'enseignement des écoles du peuple, pourront être exemptés de les envoyer à l'école ordinaire; toutefois, si la commission scolaire trouve qu'un enfant est négligé, elle pourra l'y envoyer d'office.

ART. 16.

Aucun enfant soumis à l'enseignement ne doit rester absent de l'école à moins de maladie ou d'autre empêchement valable ou à moins d'une permission spéciale accordée chaque fois par l'instituteur. Cependant le pasteur pourra accorder une diminution de l'enseignement aux enfants qu'il jugera avoir fait les progrès voulus dans les connaissances mentionnées par l'article 2, *a* et *b*.

Si les parents, maîtres ou autres remplaçants des parents ne donnent pas des raisons satifaisantes de l'absence d'un enfant, la commission scolaire pourra leur dicter une amende de 24 skillings (1 fr. 12 c.) jusqu'à 3 speciedalers (16 fr. 80 c.) suivant leur position de fortune ou d'autres considérations.

Si les parents sont indifférents, dérangés ou corrompus au point que leurs enfants en soient négligés ou pervertis, la commission scolaire, par l'intermédiaire de la commission des pauvres, aura soin de faire placer ces enfants dans des familles qui veilleront consciencieusement à leur éducation et à leur instruction. La caisse des pauvres pourra se faire rembourser par les parents des dépenses faites à ce sujet.

ART. 17.

Lorsqu'il est constaté que le besoin empêche les parents ou leurs remplaçants d'envoyer à l'école les enfants à leur charge, ceux-ci seront mis en état de la fréquenter aux frais de la caisse des pauvres.

ART. 18.

Quant aux personnes ayant atteint l'âge de 19 ans qui, par suite de leur opiniâtreté, n'auront pas été admis à la confirmation, la commission scolaire tentera de leur procurer l'instruction voulue par des moyens coërcitifs approuvés par le prévôt, en les plaçant, par exemple, dans une maison de travail ou dans un établissement d'amélioration, mais non dans une maison de correction.

ART. 19.

Tout instituteur tiendra un registre, autorisé par le pasteur de la paroisse et conforme au modèle prescrit par l'évêque, de tous les enfants soumis à l'enseignement et appartenant à son école ou à sa classe. Il y notera l'âge de l'enfant, la durée de son instruction, ses progrès et sa conduite, ainsi que les cas de négligence et de désordre. Ce registre, qui doit toujours se trouver à l'école, sera signé par le pasteur et les autres membres de la commission scolaire lors de leurs visites.

ART. 20.

Dans chaque école du peuple de la paroisse, il y aura tous les ans un examen public en présence du pasteur ou, lorsqu'il y en a plusieurs, de l'un d'entre eux, ainsi que d'un ou de plusieurs autres membres de la commission scolaire. A cet examen, et, si cela est exigé, aux inspections du prévôt et de l'évêque, tous les enfants de l'école doivent se présenter, de même que les enfants soumis à l'enseignement et recevant une instruction particulière analogue à celle des écoles du peuple, pourront être appelés à s'y rendre. L'admission de nouveaux élèves a lieu au moins deux fois par an conformément à la décision de la commission scolaire. Dans les écoles composées de plusieurs classes, le pasteur, ou l'instituteur en présence du pasteur, procèdera, avant leur admission, à leur examen pour les placer dans les différentes classes.

ART. 21.

Si, sans empêchement valable, les enfants ne se présentent pas à l'examen ou aux inspections du prévôt et de l'évêque, leurs parents, maîtres ou autres remplaçants des parents pourront être condamnés par la commission scolaire à une amende proportionnée à leur position de fortune et à d'autres circonstances; toutefois le maximum en sera de 1 speciedaler (5 fr. 60 c.).

CHAPITRE IV.

DES INSTITUTEURS DES ÉCOLES.

ART. 22.

Les instituteurs sont: soit instituteurs sans aides ou instituteurs en chef, soit sous-maîtres. Les emplois des premiers ne peuvent être confiés qu'aux personnes ayant passé l'examen de sortie d'une des écoles normales du pays, ou ayant prouvé, par un autre examen, la capacité pratique et les connaissances jugées satisfaisantes par l'évêque.

S'il est impossible de trouver pour les emplois d'instituteur sans aide ou d'instituteur en chef des personnes possédant ces qualifications, ou pourra prendre, pour remplir ces fonctions et celles de sous-maître, d'autres personnes éprouvées et jugées capables par le prévôt conformément aux dispositions d'un règlement rédigé à cet effet.

ART. 23.

Après des annonces publiques préalables et sur la proposition de la commisson scolaire, les instituteurs sans aides ou les instituteurs en chef sont nommés par l'évêque, et les sous-maîtres par le prévôt.

L'évêque pourra, avec le consentement de la commission scolaire et du prévôt, congédier les instituteurs de l'une et de l'autre catégorie avec un délai de 3 mois.

ART. 24.

L'exemption des instituteurs du service militaire se trouve réglée par les lois sur le recrutement.

CHAPITRE V.

DE L'INSPECTION.

ART. 25.

L'administration immédiate de l'enseignement du peuple dans les villes est conférée à une commission scolaire composée des pasteurs et des vicaires fixes de la paroisse, d'un membre du magistrat et de membres choisis par la représentation communale dans son sein et au nombre fixé par elle. Quant aux membres choisis, les règles de la loi du 14 janvier 1837 sur les conseils municipaux des villes leur seront appliquées, en ce qui concerne la durée des fonctions, le remplacement et la réélection des conseillers municipaux.

Le pasteur de la paroisse est le président de la commission; lorsqu'il y a plusieurs pasteurs ou un vicaire fixe, l'évêque en désigne un pour exercer les fonctions de président.

ART. 26.

La commission scolaire se réunit régulièrement une fois tous les trois mois, et de plus, sur la convocation du président, toutes les fois qu'il sera nécessaire.

Les délibérations des réunions de la commission scolaire seront insérées dans un registre autorisé à cet effet par le prévôt.

ART. 27.

La commission scolaire est en général tenue de veiller à tout ce qui intéresse l'enseignement public, et les membres de la commission pourront répartir entre eux l'inspection des écoles. Les prêtres, chacun dans leur paroisse, sont particulièrement tenus à une surveillance continuelle de tout ce qui concerne l'éducation et l'instruction dans les écoles. Par tous les moyens en leur pouvoir: par des visites dans les écoles, par des encouragements et des exhortations judicieuses, ils doivent contribuer à y répandre l'ordre, l'assiduité et le vrai esprit chrétien. Dans les grandes villes où il y a plusieurs pasteurs, il appartient à l'évêque de distribuer entre eux l'inspection de l'enseignement public. Le président est chargé de la correspondance.

Chaque année avant la fin du mois de juin la commission doit présenter au magistrat le projet de budget des écoles du peuple pour l'année suivante.

ART. 28.

Personne ne doit ni établir ni continuer une école dont l'enseignement embrasse les connaissances appartenant, d'après la présente loi, aux écoles du peuple, à moins d'avoir présenté à la commission scolaire des témoignages authentiques de bonnes moeurs.

ART. 29.

Dans les villes faisant partie de la même prévôté l'inspection de toutes les écoles du peuple appartient au, prévôt. C'est à lui que la commission scolaire doit s'adresser pour toutes les affaires à soumettre à une autorité supérieure. L'inspection générale de l'enseignement public dans les villes d'un diocèse appartient, en ce qui concerne l'enseignement, à l'évêque, et, pour toutes autres questions, à la direction du diocèse.

ART. 30.

Pour les instituteurs de chaque ville, l'évêque, sur la proposition de la commission scolaire, doit rédiger un règlement basé sur la présente loi.

CHAPITRE VI.

DISPOSITIONS GÉNÉRALES

ART. 31.

Lorsque, en ce qui concerne l'enseignement public, quelque partie d'une ville se trouve réunie à une paroisse rurale, la direction du diocèse, sur l'avis de l'administration immédiate des écoles, décidera si et jusqu'à quel point les prescriptions sur les écoles du peuple dans les villes y pourront être appliquées.

Les villages qui, conformément à l'article de la loi du 14 janvier 1837, par. 15, sur les conseils municipaux à la campagne, ont un conseil municipal et une représentation communale à eux, seront soumis, en ce qui concerne l'enseignement public, aux dispositions de la présente loi.

ART. 32.

Si les amendes dictées conformément à la présente loi sont acceptées à l'amiable, elles pourront être recouvrées au moyen d'une saisie; dans le cas contraire, la question sera portée devant le tribunal de police.

Les amendes appartiennent à la caisse communale qui paie les dépenses de l'enseignement public.

ART. 33.

Les écoles du peuple établies et entretenues par la charité privée seront administrées conformément aux statuts qui sont ou seront donnés pour elles.

ART. 34.

Seront d'ailleurs abolies toutes les dispositions actuelles sur les écoles du peuple dans les villes.

LOI DU 16 MAI 1860

SUR

L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE A LA CAMPAGNE.

CHAPITRE I.

DU BUT ET DES DIVISIONS DES ÉCOLES DU PEUPLE.

ART. 1.

Le but des écoles du peuple doit être d'appuyer l'éducation domestique en donnant à la jeunesse une vraie instruction chrétienne et en lui procurant les connaissances et les capacités que tout membre de la société doit posséder, et enfin en la dirigeant sur la voie de l'éduca- générale dans les limites permises par les circonstances.

ART. 2.

Les écoles du peuple se divisent en écoles primaires et en écoles secondaires.

a. L'école primaire est un établissement de cercle dans lequel les enfants y appartenant reçoivent l'instruction obligatoire ou volontaire.

b. L'école secondaire du peuple est un établissement commun à plusieurs cercles scolaires, à toute une commune ou à plusieurs communes scolaires, dans lequel les enfants appartenant aux cercles de l'école peuvent recevoir une instruction d'un ordre plus relevé.

CHAPITRE II.

DE L'ORGANISATION DES ÉCOLES PRIMAIRES DU PEUPLE.

ART. 3.

Toute commune scolaire est divisée en cercles scolaires. L'étendue de chacun de ces cercles est fixée par la commission scolaire, qui veillera à ce que chaque domicile soit compris dans le cercle dont l'accès est le plus facile.

Si les domiciles sont assez rapprochés les uns des autres pour qu'un nombre de 30 enfants soumis à l'enseignement obligatoire puissent chaque jour se rendre de leur domicile à l'école, celle-ci sera installée dans une maison convenablement disposée, construite ou louée à cet effet. Si le nombre des enfants soumis à l'enseignement obligatoire d'un cercle augmente dans des proportions qui nuiraient à leur instruction simultanée par un seul instituteur, ils seront divisés en plusieurs classes, qui

fréquenteront l'école à des heures différentes, ou il sera nommé des instituteurs supplémentaires (hommes ou femmes).

Dans les localités où les habitations du cercle sont plus disseminées, ou lorsque la direction du diocèse, sur les représentations de la commission scolaire, juge que d'autres considérations s'opposent à l'établissement de l'école dans une maison spéciale, l'école pourra être ambulante, à condition toutefois qu'il sera consciencieusement veillé au choix du local.

Sur la plainte de l'inspection ou de la représentation communale (conseillers et représentants), la distribution des cercles scolaires sera soumise à la décision de la direction du diocèse. Si la représentation communale trouve que la distribution adoptée soit trop onéreuse pour la commune, elle pourra exiger que la question soit soumise à la décision du Roi.

ART. 4.

La commission scolaire arrêtera, avec l'approbation de la direction du diocèse, les mesures à prendre pour l'établissement et la fréquentation des écoles dans les localités où il y aura quelques habitations isolées qu'il ne sera pas possible de comprendre dans la distribution générale des cercles scolaires.

ART. 5.

Les connaissances enseignées dans les écoles de cercle sont:

a. Lecture.
b. Religion.
c. Morceaux choisis du livre de lectures, notamment sur la géographie, les premiers éléments des sciences naturelles et l'histoire.
d. Chant.
e. Ecriture.
f. Calcul.

Lorsque la commission scolaire jugera les circonstances favorables, les garçons recevront des leçons de gymnastique et d'exercices militaires. L'école commence et finit chaque jour par des prières et des psaumes ou par l'un de ces exercices religieux.

ART. 6.

Dans les écoles de cercle l'année scolaire sera de 12 semaines ou, lorsque les enfants, suivant leurs connaissances et leurs aptitudes, sont distribués en classes qui fréquentent l'école séparément, de neuf semaines pour chaque classe. Dans des cas exceptionnels la direction du diocèse pourra restreindre la durée de l'enseignement. Chaque semaine est comptée pour six jours d'école, chaque jour d'école en moyenne pour six heures, à l'exception toutefois de l'après-midi du samedi, où il y a congé.

ART. 7.

Les heures ajoutées par la commission scolaire, avec le consentement de la représentation communale, aux heures fixées par l'article 6, seront employées, d'après les instuctions données à cet effet par la commission scolaire, à donner aux enfants du cercle dont les parents ou tuteurs le désirent, une instruction plus étendue dans les connaissances enseignées par l'école de cercle. Selon les circonstances, on pourra y ajouter une ou plusieurs des sciences enseignées dans les écoles secondaires du peuple.

On veillera à ce que le temps où les enfants du cercle sont tenus de fréquenter l'école, soit choisi aux époques de l'année les plus commodes.

ART. 8.

Les instituteurs des écoles de cercle seront chargés, soit de la totalité de l'enseignement (obligatoire et volontaire) dans un ou plusieurs cercles scolaires, soit séparément de l'enseignement obligatoire ou de l'enseignement volontaire.

ART. 9.

Aux enfants de 14 ans dont l'instruction se trouvera trop négligée pour qu'ils puissent utilement prendre part à l'enseignement ordinaire, la commune scolaire est tenue de faire donner des leçons particulières jusqu'à ce que le pasteur de la paroisse, de concert avec l'instituteur de l'école de leur cercle, juge qu'ils pourront entrer dans l'école ordinaire.

Les dépenses faites dans de semblables circonstances pourront être réclamées par la caisse scolaire aux parents ou tuteurs de ces enfants.

ART. 10.

Pour tout établissement industriel qui, en général, donne de l'occupation continuelle, dans l'établissement même, à 30 ouvriers ou plus, ou pour toute réunion de petits établissements industriels que la direction du diocèse juge assez rapprochés les uns des autres pour avoir sans inconvénient une école commune et dont les ouvriers réunis s'élèvent au nombre précité, il y aura pour les enfants de ces ouvriers une école spéciale, qui, tout en se conformant aux règles posées par les articles 5 et 6 pour les écoles de cercle, donnera tous les ans, pendant 16 semaines au moins, à ses élèves une instruction correspondante à l'enseignement volontaire des écoles de cercle, mentionné par l'article 7.

La même obligation est imposée aux établissements ayant déjà des écoles, lorsque le nombre des ouvriers n'est pas inférieur à 20. Seront également admis à ces écoles les enfants de parents étrangers à ces établissements, si, toutefois, leur présence n'apporte aucun préjudice à l'enseignement.

Les dispositions de cet article n'empêcheront pas les propriétaires de ces établissements, avec le consentement de la direction du diocèse et de concert avec la représentation communale, de faire réunir leurs écoles, en tout ou en partie, aux écoles ordinaires de la commune.

ART. 11.

Lorsque la commission scolaire le jugera utile, elle pourra établir, avec le consentement de la représentation communale, des asiles (écoles de petits enfants), dont l'organisation sera confiée à la commission scolaire. Ces écoles pourront être desservies par des institutrices.

ART. 12.

Avec l'approbation de la représentation communale, la commission scolaire pourra créer des écoles de jeunes filles pour les ouvrages manuels et des écoles de travail ordinaires.

ART. 13.

Lorsque, dans une commune scolaire, il n'existe pas d'école de cercle où l'enseignement plus complet mentionné par l'article 7 se trouve introduit, les enfants de l'école dont les parents ou tuteurs le désirent, seront admis, toutes les fois que les circonstances le permettront, à prendre part à cet enseignement dans un autre cercle.

ART. 14.

Si la commission scolaire n'en décide pas autrement, les parents ou tuteurs devront procurer aux enfants les livres de lecture et d'enseignement, ainsi que tous les objets d'écriture et de calcul nécessaires. Pour tout le reste, la caisse scolaire fournira aux écoles le matériel et les objets d'enseignement exigés. En cas de contestation sur l'interprêtation de cette disposition, la question sera décidée par la direction du diocèse.

CHAPITRE III.

DES RECETTES ET DÉPENSES DES ÉCOLES PRIMAIRES DU PEUPLE.

ART. 15.

En règle générale toute municipalité doit former une commune scolaire avec une caisse commune.

Dans les districts où une commune scolaire comprend plusieurs municipalités, ou une municipalité plusieurs communes scolaires, l'organisation actuelle sera maintenue jusqu'à ce que, dans le premier cas, les administrations communales des municipalités, ou, dans le second cas, les sections de la représentation communale (v. la loi sur les municipalités rurales du 14 janvier 1837, par. 20) en décident autrement avec le consentement de la direction du diocèse.

Une municipalité pourra être divisée en plusieurs communes scolaires, si toutefois le Roi donne son consentement à cette mesure.

ART. 16.

Les recettes des caisses scolaires se composeront de :

a. Revenus des capitaux actuels ou éventuels.
b. Dons volontaires.
c. L'impôt pour l'éclairage mentionné par l'ordonnance du 23 janvier 1739, par. 34, dans les localités où jusqu'à présent il a été payé à la caisse scolaire.
d. Amendes, y compris celles payées conformément à la présente loi et celles versées dans les caisses scolaires conformément aux lois en vigueur, ou par convention.
e. Contributions accordées par la grande commune scolaire ou sur les fonds publics.

Les autres revenus dont jusqu'à présent les écoles ont joui dans certaines localités en vertu de dispositions spéciales, leur resteront acquis.

Avec le consentement de la représentation communale la commission scolaire pourra fixer une rétribution pour

les enfants qui prennent part à l'enseignement volontaire et dont les parents ou tuteurs ne sont pas pauvres.

Les sommes dépassant ces revenus et nécessaires pour couvrir les dépenses des caisses scolaires, seront payées par la commune scolaire d'après les règles actuelles de chaque localité ou fixées par l'administration communale avec l'approbation de la direction du diocèse.

Pour assister les comptables dans le recouvrement des recettes des caisses scolaires, la représentation communale pourra nommer des agents percepteurs. Quant aux contributions à la charge de la valeur cadastrale, la représentation communale pourra demander qu'elles soient réparties et perçues par le bailli conjointement avec les autres impositions payées sur cette valeur. Les arriérés pourront être recouvrés au moyen de saisies.

ART. 17.

Toutes les dépenses relatives à la création et à l'entretien des écoles des établissements industriels, mentionnées par l'article 10, retombent à la charge du propriétaire, ou, lorsqu'il y en a plusieurs, elles sont réparties entre eux en proportion du nombre des ouvriers occupés par chacun d'eux. D'un autre côté, ces établissements sont exempts de toute participation aux dépenses des écoles de la commune.

Lorsque, conformément à l'article 10, d'autres enfants que ceux appartenant à l'établissement, fréquentent son école, la caisse scolaire doit payer au propriétaire une indemnité fixée de gré à gré entre la représentation communale et le propriétaire, ou, à défaut de convention, par la décision de la direction du diocèse.

Lorsque, dans un établissement ou ses dépendances, le propriétaire, en raison du petit nombre d'ouvriers, n'a pas établi d'école spéciale, il paiera à la caisse scolaire une contribution annuelle fixée par la représentation communale ou, en cas de plainte de la part du propriétaire, par la décision de la direction du diocèse.

Lorsqu'une école appartenant à un de ces établissements est restée fermée pendant un an, elle est réunie avec ses appartenances aux écoles ordinaires de la commune. Quant aux mines qui cessent d'être exploitées, leurs obligations envers l'administration scolaire continuent pendant cinq ans après la cessation des travaux.

ART. 18.

Les règles données par les articles 10 et 17 pour les écoles des établissements industriels s'appliquent également, si faire se peut, aux districts séparés de la commune scolaire conformément aux dispositions de l'article 4 de la loi du 14 juillet 1827.

Sur la demande d'un de ces districts, il pourra être réuni à la commune scolaire par la décision de la direction du diocèse sur la déclaration de la représentation communale.

ART. 19.

La représentation communale fixe le budget des écoles. Par conséquent, aucune dépense, sauf celles imposées à la commune par la présente loi, ne pourra retomber sur elle sans le consentement de la représentation communale.

La répartition des contributions à la caisse scolaire commune s'opère par la représentation communale ou par une commission nommée par elle.

ART. 20.

Les dépenses de construction et d'entretien ou de location des bâtiments scolaires sont payées par la caisse scolaire commune. Toutefois, la représentation communale, avec le consentement de la direction du diocèse, pourra décider que les dites dépenses, en tout ou en partie, retomberont à la charge des cercles respectifs avec ou sans subvention de la caisse scolaire commune. La décision ne doit avoir lieu qu'après la déclaration du cercle.

Les dépenses de chauffage, d'éclairage et de nettoyage des bâtiments scolaires, les frais de déménagement du matériel, les frais de transport par eau ainsi que les frais de nourriture et de logement des instituteurs pendant la durée de l'enseignement, y compris les dimanches et jours fériés, sont payés par les cercles respectifs, à moins que la représentation communale n'en décide autrement. Si les dépenses sont à la charge des cercles, ceux-ci pourront en tout temps décider si les contributions doivent s'effectuer en argent ou en nature. Toutefois il appartient à la commission scolaire de décider si les frais de nourriture et de logement des instituteurs doivent être payés en nature ou en argent. Si les frais de nourriture ou de logement des instituteurs sont payés en argent, le montant de l'indemnité sera fixé par la représentation communale, ou par le cercle en tant que ces frais retombent à sa charge. Dans les deux cas, la décision pourra être soumise à l'approbation de la direction du diocèse.

ART. 21.

Dans les districts où il y a des écoles ambulantes, la représentation communale désigne parmi les habitants, les propriétés ou les établissements soumis aux contributions scolaires d'après les règles adoptées pour la répartition des impôts (article 16), ceux qui seront tenus de procurer le local à l'école et la nourriture et le logement

à l'instituteur pendant la période scolaire du cercle, y compris les dimanches et jours fériés, ainsi que la part de ces prestations qui sera à la charge de chacun. Les imposables qui ne pourront pas procurer de local ou de local jugé convenable par la commission scolaire, rachèteront leur obligation par une contribution à la caisse scolaire, dont l'administration communale règlera le montant pour chaque jour d'école. Si, en ce cas, la commission scolaire ne trouve pas à louer un logement convenable pour l'indemnité payée par la caisse scolaire et fixée par la représentation communale, elle répartira l'obligation de fournir le local sur les autres habitants soumis aux impositions scolaires, lesquels recevront l'indemnité fixée pour ce surcroît de charge.

Si, sans raison valable, quelqu'un refuse de recevoir à son tour l'école ambulante, il paiera chaque fois une amende de 2 speciedalers (11 fr. 20 c); de plus, l'inspecteur louera sans retard un autre local pour l'école et fournira à l'instituteur la nourriture et le logement pour le compte de la caisse scolaire. Ces dépenses seront remboursées par celui qui était tenu de recevoir l'école. A défaut d'inspecteur sur le lieu ou dans le voisinage, l'instituteur est chargé de prendre les mesures nécessaires. Il ne sera défendu à personne de se faire remplacer par un autre pour le logement de l'école, si toutefois cet arrangement ne porte pas obstacle à sa fréquentation. Si quelqu'un se trouve lésé par une des mesures précitées, il pourra soumettre la question à la décision de la direction du diocèse.

ART. 22.

Si la distribution de l'entretien de l'instituteur ou des charges scolaires en général entraîne une inégalité de répartition dans le cercle, l'administration communale la fera disparaître, autant que possible, par la répartition des impositions ou par des contributions de la caisse scolaire commune.

ART. 23.

Si les écoles pour les ouvrages manuels ou les écoles des petits enfants sont organisées de manière à être tenues à tour de rôle dans les familles ou dans les maisons, les dispositions nécessaires à cet effet seront prises conformément aux prescriptions de l'article 21.

ART. 24.

Toute commune scolaire sera obligée de se procurer, avec ou sans subvention de la caisse scolaire préfectorale, pour un des instituteurs au moins, un logement de famille avec des terres y attenantes suffisantes pour nourrir au moins deux vaches et pour planter un jardin.

Si l'emploi d'instituteur est réuni à celui de chantre, ce logement pourra être remplacé par la propriété réservée au sacristain, qu'elle existe déjà ou qu'elle soit désignée conformément au Code Norvégien, livre 2, chapitre 15, article 7, et livre 2, chapitre 21, article 20, ou, lorsque cela est impossible, par la terre déjà prise ou à prendre à cet effet sur les presbytères.

S'il est impossible de cette façon de procurer de la terre à l'instituteur, on en détachera des propriétés non affermées de l'église ou de l'état. Le prix d'acquisition de cette terre, qui sera grevée d'une partie proportionnelle des droits fonciers, sera fixé d'après les règles qui régissent la vente à l'amiable de ces propriétés aux fermiers. Le prix d'achat sera payé par la caisse scolaire et les droits fonciers par l'usufruitier.

Dans l'impossibilité de se procurer de la susdite manière la terre nécessaire, on achète un autre morceau de terre, s'il s'en trouve à des conditions acceptables, ou, en cas de besoin, on en loue. Dans ce dernier cas la location annuelle est payée par la caisse scolaire.

La commune fournit les bâtiments accessoires de la terre ou, le cas échéant, de la propriété réservée au sacristain.

Lorsque la direction du diocèse trouve que la position de l'instituteur le permet, l'entretien des bâtiments accessoires pourra lui être imposé.

Si, en raison de l'état du district, les dispositions précitées sont jugées peu nécessaires ou trop dispendieuses, le Roi pourra établir des exceptions, lorsque la demande lui en sera faite par la représentation communale.

Les communes scolaires doivent tâcher de procurer de la terre à autant d'instituteurs qu'il leur sera possible, avec ou sans subvention de la caisse scolaire préfectorale, et avec le droit d'en faire détacher de celle des presbytères ainsi que d'en faire acheter sur les terres non affermées de l'église et de l'état conformément aux prescriptions du 3e alinéa du présent article

ART. 25.

Les terres ou les bâtiments actuellement acquis aux écoles ne devront pas en être détachés sans le consentement de la direction du diocèse.

ART. 26.

Si un district séparé de la commune scolaire conformément à l'article 18, a fait acquisition de terre et de maison pour son instituteur, la commune scolaire ne se trouvera cependant pas dégagée de l'obligation qui lui

est imposée par l'article 24, à moins que le Roi, en raison de circonstances particulières, n'en décide autrement.

ART. 27.

Pour chaque préfecture la municipalité préfectorale fixera le minimum de traitement des instituteurs fixes des écoles primaires du peuple. A cet effet la direction du diocèse reçoit en temps utile de la commission scolaire une proposition, qu'elle envoie ensuite, revêtue de sa déclaration et de celle du prévôt, à la municipalité préfectorale. Le règlement est adopté pour la totalité ou une partie de la préfecture; il fixe une certaine somme pour chaque semaine scolaire. Ce règlement doit être fait dans deux ans à partir de la fin de la présente année et sera mis en vigueur au commencement de l'année suivante. Dix ans après la mise en vigueur du susdit règlement, la municipalité, dans sa première session, aura le droit de modifier le minimum de traitement adopté.

Les règlements de la municipalité sont soumis à l'approbation de la direction du diocése. Si celle-ci trouve ne pouvoir approuver les résolutions prises par la municipalité, l'affaire sera renvoyée à cette dernière pour être traitée dans une nouvelle séance. Les décisions prises dans cette réunion seront définitives.

ART. 28.

Si un instituteur est en même temps chargé de l'emploi de chantre, ses revenus comme tel ne doivent pas être déduits de son traitement d'instituteur, réglé conformément à l'article précédent, à moins que les revenus ne soient si considérables que la direction du diocèse trouve qu'il y a lieu d'établir une exception.

Si l'instituteur est usufruitier de terre, la représentation communale, avec le consentement de la direction du diocèse, pourra diminuer son traitement d'instituteur d'une somme qui ne devra cependant pas dépasser la moitié des revenus nets présumés de la terre. Toutefois, cette disposition ne sera pas appliquée à la terre dont l'acquisition est imposée à toute commune par l'article 24.

ART. 29.

Dans les questions où, conformément à l'article 20, la décision pourra appartenir à un cercle, ainsi que pour les mesures autres que celles fixées par la loi qu'un cercle désire prendre dans l'intérêt de sa circonscription scolaire, par exemple pour l'amélioration du traitement de l'instituteur, les pères de famille soumis aux impositions scolaires du cercle auront le droit de décision, par majorité de voix, dans des réunions régulièrement convoquées dans chaque localité par le président de la commission scolaire et dirigées par lui.

Si plusieurs cercles ont le même instituteur, les décisions relatives à l'amélioration spontanée de sa position pourront être prises, dans des réunions communes, par les pères de famille soumis aux contributions scolaires de ces cercles.

Le président de la commission scolaire pourra convoquer ces pères de famille toutes les fois qu'il le jugera convenable. Cette convocation est de rigueur lorsque la commission scolaire ou cinq des pères de famille susmentionnés en font la demande, à condition toutefois que ces derniers présenteront des propositions positives à soumettre à l'assemblée.

Si quelqu'un trouve qu'il a lieu de se plaindre d'une décision prise dans ces réunions, et s'il envoie sa plainte, dans les quatre semaines après la séance, à la direction du diocèse, celle-ci pourra faire traiter la question par une nouvelle assemblée. La décision de cette dernière sera définitive.

ART. 30.

Toute répartition de prestations en argent ou en nature dans les cercles respectifs conformément aux articles 20 et 29, sera faite par la représentation communale ou par sa commission pour la fixation et la répartition des impôts d'après les règles générales qui régissent les impositions (v. l'article 16).

Dans les cas mentionné au deuxième alinéa de l'article précédent, la somme votée sera répartie entre les cercles réunis.

ART. 31.

Les règles de l'article 20 relatives à l'indemnité de nourriture et de logement des instituteurs de cercle s'appliquent également aux instituteurs des districts mentionnés dans l'article 18. Dans le cas où le premier de ces articles exige la décision de la représentation communale, la résolution, en ce qui concerne les susdits districts, sera prise par les pères de famille du district conformément aux règles établies par l'article 29, et la répartition aura lieu conformément aux dispositions de l'article 30.

ART. 32.

Dans les écoles des établissements industriels, le traitement de l'instituteur est fixé par l'administration organisée pour ces écoles par l'article 70. La décision prise est soumise à l'approbation de la direction du diocèse.

CHAPITRE IV

DE L'ORGANISATION DES ÉCOLES SECONDAIRES DU PEUPLE.

ART. 33.

Dans les localités jugées convenables à cet effet, la commission scolaire devra provoquer la création d'écoles secondaires. Avec l'approbation de la représentation communale, et avec ou sans subvention de la caisse scolaire préfectorale, ces écoles pourront être séparées ou réunies à un cercle scolaire ou à une école normale. Elles pourront être établies pour une cure ou une paroisse seule ou pour plusieurs cures ou plusieurs paroisses réunies. En observant les règles fixées par l'article 29, plusieurs cercles réunis pourront décider de la création d'une école secondaire. De même les communes ou cercles scolaires voisins ayant déjà établi, chacun ou plusieurs réunis, la division inférieure d'une école secondaire, pourront se réunir pour l'établissement séparé de sa division supérieure. Pour la répartition des contributions on procèdera conformément à l'article 30. Sur la décision de la municipalité préfectorale, des écoles secondaires pourront aussi être créées pour le compte de la caisse scolaire préfectorale.

ART. 34.

Si la durée de l'enseignement dans une école secondaire est fixée à plus de deux ans, il sera établi deux divisions principales, dont l'inférieure comprendra les deux premières années et la supérieure les suivantes. L'enseignement de la division inférieure sera organisé de telle sorte que les différentes connaissances acquises dans cette division d'après le plan de l'école donneront un résultat complet et terminé en même temps qu'elles serviront de base à l'enseignement de la division supérieure.

ART. 35.

Lorsque les circonstances s'y prêteront, chacune des divisions principales de l'école pourra être établie dans différents lieux du district auquel appartient l'école.

ART. 36.

Dans l'école secondaire du peuple les cours embrasseront une étude plus complète des connaissances ordinaires des écoles de cercle, et l'enseignement de ceux d'entre les objets ci-après qui seront compris dans le programme de chaque école, savoir: le norvégien, la géographie, l'histoire, les premiers éléments des sciences naturelles, le dessin et l'arpentage. L'enseignement de la division supérieure de l'école pourra encore embrasser les mathématiques, l'économie politique et, en cas de circonstances particulières, une langue étrangère.

Si le plan de l'école arrête que l'enseignement religieux d'après les livres réglementaires doit cesser dans la division supérieure de l'école, il y aura des heures déterminées pour la lecture de la Bible et pour des leçons d'histoire ecclésiastique.

ART. 37.

Pour être admis dans une école supérieure du peuple, il faut que les enfants sachent rendre compte des principaux récits de l'ancien et du nouveau testament, ainsi que du catéchisme de Luther, qu'ils sachent lire couramment, écrire des phrases et connaître les quatre règles élémentaires de calcul par nombres entiers.

Aucun enfant au-dessous de 12 ans ne pourra y être admis à moins d'exception faite par la commission scolaire.

Lorsque le développement de l'ecole de cercle le permet, le minimum des connaissances préliminaires pourra être augmenté avec le consentement de la direction du diocèse.

ART. 38.

Pour chaque école secondaire du peuple il sera rédigé un plan renfermant les autres dispositions nécessaires pour son organisation et son fonctionnement, savoir: sur la durée de l'enseignement, le nombre et les objets d'enseignement des classes, la rétribution scolaire et les bourses ainsi que sur l'organisation de l'administration immédiate dans le cas où l'école est créée pour plusieurs communes ou non attachée à une école de cercle. Le plan est approuvé par la direction du diocèse.

CHAPITRE V.

DES GRANDES COMMUNES SCOLAIRES.

ART. 39.

Chaque préfecture ou, lorsque la préfecture est divisée en plusieurs municipalités préfectorales, chacune des divisions forme une grande commune scolaire avec une caisse scolaire particulière.

ART. 40.

Dans la caisse scolaire préfectorale sont versés:

a. Les intérêts des capitaux actuels ou éventuels.
b. Les contributions votées par le Storthing sur les fonds publics.
c. Les sommes votées par la municipalité préfectorale.

Lorsqu'une préfecture répartit sur la valeur cadastrale, ou le Finmark sur ses contribuables, en faveur de la caisse scolaire préfectorale, une somme égale à $1^1/_8$ skilling pour chacun des habitants du district rural de la préfecture d'après le dernier recensement général, elle aura droit au double de cette somme sur les fonds publics. Si la contribution de la préfecture est fixée à une somme plus élevée, jusqu'à nouvelle concurrence de $1^1/_8$ skilling pour chaque individu, elle recevra une somme correspondante sur les fonds publics en tant que le Storthing aura voté à cet effet les crédits nécessaires.

Les contributions scolaires que les préfectures du Nordland et du Finmark touchent sur le fonds scolaire et ecclésiastique du Nordland, ne seront pas déduites des sommes auxquelles, d'après les dispositions précitées, elles auront droit sur d'autres fonds publics.

Les sommes votées jusqu'à présent en faveur de différentes caisses scolaires sur le fonds de secours de l'instruction publique pour les écoles fixes, les écoles ambulantes ou les écoles secondaires du peuple, seront toujours payées, comme jusqu'a présent, pendant la durée des crédits votés.

ART. 41.

Les dépenses suivantes sont voteés par la municipalité préfectorale et payées par la caisse scolaire préfectorale:

a. Les suppléments d'ancienneté aux traitements des instituteurs conformément aux règles ci-après.

Sera appliquée à ces suppléments la moitié au moins de la somme provenant de la répartition mentionnée par l'article précédent de $1^1/_8$ skilling pour chaque individu et de la somme double correspondante fournie par les fonds publics. Toutefois, si la municipalité préfectorale trouve que, dans les premières années, une somme aussi forte ne pourra pas convenablement être appliquée aux suppléments d'ancienneté, il lui sera permis d'en employer une partie à l'acquisition de terres ou de logements pour les instituteurs.

b. Les contributions aux écoles secondaires du peuple et aux écoles de travail.
c. Les contributions pour la construction de bâtiments scolaires (avec ou sans logement pour l'instituteur) et pour l'acquisition des terres accordées aux instituteurs.
d. Les contributions pour le soutien des écoles dans les paroisses pauvres.
e. Les indemnités accordées aux instituteurs pour l'instruction des élèves-instituteurs.

Les crédits votés dans un autre but en faveur des écoles auront besoin d'être approuvés par la direction du diocèse.

ART. 42.

Il y aura deux degrés de suppléments d'ancienneté; l'importance et le nombre des suppléments de chaque degré seront fixés par la municipalité préfectorale sur la proposition de la direction du diocèse.

ART. 43.

Jusqu'à concurrence du montant des suppléments d'ancienneté votés, les instituteurs fixes des écoles primaires du peuple auront droit à des suppléments proportionnés à la durée de leur service, aux conditions fixées par l'article suivant. Le supplément de premier degré n'est accordé aux instituteurs qu'au bout de 7 années de service; le supplément de second degré seulement au bout de 15 années de service.

ART. 44.

Pour l'obtention d'un supplément d'ancienneté il faut en outre:

a. que l'instituteur ait subi une des épreuves prescrites par l'article 63 ci-après (l'exemption de cette condition pourra être accordée par la direction du diocèse);
b. qu'il présente des témoignages d'assiduité et de capacité;
c. qu'il donne des leçons pendant 24 semaines par an au moins.

ART. 45.

En accordant les suppléments d'ancienneté la municipalité préfectorale pourra ajouter comme condition que le traitement payé à l'instituteur par la petite commune ou par celle-ci et le cercle scolaire réunis doit dépasser le minimum adopté d'une certaine somme indiquée.

ART. 46.

Un supplément d'ancienneté accordé à un instituteur ne pourra lui être retiré tant qu'il conservera son emploi dans une des écoles de la préfecture.

ART. 47.

Tout mandat sur la caisse scolaire préfectorale sera tiré par le préfet. Quant à la comptabilité, la révision et l'approbation des comptes, on se conformera aux règles adoptées pour les autres caisses de la commune préfectorale.

ART. 48.

La municipalité préfectorale est autorisée à employer deux jours, en dehors des séances prescrites par la loi, aux débats du budget scolaire.

CHAPITRE VI.

DE L'ENSEIGNEMENT OBLIGATOIRE ET DES EXAMENS.

ART. 49.

Les enfants sont tenus de fréquenter l'école depuis l'âge de 8 ans jusqu'au moment de leur sortie définitive de l'école.

L'enseignement obligatoire n'a lieu chaque année que pendant le temps fixé conformément à l'article 6.

La sortie définitive de l'école a généralement lieu à la confirmation de l'enfant. Elle peut être accordée plus tôt, lorsque les parents ou tuteurs en font la demande, si l'enfant a 13 ans révolus et que la commission scolaire trouve qu'il a acquis des connaissances et une instruction satisfaisantes.

Si un enfant quitte l'école avant d'avoir commencé à se préparer à la confirmation, ses parents ou tuteurs seront tenus de veiller à ce qu'il conserve ses connaissances dans la religion chrétienne. A défaut, le pasteur pourra renvoyer l'enfant à l'école.

En raison de circonstances particulières, la réduction de la durée des études ou l'exemption de prendre part à l'enseignement d'une branche de connaissances, pourra être accordée à un enfant par la commission scolaire, et provisoirement par le pasteur. De plus, lorsque la commission scolaire trouve que des circonstances locales ou autres le permettent, elle pourra admettre à l'école les enfants ayant 7 ans révolus.

ART. 50.

Lorsque les parents ou tuteurs qui enseignent eux-mêmes aux enfants ou leur font enseigner par d'autres les connaissances étudiées dans les écoles de cercle, en donnent avis en temps opportun à la commission scolaire, ils pourront être dispensés d'envoyer leurs enfants à l'école du peuple. Toutefois, ils sont tenus de participer avec les autres habitants aux dépenses et charges exigées par les écoles ordinaires. Si la commission trouve que l'instruction d'un enfant est négligée, il sera envoyé à l'école commune.

ART. 51.

Aucun enfant soumis à l'enseignement ne doit rester absent de l'école à moins de maladie ou d'autre empêchement valable, ou à moins d'une permission spéciale accordée chaque fois par l'instituteur.

Si les parents, maîtres ou autres remplaçants des parents ne donnent pas des raisons satisfaisantes de l'absence d'un enfant, et qu'ils n'aient pas voulu écou-

ter les exhortations et les admonitions qui leur auront été adressées, la commission scolaire pourra leur dicter une amende de 24 skillings (1 fr. 12 c.) jusqu'à 5 speciedalers (28 fr.).

Les propriétaires de fabriques et d'autres établissements qui emploient des enfants pour leurs travaux, ne doivent pas, sous peine de la même amende, occuper les enfants de manière à les empêcher d'acquérir les connaissances voulues.

Si les parents ou d'autres qui sont chargés de l'éducation des enfants, sont indifférents, dérangés ou corrompus au point que les enfants en soient négligés ou pervertis, la commission des pauvres sur la demande de la commission scolaire, aura soin de faire placer les enfants dans des familles qui veilleront consciencieusement à leur éducation et à leur instruction. La caisse des pauvres pourra se faire rembourser des dépenses faites à ce sujet par les parents ou tuteurs des enfants.

Si un enfant négligé (voyez l'article 9) a atteint l'âge de 16 ans et qu'il s'obstine à ne pas se soumettre aux mesures prises pour son instruction par la commission scolaire, celle-ci est en droit d'employer des moyens coërcitifs approuvés par la direction du diocèse; toutefois elle ne doit pas faire entrer l'enfant dans une maison de correction.

ART. 52.

Lorsqu'il est constaté que le besoin empêche les parents ou leurs remplaçants d'envoyer à l'école les enfants à leur charge, les enfants seront mis en état de fréquenter l'école aux frais de la caisse des pauvres.

ART. 53.

Chaque instituteur tiendra, sur l'école et sa fréquentation, un registre disposé d'après le modèle adopté par la direction du diocèse et autorisé par le pasteur.

ART. 54.

Si un enfant soumis à l'enseignement s'en va pour un temps plus ou moins long dans un autre cercle, avis en sera donné par l'ancien instituteur à celui du nouveau cercle, et s'il s'en va dans une autre paroisse, le président de la commission scolaire est tenu d'en avertir le pasteur.

ART. 55.

La commission scolaire fixe l'époque ou les époques de l'année où de nouveaux enfants pourront être admis dans les écoles.

ART. 56.

Chaque année, en présence du pasteur et d'un ou de plusieurs autres membres de la commission scolaire, il y aura dans les écoles de cercle un examen public, autant que possible vers la clôture des leçons. Tous les enfants de plus de neuf ans soumis à l'enseignement public, y compris ceux qui reçoivent des leçons particulières à l'instar de celles des écoles du peuple, sont tenus de se présenter à ces examens. Les enfants de plus de 12 ans seront également tenus, si on l'exige, de se présenter aux inspections de l'évêque ou du prévôt. Dans les localités où il y a un vicaire fixe, celui-ci assistera aux examens publics en cas d'empêchement de son pasteur.

ART. 57.

Aux inspections à l'église de l'évêque ou du prévôt ainsi qu'aux catéchismes, tous les enfants de plus de 12 ans pourront être appelés à se présenter pour rendre compte de leurs connaissances. Cette obligation dure jusqu'à 2 ans après leur confirmation.

ART. 58.

En cas d'absence des enfants aux examens ou aux inspections sans empêchement valable, les parents, maîtres ou autres remplaçants des parents pourront être condamnés par la commission scolaire à une amende de 1 speciedaler (5 fr. 60 c.) au plus.

ART. 59.

Si un enfant néglige, à plusieurs reprises et sans empêchement valable, l'enseignement volontaire, la commission scolaire pourra lui retirer la permission d'y prendre part.

CHAPITRE VII.

DE L'INSTRUCTION, DE LA NOMINATION ET DES DROITS ET DEVOIRS DES INSTITUTEURS.

ART. 60.

Pour l'instruction des instituteurs des écoles du peuple, il y aura, outre les écoles normales des diocèses, de petites écoles normales, attachées comme classes parallèles aux écoles secondaires du peuple ou comme classes supérieures aux écoles de cercle.

Ces petites écoles normales, établies de concert avec la commune, sont placées sous l'administration de la direction du diocèse et sous l'inspection du prévôt et du pasteur.

A chaque école normale il y aura une école pratique. L'école de cercle la plus proche pourra être employée dans ce but.

ART. 61.

Les dispositions détaillées relatives à l'organisation et au fonctionnement des grandes et des petites écoles normales, seront données par le Roi ou par celui qu'il autorisera à cet effet.

ART. 62.

L'Etat paie les dépenses d'établissement et d'entretien des grandes et des petites écoles normales, et contribue, pour une part proportionnelle, aux dépenses des écoles pratiques des grandes écoles normales des diocèses.

ART. 63.

Ne seront en général nommés instituteurs des écoles de cercle que ceux qui auront passé l'examen de sortie théorique et pratique d'une grande ou d'une petite école normale, ou qui auront subi une épreuve analogue, dont le programme sera fixé par le Roi ou par celui qu'il autorisera à cet effet. Lorsque, pour les emplois d'instituteur vacants des écoles de cercle, il ne se présente pas de candidats capables et habiles ayant subi une de ces épreuves, on aura particulièrement égard à ceux qui, au moins, auront passé par la division inférieure d'une école secondaire du peuple, et assisté pendant une année à un cours pratique comme élève-instituteur dans une école dont le maître est autorisé, par la direction du diocèse, à se charger de l'instruction d'élèves-instituteurs.

ART. 64.

Les instituteurs aides des écoles de cercle et les instituteurs des écoles des petits enfants sont nommés par la commission scolaire.

Les autres instituteurs des écoles de cercle seront nommés par la direction du diocèse après des annonces publiques préalables et sur la proposition de la commission scolaire. Ces instituteurs ne pourront être congédiés que de la manière indiquée par l'article 67, 2e alinéa.

Les instituteurs des écoles secondaires du peuple sont nommés par la direction du diocèse sur la proposition de la commission scolaire ou l'administration particulière de l'école.

Les directeurs des grandes écoles normales sont nommés par le Roi; les autres instituteurs de ces établissements sont nommés par le Roi ou par celui qu'il autorisera à cet effet. Les instituteurs des petites écoles normales (article 60) sont nommés par la direction du diocèse sur l'avis préalable de la commission scolaire ou de l'administration de l'école.

Si un instituteur est également chargé des fonctions de chantre, il sera nommé à ce dernier emploi par l'évêque.

ART. 65.

A mesure que l'occasion s'en présentera, il sera nommé pour chaque église un chantre, sauf les exceptions admises par le Roi sur la demande de la représentation communale.

Les chantres seront en même temps instituteurs, si l'évêque, avec le consentement de la représentation communale, n'en décide pas autrement.

Les instituteurs qui sont en même temps chantres, reçoivent, en cette dernière qualité, de la paroisse qu'il desservent les revenus alloués jusqu'à présent au sacristain ou au chantre.

ART. 66.

Lorsqu'une école secondaire du peuple est attachée à une école de cercle, les instituteurs sont tenus de se conformer à la distribution des leçons des diverses connaissances, fixée, pour l'école réunie, par la commission scolaire ou par l'administration de l'école secondaire.

Une décision semblable sera prise par la direction du diocèse pour les petites écoles normales.

ART. 67.

Les instituteurs aides des écoles de cercle et les instituteurs des écoles des petits enfants peuvent être congédiés par la commission scolaire.

Les autres instituteurs des écoles de cercle qui ne feront pas preuve d'activité ou de capacité, ou qui auront une conduite inconvenante dans leurs fonctions et dans leur vie, peuvent être congédiés de l'avis réuni de la commission scolaire, du prévôt et de la direction du diocèse, après que l'instituteur aura été admis à donner ses explications.

En cas de délits graves, la direction du diocèse pourra immédiatement suspendre un instituteur de ses fonctions, jusqu'à ce que l'autorité compétente ait prononcé son renvoi définitif ou que la question ait été jugée par les tribunaux.

ART. 68.

Un service non interrompu de 7 ans comme instituteur titulaire ou substitué dans une école du peuple ou dans une école normale, avant ou après l'âge fixé pour le recrutement, exemptera du service militaire.

Pendant toute la durée de ses fonctions, l'instituteur en est exempt.

ART. 69.

Les instituteurs nommés avant la mise en vigueur de la présente loi ne subiront aucune diminution dans les revenus qui leur sont déjà acquis, sans égard aux suppléments qui pourront leur être alloués par cette loi.

CHAPITRE VIII.

DE L'ADMINISTRATION ET DE L'INSPECTION.

ART. 70.

L'administration immédiate des écoles d'une commune est confiée à une commission scolaire composée du pasteur de la paroisse comme président, du vicaire fixe, lorsqu'il y en a un, du président de la municipalité et d'un nombre de membres fixé par la représentation communale et choisi par elle dans son propre sein ou en dehors, ainsi que d'un des instituteurs de la commune scolaire, choisi par ceux-ci dans une réunion convoquée et dirigée par le président de la commission scolaire. En cas d'empêchement du pasteur de la paroisse, le vicaire fixe, s'il y en a un présent, le remplace comme président de la séance. Dans le cas contraire, la commission investit un de ses membres des fonctions de président intérimaire.

Pour la durée des fonctions, le remplacement et la réélection des membres choisis, on applique les règles prescrites par la loi du 14 janvier 1837 sur les municipalités à la campagne.

Pour les écoles des établissements industriels, les fonctions de la commission scolaire sont confiées au pasteur ou aux pasteurs, conjointement avec le propriétaire de l'établissement ou son mandataire. S'il y a plusieurs propriétaires, ceux-ci en désignent un pour les représenter tous dans l'administration scolaire. Le pasteur de la paroisse ou, lorsqu'il y en a plusieurs dans l'administration, celui d'entre eux que désignera l'évêque, exercera les fonctions de président.

Les écoles de district mentionnées par l'article 18 sont soumises à la commission scolaire ordinaire.

ART. 71.

Les membres de la commission scolaire sont tenus de se réunir aussi souvent qu'il sera jugé nécessaire, au temps et au lieu dûment publiés par le président.

Aucune résolution prise par la commission scolaire n'aura de valeur, à moins que la moitié des membres ne soient présents. Les décisions sont prises à la majorité des voix. En cas d'égalité des voix, celle du président a la prépondérance. S'il s'élève un différend au sein de l'administration scolaire d'un établissement industriel, la décision appartient à la direction du diocèse.

Les délibérations des séances de la commission scolaire seront insérées dans un registre autorisé à cet effet par le prévôt.

ART. 72.

Il est du devoir de la commission scolaire de veiller à tout ce qui pourra être utile à l'enseignement public, et notamment de surveiller la tenue des écoles et la présence des élèves ainsi que les bâtiments et mobiliers scolaires.

Il est particulièrement enjoint aux pasteurs de veiller assidûment à tout ce qui intéresse l'éducation et l'instruction dans les écoles de la paroisse. Ils devront contribuer par tous les moyens dont ils disposent: par des visites dans les écoles, par des encouragements, des exhortations et des admonitions, à y introduire l'ordre, l'assiduité et le vrai esprit chrétien.

ART. 73.

Lorsque la commission scolaire le jugera utile, elle pourra nommer, parmi les habitants du cercle scolaire, un ou plusieurs inspecteurs qui auront particulièrement à veiller à ce que les enfants du cercle soumis à l'enseignement fréquentent régulièrement l'école, et qui, d'ailleurs, sur les indications données par la commission scolaire, auront à l'assister dans tout ce qui pourra servir les intérêts de l'école.

Les inspecteurs seront présents aux réunions de la commission scolaire, lorsque la demande leur en sera faite. La durée de leurs fonctions est de 2 ans, au bout desquels ils pourront se refuser à ce service pendant 2 autres années.

ART. 74.

Chaque année la commission scolaire doit présenter à la municipalité un état des sommes jugées nécessaires pendant l'année suivante pour subvenir aux dépenses de l'enseignement public. Cet état sera présenté à l'époque fixée par la représentation communale dans l'intérêt de la répartition des impôts.

Le pasteur de la paroisse a voix consultative dans les séances de la municipalité et des représentants où seront traitées des questions relatives à l'enseignement public. Le président de la municipalité est tenu d'avertir le pasteur du temps et du lieu de ces réunions.

ART. 75.

Lorsqu'une commune scolaire renferme plusieurs paroisses, le Roi pourra donner les instructions spéciales qu'il jugera utiles pour la participation des fonctionnaires ecclésiastiques aux affaires relatives à l'enseignement public.

ART. 76.

Personne ne doit établir ou continuer une école particulière dont l'enseignement embrasse les connaissances appartenant d'après la présente loi aux écoles du peuple, à moins d'avoir fourni à la commission scolaire des témoignages authentiques de bonnes moeurs.

ART. 77.

Dans une prévôté l'inspection des écoles du peuple appartient au prévôt, à qui la commission scolaire aura à s'adresser pour les affaires qui doivent être décidées par une autorité supérieure.

ART. 78.

Pour les écoles du peuple de chaque prévôté, la direction du diocèse aura à rédiger des instructions basées sur la présente loi d'après la proposition du prévôt et l'avis préalable des commissions scolaires.

ART. 79.

La direction du diocèse forme l'administration scolaire de la commune préfectorale.

Elle rédige chaque année pour la caisse scolaire préfectorale un projet de budget, qu'elle envoie, accompagné de renseignements et de motifs, au préfet 6 semaines au moins avant la réunion de la municipalité préfectorale.

Avant la réunion de la direction du diocèse pour rédiger le budget, chaque prévôt, après avoir demandé l'avis des commissions scolaires, lui adressera un projet de budget en ce qui concerne sa prévôté.

Art. 80.

Dans toutes les affaires scolaires la direction du diocèse sera assistée par un directeur scolaire nommé par le Roi.

Le directeur scolaire fera des voyages et des séjours dans les différentes parties de sa circonscription pour étudier la situation générale de l'enseignement public en dedans et en dehors des écoles.

De plus, le directeur scolaire sera tenu d'assister les commissions scolaires et les instituteurs de sa circonscription, de ses avis et de ses conseils, en ce qui concerne l'organisation, l'enseignement et la discipline des écoles.

Du reste, le directeur scolaire aura à remplir, au service de l'enseignement public, les fonctions qui pourront lui être imposées par la loi ou confiées par l'autorité supérieure.

Art. 81.

L'administration supérieure des écoles de chaque diocèse est confiée à la direction du diocèse.

L'inspection supérieure des écoles du diocèse est conférée à l'évêque et au directeur scolaire, qui, tous les deux, sont admis à prendre part, avec voix consultative, aux délibérations sur les affaires scolaires dans chaque commission scolaire et dans chaque représentation communale.

De même le directeur scolaire est admis à prendre part aux délibérations de la municipalité préfectorale sur les affaires scolaires.

ART. 82.

Les commissions scolaires et les administrations spéciales des écoles secondaires du peuple doivent envoyer des rapports annuels sur l'état de l'enseignement public, rédigés conformément aux modèles prescrits, à la direction du diocèse, qui, de son côté, fait à l'autorité supérieure un rapport annuel sur la situation des écoles du peuple dans le diocèse entier.

CHAPITRE IX.

DISPOSITIONS DIVERSES.

ART. 83.

Pour l'enseignement de la religion chrétienne on ne se servira que des livres d'instruction autorisés par le Roi.

Pour les ouvrages concernant les autres connaissances ainsi que pour les recueils de lecture et autres objets servant à l'enseignement, leur inspection appartient à la direction du diocèse.

ART. 84.

Les écoles du peuple établies et entretenues par la charité privée seront administrées conformément aux statuts qui sont ou seront donnés pour elles.

ART. 85.

Pour les districts ruraux n'ayant pas de municipalité spéciale, et réunis, en ce qui concerne l'enseignement public, à une paroisse urbaine, la direction du diocèse, sur la demande qui lui en sera faite par les intéressés, décidera si et jusqu'à quel point application y sera faite des dispositions relatives aux écoles du peuple des districts ruraux.

ART. 86.

Aux offices divins, le chantre, lorsqu'il est en même temps instituteur, amènera un nombre suffisant de ses écoliers pour aider à l'exécution du chant, à moins que la commission scolaire ne trouve que des circonstances locales ou autres s'y opposent. De même la commission scolaire décide si les instituteurs de toutes les écoles de la paroisse devront amener, à tour de rôle, un nombre convenable de leurs écoliers pour conduire le chant conjointement avec le chantre et sous sa direction.

ART. 87.

En cas d'absence, sans empêchement valable, des séances de la commission scolaire, l'assemblée pourra infliger chaque fois à ses membres une amende de 60 skillings (2 fr. 80 c.).

ART. 88.

Si les amendes dictées conformément à la présente loi sont acceptées à l'amiable, elles pourront être recouvrées au moyen d'une saisie; dans le cas contraire la question sera soumise au tribunal de police.

ART. 89.

Les directeurs scolaires en voyage sont payés de leurs frais de poste d'après le même tarif que les prévôts dans l'exercice de leurs fonctions, et, de plus, ils reçoivent une indemnité de 8 marcs (9 fr. environ) par jour.

ART. 90.

Cette loi entrera en vigueur à partir du 1er janvier de l'année prochaine, en tant qu'il n'est pas fixé d'autre limite dans les articles précédents. A compter de la même époque seront abolies toutes les dispositions actuelles sur les écoles du peuple à la campagne.

LOI SUPPLÉMENTAIRE

DES LOIS DU 16 MAI 1860 SUR L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE A LA CAMPAGNE ET DU 12 JUILLET 1848 SUR L'ENSEIGNEMENT DU PEUPLE DANS LES VILLES.

(Du 22 Mai 1869.)

ART. 1.

Dans les écoles de cercle divisées en classes progressives, il peut être nommé plusieurs instituteurs de cercle, que l'enseignement ait lieu simultanément ou à des heures différentes.

La commission scolaire distribue les leçons entre les instituteurs de l'école de cercle et désigne celui d'entre eux qui sera chargé de la direction immédiate de l'enseignement.

ART. 2.

L'enseignement des classes inférieures des écoles du peuple ou, lorsque l'école est partagée en divisions suivant le sexe des enfants, celui de toutes les classes de jeunes filles pourra aussi être confié à des institutrices.

ART. 3.

La nature de l'épreuve que les femmes devront subir pour être nommées institutrices fixes dans les écoles du peuple, sera réglée par le Roi ou par celui qu'il autorisera à cet effet. Si les femmes fournissent d'autres preuves de leur capacité, cet examen n'aura pas lieu.

ART. 4.

Les institutrices fixes ont en général les mêmes droits et les mêmes obligations que les instituteurs. Toutefois, les minima de traitement et de supplément d'ancienneté pourront être réglés séparément pour les institutrices des écoles de campagne. De plus, les institutrices mariées pourront être congédiées, avec un délai de 3 mois, par la commission scolaire, avec le consentement de la direction du diocèse à la campagne et avec celui du prévôt et de l'évêque dans les villes.

ART. 5.

Les dispositions de la présente loi relatives aux écoles de cercle s'appliquent également aux écoles des établissements industriels mentionnées par les articles 10, 17 et 18 de la loi du 16 mai 1860, ainsi qu'aux écoles de district.

ART. 5.

Lorsqu'un cercle scolaire a acquis à ses propres frais la terre accordée à l'instituteur, son indemnité de nourriture, si, toutefois, elle n'est pas payée par la caisse scolaire commune, pourra, avec le consentement de la direction du diocèse, être diminuée d'une certaine somme, qui ne doit cependant pas dépasser la moitié des revenus nets présumés de la terre. Si la commune et le cercle scolaire réunis ont fait acquisition de la terre de l'instituteur, cette diminution pourra être proportionnellement répartie sur le traitement et sur l'indemnité de nourriture. Dans d'autres cas, la diminution du traitement de l'instituteur, mentionnée dans le 2e alinéa de l'article 28 de la loi du 16 mai 1860, ne doit pas coïncider avec la diminution de l'indemnité de nourriture.

LOI DU 17 JUIN 1869

SUR

LES ÉCOLES PUBLIQUES POUR L'ENSEIGNEMENT SECONDAIRE.

CHAPITRE I.

DU BUT ET DE L'ORGANISATION GÉNÉRALE DES ÉCOLES.

ART. 1.

Les écoles de l'État pour l'instruction générale secondaire se divisent en: 1° Écoles moyennes; 2° Colléges. Ces derniers sont de deux espèces: colléges latins et colléges spéciaux.

ART. 2.

Les écoles moyennes sont des établissements préparatoires pour les colléges et donnent en même temps aux élèves qui, en les quittant, entrent dans la vie pratique, une instruction générale complète et proportionnée à leurs besoins.

L'école moyenne peut avoir une classe spéciale pratique, pour laquelle il y aura, dans chaque cas, un plan particulier. Le but de l'enseignement de la classe spéciale pratique sera d'élargir et de continuer progressivement les études de l'école moyenne en ayant particulièrement soin de former les élèves pour la vie pratique.

ART. 3.

Par des cours d'enseignement complets les colléges achèveront les études préparatoires pour l'Université et les écoles supérieures spéciales.

ART. 4.

Lorsque, dans le même lieu, il y a une école moyenne et un collége, ils auront en règle générale la même administration et les mêmes professeurs.

De même deux colléges établis dans le même lieu pourront être réunis.

Lorsque, dans un lieu, il y a deux colléges séparés et une seule école moyenne, l'administration supérieure décidera auquel des deux colléges cette dernière devra être attachée.

ART. 5.

Les cours de l'école moyenne seront de six années. Toutefois, dans les lieux où il y a d'autres écoles ayant des classes correspondantes à ses classes inférieures, la durée des cours pourra être diminuée. En ce cas le minimum de la durée sera de 3 ans.

En général le cours de la classe spéciale pratique est d'un an, mais il peut être étendu à deux ans. Même dans ce dernier cas, le cours de la première année formera un ensemble complet, en même temps qu'il pourra servir de base à l'enseignement de la seconde année.

Les cours des colléges seront de 3 années.

ART. 6.

Dans les écoles moyennes, ainsi que dans les colléges, le cours entier sera divisé en cours d'une année, si les ressources pécuniaires le permettent. Le cours d'une classe ne doit pas dépasser deux ans.

ART. 7.

A l'école moyenne on pourra attacher une ou plusieurs classes préparatoires, mais sans dépenses pour l'État.

CHAPITRE II.

DE L'ENSEIGNEMENT, DES EXAMENS ET DU TEMPS CONSACRÉ A L'ENSEIGNEMENT.

ART. 8.

Dans ses leçons le maître, tout en ayant continuellement égard à la constitution et au développement intellectuel des élèves, doit avoir soin de les exercer à la spontanéité du travail et de les habituer à l'exactitude, la clarté et la précision dans la conception, le raisonnement et l'expression.

ART. 9.

L'enseignement de l'ecole moyenne comprendra les connaissances ci-après:

Religion, langue norvégienne, histoire, géographie, calcul, écriture.

Allemand, à partir du 2e semestre de la première année.

Sciences naturelles et dessin, à partir de la 2e année.

Géométrie, à partir de la 3e année.

Latin et anglais, à partir de la 4e année.

Français, à partir de la 5e année.

Des deux langues latine et anglaise, une seule sera enseignée à chaque élève à son choix. Ceux qui choisiront la première, formeront la division latine, ceux qui choisiront la dernière, la division anglaise. L'étude des autres connaissances est obligatoire. Toutefois, les élèves qui en feront la demande, pourront être dispensés de prendre part aux leçons de français et d'une partie des sciences naturelles, rendue facultative par la décision du Roi.

Sur la décision du Roi, l'une des deux langues latine et anglaise pourra être supprimée dans le programme des connaissances de l'école moyenne, si l'une des divisions est si peu fréquentée que les dépenses en soient trop disproportionnées.

ART. 10.

L'enseignement de la classe spéciale pratique comprendra les connaissances ci-après:

Langue norvégienne, langues vivantes, histoire, géographie, économie politique, mathématiques, sciences naturelles, dessin et tenue de livres.

Sur la demande de la représentation communale, d'autres connaissances pourront être ajoutées au programme des leçons de la classe spéciale pratique.

Dans le plan particulier de chaque classe spéciale pratique, toutes les connaissances enseignées seront distribuées en certains groupes avec ou sans langues vivantes. Tout élève permanent est tenu de prendre part au moins à l'enseignement des connaissances appartenant à un de ces groupes. Tant que les intérêts de l'école ne s'y opposent pas, d'autres personnes pourront aussi être admises à l'enseignement seul de quelques-unes de ces connaissances.

Dans les langues et les sciences la classe spéciale pratique ne doit pas avoir d'enseignement commun avec une école moyenne ou un collége.

ART. 11.

L'enseignement des colléges comprendra les connaissances ci-après:

A. Dans les colléges latins.

Religion, langue norvégienne, latin, grec, histoire, mathématiques, français.

Ancienne langue norvégienne, à partir du 2e semestre de la 1e année.

Anglais, à partir de la 2e année.

Des deux langues française et anglaise, chaque élève doit au moins apprendre l'une à son choix.

L'enseignement des autres connaissances est obligatoire.

B. Dans les colléges spéciaux.

Religion, langue norvégienne moderne et ancienne, allemand, français, anglais, histoire, géographie, sciences naturelles, mathématiques et dessin. Les leçons allemandes cessent à la fin de la deuxième année.

ART. 12.

De plus, dans les écoles moyennes et dans les colléges, il sera donné des leçons de chant, de gymnastique et d'exercices militaires.

ART. 13.

Sur la demande des parents ou tuteurs le proviseur pourra dispenser un élève de prendre part aux études ci-après:

1° L'enseignement appartenant à l'une des divisions d'une école moyenne dans les localités où il n'existe qu'une seule de ces divisions, à condition qu'il

prendra, hors de l'école, des leçons conformes au programme de l'enseignement dans les connaissances particulières de l'autre division.

2° L'enseignement dans quelques connaissances obligatoires, lorsque, par suite de la faiblesse de son esprit ou de sa santé, il a de la peine à prendre part à toutes les leçons.

3° L'enseignement dans quelques connaissances, après y avoir passé un examen satisfaisant correspondant au prochain examen de la classe.

4° L'enseignement du chant, de la gymnastique et des exercices militaires en cas de circonstances particulières.

ART. 14.

L'étendue de l'enseignement dans les différents objets du programme de l'école moyenne est fixée comme suit:

1° Religion. L'élève doit posséder la connaissance exacte du contenu essentiel de l'histoire sainte, de la morale et des dogmes chrétiens conformément à la confession évangélique de Luther.

2° Norvégien. Il doit savoir lire distinctement et avec intelligence, posséder quelque connaissance de la littérature norvégienne, et savoir faire, avec ordre et clarté, une composition facile correcte sous le rapport de la forme, et sans fautes orthographiques.

3° Allemand. Il doit connaître exactement les parties essentielles de la grammaire, savoir lire et traduire, correctement et couramment à livre ouvert, des morceaux qui ne présentent pas des difficultés particulières, et enfin écrire, à l'aide du dictionnaire, un thème sans fautes grossières.

4° Latin. Il doit connaître exactement la partie élémentaire de la grammaire et les principales règles de la syntaxe, savoir écrire, à l'aide du dictionnaire et de la grammaire, un thème facile sans fautes grossières, et lire et interpréter couramment un choix convenable de lectures faciles.

5° Anglais. Il doit posséder la connaissance exacte des parties essentielles de la grammaire, savoir lire et traduire, correctement et couramment à livre ouvert, un morceau d'un auteur facile, et écrire, à l'aide du dictionnaire, un thème sans fautes grossières.

6° Français. Il doit posséder la connaissance exacte des points essentiels de la partie élémentaire de la grammaire, et savoir lire passablement et traduire couramment les morceaux de lecture déjà étudiés à l'école.

7° Histoire. Il doit avoir un aperçu clair de l'histoire universelle et posséder une connaissance plus exacte de l'histoire des 3 pays scandinaves, et notamment de l'histoire de Norvège.

8° Géographie. Il doit avoir un aperçu assez complet de la géographie physique et politique et posséder une connaissance plus exacte de la géographie des 3 pays scandinaves, et notamment de celle de Norvège.

9° Sciences naturelles. Il doit avoir étudié un aperçu des règnes animal et végétal, posséder une connaissance plus complète des espèces et genres les plus remarquables, notamment norvégiens, et connaître les minéraux les plus importants; de plus, il doit être au courant des phénomènes les plus importants ainsi que des lois des forces de la nature.

10° Mathématiques:

a. Il doit avoir la connaissance et l'habitude du calcul pratique, y compris l'usage des logarithmes, appliqué aux problèmes de la vie pratique; de plus, il doit connaître le calcul algébrique et la résolution des équations du 1er et du 2e degré.

b. Il doit avoir l'habitude de faire les constructions et les calculs géométriques ordinaires et pratiques et il doit rendre compte d'un précis de la géométrie plane.

11° Dessin. Il doit avoir l'habitude de dessiner des figures simples d'après des modèles. Les élèves de la division anglaise seront aussi exercés à savoir tracer sur mesure des corps de formes simples à l'aide du compas et de la règle.

12° Ecriture. Il doit avoir une écriture correcte et distincte.

ART. 15.

L'enseignement des différentes connaissances du programme des colléges est fixé comme suit:

A. Dans les colléges latins:

1° Religion. L'élève doit posséder la connaissance exacte des parties les plus importantes de l'histoire ecclésiastique, pouvoir rendre compte du contenu et de l'enchaînement d'un des évangiles, qui sera lu dans la langue originale.

2° a. Langue norvégienne. Il doit posséder une connaissance assez étendue de la littérature norvégienne et connaître un précis de l'histoire de la littérature. De plus, il doit savoir traiter d'une manière satisfaisante, sous le rapport du

langage et de la disposition, des sujets appropriés à son âge et à son instruction.

b. Ancienne langue norvégienne. Il doit connaître les parties élémentaires les plus importantes de la grammaire, et savoir traduire et expliquer les morceaux lus à l'école d'un livre de lectures ou d'une saga.

3° Langue latine. Il doit savoir traduire, verbalement et par écrit, des morceaux en prose non encore lus, qui, sous le double rapport du style et du contenu, n'offrent pas de difficultés particulières. Il doit avoir étudié avec soin un choix convenable de la littérature romaine, et savoir en faire la traduction et l'analyse d'une manière satisfaisante.

De plus, il doit connaître la grammaire exactement et à fond, la prosodie des auteurs étudiés dans ses formes les plus importantes, les parties les plus essentielles des antiquités, de l'histoire de la littérature et de la mythologie romaines.

4° Langue grecque. Il doit avoir étudié avec soin un choix convenable de la littérature grecque dont il saura faire d'une manière satisfaisante la traduction et l'analyse.

De plus. il doit connaître exactement les parties essentielles de la grammaire, la prosodie des auteurs étudiés dans ses formes les plus importantes, les parties les plus essentielles des antiquités, de l'histoire de la littérature et de la mythologie grecques.

5° Langues française et anglaise. Il doit savoir traduire et analyser grammaticalement et à livre ouvert des morceaux en prose d'auteurs faciles.

6° Histoire. Il doit posséder la connaissance complète de l'histoire ancienne, de l'histoire des 3 pays scandinaves et de celle d'une des grandes nations civilisées de l'Europe.

7° Mathématiques:

a. Il doit connaître à fond les éléments d'arithmétique et d'algèbre, y compris les logarithmes, l'échelle arithmétique et géométrique ainsi que la résolution des équations du 1er et du 2e degré.

b. Il doit connaître la trigonométrie plane et le calcul de la surface et du cubage des corps stéréométriques les plus importants.

B. Dans les colléges spéciaux:

1° Religion. L'élève doit posséder la connaissance exacte des parties les plus importantes de l'histoire ecclésiastique, et pouvoir rendre compte du contenu et de l'enchaînement d'un des évangiles.

2° a. Langue norvégienne. Comme aux colléges latins.

b. Ancienne langue norvégienne. Comme aux colléges latins.

3° Langue anglaise. Il doit savoir traduire couramment à livre ouvert; il doit connaître l'histoire de la littérature et posséder la connaissance exacte de la grammaire, et savoir faire un thème sans avoir recours au dictionnaire ni à la grammaire.

4° Langue française. Comme aux colléges latins.

5° Histoire. Comme aux colléges latins.

6° Géographie. Il doit connaître les parties les plus essentielles de la géographie mathématique et physique, et avoir étudié un aperçu de la situation politique et économique des 3 pays scandinaves et des autres pays les plus importants.

7° Sciences naturelles. Il doit avoir étudié un aperçu de la physique et posséder une connaissance plus exacte de la mécanique et de la chaleur. De plus, il doit connaître les parties les plus essentielles de la chimie inorganique et de la minéralogie, ainsi que les éléments des systèmes et de la physiologie des règnes animal et végétal.

8° Mathématiques:

a. Il doit connaître exactement et à fond les éléments d'arithmétique et d'algèbre, y compris la théorie des logarithmes et des équations du second degré, ainsi que la théorie des échelles les plus usitées.

b. Il doit posséder la connaissance complète de la géométrie plane, la connaissance de la trigonométrie plane, de la stéréométrie, des éléments de géométrie analytique en ce qui concerne la ligne droite, le cercle et les autres sections coniques, ainsi que des éléments de géométrie descriptive.

9° Dessin. Il doit avoir l'habitude du dessin à main levée (y compris le tracé des cartes), ainsi que du dessin des corps simples libres dans diverses projections sur mesure et au moyen du compas et de la règle.

ART. 16.

Dans la dernière classe des écoles moyennes l'enseignement sera confié à un seul maître, à moins de circonstances particulières. Dans chacune des deux classes suivantes la moitié au moins des leçons linguistiques et scientifiques seront également confiées à un seul maître. Dans chacune des classes des écoles moyennes ainsi que des colléges, les leçons devront d'ailleurs être convenablement distribuées à un nombre de maîtres aussi restreint que possible.

ART. 17.

Pendant chaque année scolaire une semaine continue ou divisée en 2 ou 3 fois sera consacrée à la gymnastique et aux exercices militaires.

ART. 18.

Dans aucune classe le nombre des leçons hebdomadaires ne devra dépasser 30. Dans ce nombre ne sont pas compris: les leçons d'anglais, lorsque l'étude de cette langue est facultative, le chant, la gymnastique et les exercices militaires.

ART. 19.

Les dispositions détaillées relatives à l'enseignement des écoles moyennes et des colléges seront fixées par l'administration supérieure dans un programme général. Les dispositions détaillées relatives à l'enseignement dans la classe spéciale pratique seront fixées dans le programme rédigé pour chacune de ces classes.

ART. 20.

L'enseignement de l'année scolaire se termine dans chaque classe par un examen annuel public.

ART. 21.

L'examen annuel établi pour la classe supérieure de l'école moyenne est en même temps l'examen de sortie de cette classe.

Les candidats qui se présentent à cet examen auront à rendre compte, par des épreuves écrites et verbales, des connaissances et des capacités qui sont le but de l'enseignement des écoles moyennes. De plus, ils ont le droit de passer l'examen dans les connaissances dont l'étude est facultative.

Les dispositions détaillées relatives à cet examen et aux conditions d'admission seront fixées par le Roi, à moins qu'elles ne le soient par une loi.

ART. 22.

Le droit d'établir des examens de sortie à l'instar de ceux des écoles moyennes publiques, pourra être accordé par le Roi aux écoles communales et privées jugées dignes d'obtenir et de conserver cette faveur.

ART. 23.

A l'examen de sortie de la classe spéciale pratique, les candidats auront à rendre compte, par des épreuves écrites et verbales, des connaissances et des capacités établies comme but de l'enseignement des objets appartenant à un seul groupe. De plus, les candidats sont admis à se faire examiner dans les connaissances dont l'étude est facultative.

Les dispositions de détail relatives à cet examen et les conditions pour obtenir le certificat de maturité sont fixées dans le plan spécial de chaque classe spéciale pratique.

ART. 24.

L'administration supérieure décide si les élèves qui, après avoir achevé les cours collégiaux, s'incrivent pour l'examen artium, doivent passer le dernier examen annuel.

ART. 25.

Dans l'année scolaire, qui commence le 1er juillet, il y aura les vacances et congés suivants:

1° Vacances d'été: un mois, après la fin de l'examen public.

2° Vacances de Noël: depuis le 22 décembre jusqu'au 8 janvier inclusivement.

3° Congé de Pâques: depuis la veille du jeudi saint jusqu'au mardi suivant inclusivement.

4° Congé de la Pentecôte: depuis la veille du jour de la Pentecôte jusqu'au mardi suivant inclusivement.

5° Pendant les jours suivants: l'après-dinée des veilles du jour des prières et de l'Ascension, le lundi gras, le jour de la Saint-Jean, le 17 mai, le jour anniversaire de la naissance du Roi, un jour de la foire dans les localités où il y en a une, et deux jours avant l'examen.

Le proviseur pourra en outre accorder un jour de congé par mois, et, dans des cas particuliers, des exemptions de l'enseignement journalier.

CHAPITRE III.

DE LA DISCIPLINE.

ART. 26.

Par ses mesures disciplinaires l'école doit non seulement chercher à écarter les obstacles qui pourraient s'opposer au succès de l'enseignement, mais en même temps concourir à l'éducation chrétienne et morale des élèves. Les maîtres devront donc veiller à la conduite des élèves même hors de l'école, lorsqu'ils ne sont pas sous la surveillance directe de leurs parents ou tuteurs.

ART. 27.

Si un élève commet une faute contre la décence ou l'ordre, ou si, dans sa conduite, il se montre obstiné et récalcitrant ou insouciant et négligent, on lui infligera une réprimande ou une autre punition légère. Les punitions corporelles sont interdites dans les colléges et dans la classe spéciale pratique.

ART. 28.

Tout élève qui montre une opiniâtreté ou une conduite mauvaise et immorale telle que son exemple est jugé dangereux pour ses camarades, sera exclu de l'école, si ses parents ou tuteurs, sur la demande du proviseur, ne l'en éloignent pas.

Un élève qui se trouvera dans ce cas, ne pourra de nouveau être admis dans une école publique qu'au bout d'un an et que sur la présentation d'un témoignage de sa bonne conduite pendant l'intervalle.

ART. 29.

Les dispositions détaillées sur la discipline et sur les limites du pouvoir disciplinaire des maîtres seront données par le Roi ou par celui qu'il autorisera à cet effet.

CHAPITRE IV.

DE L'ADMISSION DES ÉLÈVES, DE LEUR ENTRÉE DANS UNE CLASSE SUPÉRIEURE ET DE LEUR SORTIE DE L'ÉCOLE.

ART. 30.

En règle générale, l'admission des élèves n'aura lieu qu'au commencement du cours de la nouvelle année scolaire. Toutefois, le proviseur pourra permettre des exceptions à cette règle dans des cas particuliers.

ART. 31.

Conditions générales pour l'admission des élèves:

1° Les élèves doivent avoir 9 ans au moins et 16 ans au plus pour être admis à l'école moyenne, et 14 ans au moins et 19 ans au plus pour entrer dans une école spéciale pratique ou dans un collége.

Dans des cas particuliers le proviseur pourra admettre des exceptions à cette règle.

2° L'âge des élèves ne doit pas être en trop grande disproportion avec l'âge normal de la classe à laquelle leurs connaissances leur permettent d'être admis.

3° Ils doivent être vaccinés ou avoir eu la petite vérole

et n'être atteints ni de maladie contagieuse ni d'autres infirmités qui pourraient causer des inconvénients à leurs camarades.

4° Leur moralité doit être irréprochable. Ils doivent fournir des certificats des écoles qu'ils auront déjà fréquentées.

5° Ils doivent subir un examen d'admission.

ART. 32.

Pour être admis dans la dernière classe d'une école moyenne il faut que les élèves sachent:

1° lire correctement;

2° écrire et copier d'après un livre;

3° calculer d'après les 3 premières règles (addition, soustraction et multiplication) en nombres entiers indéfinis;

4° rendre quelques-uns des récits importants de la Bible et de l'histoire de Norvège et posséder quelque connaissance des cartes de Judée et de Norvège.

Pour être admis dans une des classes supérieures de l'école moyenne, les candidats doivent posséder les connaissances et les aptitudes comprises dans l'enseignement de la classe précédente.

ART. 33.

Pour être admis comme élève fixe dans une classe spéciale pratique, il faut que le candidat ait subi l'examen de sortie de l'école moyenne ou un examen d'admission dont le contenu et la forme seront fixés dans le programme spécial arrêté pour chaque classe spéciale pratique.

Ceux qui demandent à être admis à l'enseignement seul de certaines connaissances, seront soumis à une épreuve afin de constater leur aptitude.

ART. 34.

Pour être admis dans la dernière classe d'un collége, il faut que l'élève ait subi l'examen de sortie de l'école moyenne. Si cet examen n'embrasse pas toutes les connaissances enseignées dans le collége, il subira dans celles qui manquent une épreuve correspondante à celle prescrite pour l'examen de sortie de l'école moyenne.

Pour être admis dans une des classes supérieures d'un collége, il faut en outre que le candidat possède les connaissances exigées par l'enseignement de la classe précédente.

ART. 35.

L'admission des élèves est prononcée par le proviseur au sein du conseil scolaire.

ART. 36.

Pour passer d'une classe inférieure à une supérieure, il faut que les élèves en soient jugés dignes par suite de la maturité de leurs connaissances. En règle générale ce mouvement ne doit avoir lieu qu'à la fin de l'examen public.

ART. 37.

Tout élève qui, après avoir passé deux ans dans une classe d'une année ou trois ans dans une classe de deux années, n'est pas jugé digne de passer aux études d'une classe supérieure, ne doit pas, en règle générale, rester à l'école. Dans des cas particuliers, le proviseur pourra permettre des exceptions à cette disposition.

ART. 38.

Il sera délivré à tout élève sortant d'une école moyenne ou d'une classe spéciale pratique, après l'achèvement de ses études, un témoignage d'examen, d'assiduité et de moralité, rédigé d'après un modèle adopté par l'administration supérieure.

Il sera également délivré un témoignage de capacité, d'assiduité et de moralité à tout disciple qui quittera l'école avant d'avoir terminé le cours complet des études, lorsqu'il en fera la demande.

CHAPITRE V.

DES MAITRES, DE LA DIRECTION, DE L'INSPECTION ET DE L'ÉCONOMIE DES ÉCOLES.

ART. 39.

Le directeur d'une école publique supérieure porte le titre de proviseur. Les autres maîtres s'appellent maîtres supérieurs, maîtres adjoints et maîtres de classe.

ART. 40.

Les proviseurs, les maîtres supérieurs et les maîtres adjoints sont nommés par le Roi. Les maîtres de classe sont engagés par l'administration supérieure et peuvent être congédiés avec un délai de 3 mois.

De plus, l'administration supérieure est autorisée à engager des maîtres particuliers dans les connaissances techniques et des maîtres intérimaires pour donner des leçons dans d'autres connaissances. Le proviseur engage les aides dont on pourra avoir besoin pour les leçons de gymnastique et d'exercices militaires.

ART. 41.

Il appartient aux proviseurs de surveiller les affaires des écoles confiées à leur direction à l'égard de l'État et des particuliers.

Ils sont les chefs des autres maîtres et, en cette qualité, ils sont chargés de l'inspection de l'enseignement et de la discipline.

ART. 42.

Lorsque deux colléges se trouvent réunis, l'administration supérieure désignera un des maîtres comme proviseur en second de l'un de ces établissements.

En cas de réunion d'un collége et d'une école moyenne, l'administration supérieure peut également désigner un des maîtres comme inspecteur de l'école moyenne.

Les devoirs et les attributions du proviseur en second et de l'inspecteur seront déterminés par des instructions spéciales.

ART. 43.

Le proviseur choisira parmi les maîtres de chaque classe un surveillant pour assister à l'inspection de l'enseignement et de la discipline de la classe ainsi que de la distribution convenable du travail des élèves.

ART. 44.

A chaque école il y aura un conseil scolaire composé du proviseur et des maîtres fixes de l'école. Toutes les fois que le proviseur le jugera convenable, les autres maîtres pourront être appelés à y assister.

ART. 45.

Le conseil scolaire se réunit régulièrement une fois par mois, et, en outre, toutes les fois que le proviseur le juge nécessaire.

ART. 46.

Sous la présidence du proviseur, le conseil scolaire décide dans les affaires concernant:

1° L'admission des élèves aux cours de l'année supérieure.
2° Le renvoi des élèves.
3° L'appréciation des facultés, de l'assiduité, des progrès et de la moralité des élèves.
4° La rédaction des témoignages délivrés aux élèves sortants.

Les décisions relatives au renvoi des élèves ne peuvent être prises que sur la proposition du proviseur et n'ont de validité qu'à la majorité des deux tiers des membres fixes du conseil scolaire; de plus, rapport en sera fait à l'administration supérieure. Si les décisions ne sont prises qu'à la simple majorité des voix, elles seront soumises à l'approbation de l'administration supérieure.

ART. 47.

Le proviseur doit demander l'avis du conseil scolaire sur l'admission des élèves.

De même, le proviseur, avant de faire son rapport, doit consulter le conseil scolaire dans les affaires concernant:

1° L'adoption de nouveaux livres d'enseignement ainsi que les modifications relatives aux dispositions disciplinaires ou au plan des études.
2° La distribution de l'enseignement entre les maîtres de l'école.
3° La distribution des bourses.

L'administration supérieure reçoit une expédition du registre sur lequel sont consignées les délibérations sur toutes les questions mentionnées dans cet article.

De plus, le conseil scolaire est tenu de délibérer sur les affaires désignées dans le règlement ou sur lesquelles le proviseur désire le consulter.

ART. 48.

En cas d'empêchement du proviseur ou en cas de vacance, celui des maîtres de l'école qui est chargé de la gestion par l'administration supérieure, est tenu de remplir provisoirement les fonctions du proviseur moyennant une indemnité convenable.

En cas d'empêchement de la part d'un maître de vaquer à ses leçons, ou en cas de vacance d'un emploi de maître, chacun des maîtres fixes de l'école est tenu de remplir les fonctions dont le proviseur jugera convenable de le charger. Les mesures provisoires prises par le proviseur seront immédiatement soumises à l'approbation de l'administration supérieure, qui décidera s'il y aura lieu ou non d'accorder des indemnités aux maîtres remplaçants.

Dans les cas de maladie qui se prolongent jusqu'à 3 mois, l'indemnité accordée au maître remplaçant sera payée par la caisse de l'école. Si la maladie se prolonge au delà de ce terme, l'administration supérieure décidera si, dans la suite, la totalité ou une partie de l'indemnité retombera à la charge de la caisse de l'école.

ART. 49.

Aucun des maîtres fixes d'une école ne pourra être directeur ou maître d'une autre école sans l'autorisation de l'administration supérieure.

ART. 50.

Pour le cas où des élèves-maîtres seront admis aux exercices pratiques des écoles, ou s'il leur est enjoint de se soumettre à des épreuves, tout maître fixe sera tenu de les diriger et de les assister conformément aux instructions rédigées à ce sujet.

ART. 51.

Il y aura pour chaque école une commission de surveillance composée d'un membre du magistrat (ou à la campagne du bailli), du proviseur et de trois hommes domiciliés dans la commune et nommés par le conseil municipal. Quant aux membres nommés, on leur appliquera les dispositions de la loi sur les conseils municipaux des villes du 14 janvier 1837, en ce qui concerne la durée de leurs fonctions, leur sortie de la commission et leur réélection.

La commission de surveillance choisit elle-même son président, qui convoque ses réunions. Aucune résolution n'est valable à moins d'avoir été prise en présence de plus de la moitié des membres. Les résolutions sont prises à la majorité des voix; en cas de partage, la voix du président est prépondérante.

La commission est en général chargée de veiller à tous les intérêts de l'école. Elle doit toujours être au fait de l'enseignement et de la discipline. Si elle a des observations à faire à cet égard, elle doit s'adresser au proviseur ou, en cas de besoin, à l'administration supérieure, et aucune modification des dispositions en vigueur ne doit être adoptée à moins que la question n'ait été soumise à l'appréciation de la commission. En cas de vacance de la charge de proviseur, la commission de surveillance fera sa déclaration sur les pétitions présentées et sur la nomination du nouveau proviseur.

La commission de surveillance est spécialement chargée:

1° D'administrer les capitaux et les recettes de l'école conformément aux règles en vigueur et au budget réglementaire.

2° De dresser, sur la proposition du proviseur, l'état des recettes et des dépenses de l'école pour chaque budget.

3° D'engager un homme probe et solvable comme caissier et comptable et de lui faire fournir caution valable.

Les comptables des écoles reçoivent un traitement fixe ou tant pour cent des recettes perçues par eux; ils ont les mêmes devoirs et la même responsabilité que les autres percepteurs et comptables publics; de plus, ils sont tenus d'assister la commission de surveillance dans les affaires économiques de l'école.

4° De veiller à ce que les extraits concernant la comptabilité et les comptes soient présentés en temps utile.

5° De surveiller les bâtiments, le mobilier et autres biens appartenant à l'école.

Si, par la négligence de la commission de surveillance, une école éprouve des pertes, ses membres en sont solidairement responsables en tant que ces pertes proviennent de leur faute.

ART. 52.

L'instruction religieuse des écoles est soumise à l'inspection immédiate de l'autorité supérieure ecclésiastique; en ce qui concerne les questions économiques, cette inspection appartient à l'autorité supérieure civile. Chacune de ces autorités est d'ailleurs en droit de surveiller les affaires de l'école en général.

Les dispositions relatives à l'administration supérieure des écoles publiques secondaires seront prises par le Ro

CHAPITRE VI.

DES DROITS D'INSCRIPTION, DE LA RÉTRIBUTION SCOLAIRE ET DES DROITS D'EXAMEN.

ART. 53.

Lors de l'admission des élèves, les droits d'inscription sont acquittés moyennant la somme spécialement fixée pour chaque école. Les élèves qui, après avoir subi l'examen de sortie d'une école moyenne, passent immédiatement à un collége, sont dispensés de payer les droits d'inscription de ce dernier établissement. De même, les élèves qui passent directement d'une école publique secondaire à une autre, sont dispensés de payer de nouveaux droits d'inscription.

Les élèves dont l'absence de l'école se prolonge pendant quelque temps sans raison valable, seront considérés sortis de l'école et devront payer de nouveaux droits d'inscription s'ils désirent de nouveau être admis dans la même ou dans une autre école.

ART. 54.

La rétribution scolaire et la modération accordée à plusieurs frères seront réglées pour chaque école par une disposition spéciale.

ART. 55.

La rétribution scolaire se paie d'avance pour chaque trimestre sans égard à l'époque de l'admission ou de la sortie de l'élève. Toutefois, les élèves qui quittent l'école après l'examen public annuel, seront dispensés de payer la rétribution pour le premier trimestre de la nouvelle année scolaire, quand même l'examen aura eu lieu pendant une partie de cette époque.

ART. 56.

Les candidats qui, sans fréquenter l'école moyenne, se présentent pour y subir l'examen de sortie, paieront chacun un droit de 5 speciedalers (28 francs), qui, sur la décision de l'administration supérieure, seront distribués entre ceux des maîtres de l'école qui auront pris part à l'examination.

CHAPITRE VII.

DES BOURSES

ART. 57.

Les bourses sont de deux espèces: 1° Enseignement entièrement gratuit ou à demi-rétribution; 2° Secours d'argent.

Les dispositions relatives à l'obtention des bourses et à leur importance seront données séparément pour chaque école.

ART. 58.

Les élèves ne pourront concourir pour l'obtention des bourses qu'aux conditions suivantes:

1° Qu'ils sont capables;

2° Que, par leur moralité et par leur assiduité, ils se rendent dignes de secours;

3° Qu'ils fournissent des témoignages authentiques de leur besoin.

ART. 59.

En règle générale les élèves ne pourront obtenir des bourses qu'après avoir fréquenté l'école pendant une année. Toutefois, des secours pourront être accordés dans le courant de l'année lorsqu'il est constaté que les élèves sont très méritants et très nécessiteux.

ART. 60.

Sur la décision et sous la surveillance du proviseur, les secours d'argent sont employés pour les besoins de l'élève, parmi lesquels se trouvent en première ligne les livres nécessaires pour l'enseignement. L'excédant, s'il y en a, sera gardé pour lui et payé, plus tard, conformément aux règles données par l'administration supérieure.

ART. 61.

Les bourses ne sont accordées que pour une année à la fois et chaque fois elles doivent faire l'objet d'une nouvelle demande. Les pétitions, apostillées par le proviseur, sont soumises à la décision de l'administration supérieure.

ART. 62.

Lorsqu'un boursier passe d'une école à l'autre, la somme conservée pour lui sera employée dans son intérêt. S'il quitte l'école avant la fin du cours ou s'il meurt, cette somme fera retour au fonds de secours.

ART. 63.

Les élèves des classes spéciales pratiques et des classes préparatoires qui, conformément aux articles 2 et 7 de la présente loi, peuvent être attachées aux écoles moyennes, ne pourront pas concourir pour l'obtention de ces bourses.

ART. 64.

Quant aux bourses entretenues par les donations des particuliers ou des communes, les dispositions du présent chapitre ne leur seront appliquées qu'en tant qu'elles ne sont pas contraires à la volonté du donateur.

CHAPITRE VIII.

DISPOSITIONS DIVERSES

ART. 65.

Lors de l'examen annuel, chaque école doit, en général, publier un programme d'invitation contenant des nouvelles scolaires.

Si le proviseur désire étendre le contenu de ces programmes, il devra demander l'autorisation de l'administration supérieure pour faire payer les frais nécessaires à cet effet par la caisse scolaire.

ART. 66.

Dans le cas où une classe spéciale pratique se trouve réunie à une école moyenne, le proviseur devra adresser, par l'intermédiaire de la commission de surveillance, un rapport annuel snr cette classe spéciale à la représentation communale.

ART. 67.

Sur la décision du Roi, la présente loi sera mise en vigueur pour chaque école dès que les circonstances le permettront.

Sauf cette restriction provisoire toutes les dispositions des lois actuelles sur les colléges seront abolies.

LOI DU 17 JUIN 1869

SUR

L'EXAMEN ARTIUM.

ART. 1.

A l'Université il y aura chaque année un examen d'admission pour les candidats qui désireront être reçus étudiants. Cette épreuve, qui s'appelle l'examen artium, est classique (baccalauréat ès-lettres) ou spéciale (baccalauréat ès-sciences). Les candidats auront à rendre compte des connaissances acquises par les élèves des colléges après l'achèvement des cours.

ART. 2.

La formalité actuelle des garants est abolie.

ART. 3.

L'examen artium se compose d'épreuves écrites et orales.

ART. 4.

Les épreuves écrites comprennent:

1° A l'examen artium classique:
deux compositions en norvégien,
une version latine,
une composition sur des questions de mathématiques.

2° A l'examen artium spécial:
deux compositions en norvégien,
un thème anglais,
une composition sur des questions de mathématiques,
une composition sur des questions des sciences naturelles.

ART. 5.

Les épreuves orales comprennent:

1° A l'examen artium classique:
la religion,
l'ancien norvégien,
le latin,
le grec,
le français ou l'anglais,
l'histoire,
les mathématiques.

De plus, les candidats seront admis à se faire examiner dans les deux langues française et anglaise. Les notes qu'ils obtiendront dans ces deux langues seront comptées dans le témoignage qui leur sera délivré.

2° A l'examen artium spécial:
la religion,
l'ancien norvégien,
l'anglais,
le français,
l'histoire,
la géographie,
les sciences naturelles,
les mathématiques.

De plus, l'administration supérieure de l'enseignement secondaire pourra admettre les candidats à passer des épreuves dans d'autres connaissances ou parties de connaissances avec ou sans influence sur leur témoignage d'aptitude.

L'épreuve dans la religion n'est obligatoire que pour les candidats appartenant à la religion de l'État.

ART. 6.

Pour les épreuves écrites et orales, l'administration supérieure nomme un jury sur la proposition de l'Université.

ART. 7.

La nature des épreuves pour les candidats qui n'ont pas fréquenté d'école publique, afin de prouver qu'ils possèdent

les connaissances exigées à l'examen de sortie des écoles moyennes, et les autres témoignages que ces candidats auront à fournir, seront fixés par le Roi.

ART. 8.

A moins d'autorisation spéciale accordée par l'administration supérieure, aucun candidat ne sera admis à l'examen artium avant l'âge de 17 ans accomplis.

ART. 9.

Les candidats pourvus du certificat d'aptitude de l'examen artium spécial, qui se présentent à l'examen artium classique, n'auront à subir que l'épreuve orale latine et l'épreuve grecque. Les candidats pourvus du certificat d'aptitude de l'examen artium classique, qui se présentent à l'examen artium spécial, n'auront à subir que l'épreuve orale dans les sciences mathématiques et naturelles.

ART. 10.

Les élèves des colléges, à l'exception de ceux qui pendant la dernière année auront joui de la gratuité ou d'un secours d'argent correspondant, et les candidats qui n'auront pas fréquenté d'école publique, paieront un droit d'inscription à l'examen artium de 10 speciedalers (56 fr.). Ces droits sont acquis au fonds chargé de payer les frais de cet examen.

Pour les épreuves mentionnées à l'article 9, il n'y aura aucun droit à payer.

ART. 11.

Le roi prendra les dispositions relatives aux notes, aux suffrages d'admission pour les épreuves écrites et orales, et à la rédaction des certificats d'aptitude, ainsi que les autres dispositions nécessaires pour l'organisation de l'examen artium.

ART. 12.

Le Roi fixera l'époque de la mise en vigueur de la présente loi. Dès la même époque les dispositions actuelles sur l'examen artium de l'Université seront abolies.

ERRATA.

Page	2,	art. 7,	ligne	2	d'en bas,	permetire.	lisez:	permettre
—	4,	art. 18,	—	2	d'en haut,	êté	—	été
—	5,	art. 29,	—	1	— —	prévôté	—	prévôté,
—	5,	art. 29,	—	2	— —	au,	—	au
—	7,	art. 1,	—	2	d'en bas,	l'éduca-	—	l'éducation
—	8,	art. 7,	—	3	d'en haut,	d'aprés	—	d'après
—	10,	art. 17,	—	14	— —	ɪa	—	la
—	10,	art. 20,	—	2	— —	bàtiments	—	bâtiments
—	11,	art. 26,	—	2	— —	acquisition	—	acquisition
—	12,	art. 30,	—	3	d'en bas,	les	—	le
—	13,	art. 37,	ligne	4	— —	l'ecole.	—	l'école
—	20,	1e colonne,	ligne	8	d'en haut,	ɪes	—	les
—	28,	1e colonne,	—	4	— —	être	—	être
—	33,	art. 1,	ligne	2	d'en bas,	pa	—	par

B. M. Bentzens Bogtrykkeri Christiania
1861